autez scriptura que ibi scribitur tri
plex est scilicz dictamina faciendoꝝ
testimonia diuiorꝝ beneficoꝝ. accu/
satio ꝓpriorꝝ delictorꝝ. De his trib⁹
Ro. ii. Cum enim gentes q̃ legem nõ
hãt naturaliter ea q̃ lege sũt faciũt eius
modi legẽ non hãtes. ipsi sibi sũt lex
qui ostendũt opus legis scriptũ in cor
dibus suis. Ecce ꝓmũ. Testimoniũ
reddente illis ꝛsciẽtia ipoꝝ. Ecce se
cundum. Et inter se inuicem cogita
tionum accusantiũ vel etiã defendẽ
tium. Ecce tercium. ¶ Quinto de
bent pingi cruces. i. assumi peniten/
tie austeritates. que q̃dem dãt inun
gi ⁊ igne illustrari: qz nõ soluz feren
de sunt patienter sed etiã libenter. qõ
significatur p vnctõem. et ardenter
quod significat p ignem. Ulñ bern.
Qui moratur in timore. crucem xpi
portat patienter Qui proficit in spe
portat libenter. Sed q̃ ꝛsummat in
caritate. amplectitur iam ardenter.
Item. Multi vident cruces nostras
sed nõ vident vnctões nras. Qui q̃
in se hec habebit vere templũ ad ho
norez dei dedicatũ erit. dign⁹ plane
in quo xps hitet per gram vt tandẽ
in eo hitare dignetur p gliam. Qõ
ipse nobis prestare dignetur. qui vi
vit. ⁊ regnat deus per omnia secula
seculorum. Amen.

¶ Explicit legenda lombar/
dica Jacobi de voragine ordi
nis predicatorum episcopi ia
nuensis.

Sequuntur quedam legen
de a quibusdaz aliis superad
dite. Et primo de decem mili
bus martirum.

CLXXVIII

Passio et memoria decem
miliuz martiꝝ veneratur
et colitur decia Kalendas
iulii. qui omnes vna die, p xpi nomie
passi sunt sub adriano imperatore
aliisqz sex regibus qui ei venerunt
in adiutoriũ. Hi sancti martires cũ
ab imperatore ad sacrificãduz ydolis
compellerentur dixerũt. Sacrificiũ
viuum ⁊ immaculatum offerimus
nosmetipos domino nostro ihesu xpo
qui pro humano genere nasci digna
tus est. ⁊ descendere de celis multis
mal' affligi. ⁊ ad vltim voluit etiã p
nobis crucifigi. quem tu miser igno
ras. Tunc iratus imperator iussit eos
diu torqueri: ⁊ ad vltimũ crucifigi.
Et omnia tormenta que passus ẽ do
minus noster ihesus christus forti
animo et fide firmissima pro domino
sustinuerunt. Locus igitur vbi passi
sunt beati martires mõs est magn⁹
⁊ vocatur ararath. ⁊ distat ab alexã
dria ciuitate quingentis quasi sta/
diis A quibus aũt passi sunt fuerũt
exercitus regum qui illi venerant i
adiutorium trigita milia Horaverzo
sexta illius diei terremotus factus
est magnus. petre cisse sunt. sol obs/
curatus est. et omnia signa que in
passione domini visa fuerunt etiam
ibi visa sunt. Tunc sancti martires
fundentes oratõnem ad dominũ di/
xerunt. Domine deus memento nri
in hoc patibulo crucis: ⁊ suscipe pe/
titõnez nostrã. ⁊ ea q̃ a te exposcim⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nobis concedere digneris: vt quicũ
q3 memoriã nostri corde ⁊ ore cuz ie
iunio ⁊ deuotõe celebrauerit. mereã
tur a te assequi fructuosaz mercedẽ
tribuendo eius sanitatem corporuz
medicamẽ anime. ⁊ in domibus eor
intus ⁊ foris bonor omniũ vberta
tem concede. Et si in plio fuerint. nõ
eis nocere pualeãt inimici visibiles
⁊ inuisibiles. te p eis pugnante: sed
sicut placz tibi armis tuis eos prote
ge. Qiesqz vnus ieiunii nre passiõis
vnum penitentiale annuz compleat
obpuantibus se deuoto corde. Et B
dominator domie a te poscim9. dissi
pa omẽm occupatiõem: ⁊ omnem im
mundum spũm omnemqz infirmitatẽ
eor expelle: quia gloriosum ⁊ lauda
bile est nomẽ tuum. p oia secl'a secu.
Et rñdentibus oibus amẽ. facta est
vox de celo dicens. Que petistis di
lectissimi mei: scitote vos impetrasse
Gaudete ãqz ⁊ letamini: qr oratões
vestre coram xpo et immortali rege
veraciter sunt exaudite. Et his di
ctis in pfessiõe emiserunt spiritum.
veraciter pcepturi premia regni ce
lorum. amen.

CLXXIX

De visitatõe bte uirgis marie ad elizabeth

Beatissima vgo dei a suis
pmordiis deo consecrata
ppter beneficia eius inau
dita exhibita popl'o inuo
canti. omis in necessitate pstituti ad
eam cõfugiunt. tanqz ad singulare
remediũ vbi humanum subsidiũ nõ
sufficit reqsitũ. Disposuit nãqz oia
inferiora. sua sapientia. puidẽtia in
dustria ⁊ gra. ppulsata. Vbi guber
natrix seculi ⁊ terrene potentie: in
maria. Vbi mater mficordie ⁊ im
petratrix venie. in maria. Vbi mat
militantis ecc'e. i maria. Vbi aduo
cata seculi. in maria. Huius rei con
sideratõe. vrbanus roman9 põtifex
sext9. dure ferẽs materiã scismatis
occurrentem. ppendensqz animo p
spicaci ꝗ beata vgo sit peritissima
aduocata delinqntium viator. repa
trix sagacissima discrepãtiuz animo
rũ. ⁊ visitatrix diligentissima errã
tium singulor. Pro gratia extincti
onis scismatis impetranda pie statu
it: ꝗ licz festum visitatõis marie ad
elizabeth. illo tpe post ãnunciatõez
dominicam debuerit celebrari. quo
ipsam elizabeth visitauit. ppter ma
ximas vtures inibi operatas. quia
tam ecc'a illo tempe circa officiũ q
dragesimale: aut passionez xpi speci
aliter occupatur. ne tanta officii so
lemnitas ptermittatur. ad laudez et
gl'am virginis gloriose idez vrban9
sextus pie statuit visitatõis prefati
festi memoriã. in crastinũ octauarũ
beati iobãnis baptiste cum octauis
seqntibus de festo visitatiõis marie
a cunctis fidelibus celebrari. Vt ãt
omis fidelium mltitudo ad memori
am pfate visitationis marie ad ely
zabeth artius ⁊ deuotius excitetur.
voluit idem vrban9 vt omibus vere
confessis et pritis dictum festuz vi
sitationis marie celebrantibus cum
octauis. loco distributionũ materia
lium in ecclesiis fieri consuetis. de
thesauro spiritali. vere indulgentie:
sicut in festo corpis xpi futuris tem
porib9 effectual'r largirentur. Cum
igitur angelus nunciauit marie: ꝗ

inuenit grāz apd dñm: ⁊ de ea ꝓcipe
retur filij dei ad salutē oiz ppl'oꝝ: q̄
cito ipa credidit statiz ꝓcepit in vte
ro verbū dei. Et pⁿ grās exhibitas
d tanto bñficio sibi facto ex magna
caritate ⁊ pietate studuit suā cogna
tam elizabeth. iam sex mensib⁹ gui
datā in ihrlm salutare: ⁊ sibi cōpati
ac fuire. Ulñ dz de eadez. Exurgēs
maria abiit in mōtana cū festinatōe
in ciuitatē iuda. ⁊ intrauit domū za
charie ⁊ salutauit elizabeth. Abiit
igit maria ī mōtana cū festinatione
qz ab angelo ī itinere facil'r ductata
fuit spūsāncti inflāmatōe p abrupta
mōtiū ducebat: q̄ eiusd spūs motōe
suauit fuit agitata. Beata igit ma
ria in dño ꝓfidens hilariter transmi
gūit sr cacumia montiū sicut passer
In aspitate itineris ꝓgaudebat. per
viaz suauitatē colloquioꝝ aspnabat
bona mentiū in ihrlm collaudabat.
hierusalē in mōtanis celerrime cupi
ebat. Noluit ibi inueniri in publico
vl' videri. sed abiit festinant. Abiit
cum festinatōe in ciuitatem iuda vt
iobes pcusor dñi stati sanctificaret
in vtero: vt xpi incarnatō in ciuita
te magd publica pāderet. et vt de illo
loco ad fines terre tantoꝝ misterioꝝ
declaratio vlteri⁹ panderet. Et itra
uit domū zacharie: ⁊ salutauit elisa/
beth. Ecce quomō itrauit supior ad
minorem. dña ad suam regina celi ⁊
terre ad famulā ⁊ ancillā: vt sic laudā
do laudib⁹ elizabet visitaret. ⁊ laus
eius laudes recipeas resonaret.

Tenor bulle per bonifaci
um papaz. ix. transmisse ad di
uersas mundi partes super
festo visitatōis beate marie
virginis ad elizabeth.
Bonifacius eps seruus seruoꝝ dei.
ad ppetuā rei memoriā Supni beni
gnitas ꝓditoris bñanā naturam ad
similitudiem suā creatā misericordi
pietate rspiciens. ⁊ collapsā fore pri
mi pentis lapsu ꝓsiderās. illaz miro
decreuit consilio releuare. vt scz ver
bum supernū qd erat in pncipio. eaz
a mortis nexibus liberaret. Voluit
igit pii patris q̄ nos dilexit caritas
tpe venientis plenitudis verbū ipm
supnum sub forma serui carnem nre
mortalitatis assumere. vt tādez mor
tem nram moriendo destruerz. ac dā
nationis sententiā siml' ⁊ maculam
quam p reatuz pmi homis generis
humani posteritas incurrisse nosce/
batur. clemens verbi eterni bonitas
aboleret. Quappter d clara stirpe re
gia dauiticam preelegit virginem.
in cui⁹ vtero mistico ipiramie vbuz
ipm carnez susciperet: vt egrederet
iuxta verbum ꝓpheticum virga de
radice yesse. ⁊ flos d radice ei⁹ ascē/
deret. et requiesceret spūs dñi super
eum. Prouectam reginā inclitam ī
mrem eligens. q̄ tanto regi dig fuit
corporis thalamū prepare. de quo
tanq̄ sponsus p filiis hoim pcedret
speciosus. locū in nazareth. q̄ flos si
ue sāctitas dz ad suā ꝓceptōz elegit
In quo p angelice salutatōis eloqa
ipsi⁹ incarnati verbi misteria mira
qz fuert solennia celebrata. Ibi enz
nostre sūpsim⁹ exordia redemptōis
ibiqz pmū dies sāctificatōis illuxit
qui nobis de salute spem intulit. ⁊ d
eternitate leticiā In hoc etēm tante
fecunditatis loco virgo regia venu
stissima a domino cōsecrata. flos ca
stitatis. vas celestis gre mūdissimuz
oim virtutū floribus redimita. cui⁹
pulcritudinez sol ⁊ luna mirantur re
demptorem gentiū virgo concepit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

datura lucē gentibus sub mortis ca
ligīe ꝓstitutis Sane ipa regia celoꝝ
in eo se clausit viscera dī filius factꝰ
hō. ex tanti honoris fastigio sibi p
angelū nūciato nequaq̄ elatōis assū
psit spm̄: sed tanq̄ ancilla humil' q̄m
uis effecta mr̄ domini hūilitatis sue
quā respexit domin' exeqns officiū
exurgens maria abiit in mōtana cū
festinatōe. Et quēadmodū ab ange
lo humillime salutatiōis susceperat
oracl'm. sic etiā elizabeth humil'r sa
lutauit Elizabet vo vt salutatiōz au
diuit virgīs gloriose. repleta spūsā:
cto: ⁊ incarnati verbi misteriū in v/
tero sentiēs virginali. voce magna
exclamauit ⁊ dixit. Benedicta tu i
ter mulieres: ⁊ benedictus fructus
ventris tui Et vnde hoc michi vt ve
niat mater domini mei ad me. ecce
enim vt facta est vox salutatōis tue
in auribus meis. exultauit pre gau/
dio infans in vtero meo. Et beata
que credidisti: quoniā perficientur
in te que dicta sunt tibi a domino.
Ad que virgo veneranda i hūilita
tis spiritu respōdens illud mirabile
canticum decantauit. Magnificat
aīma mea dominū. Et exultauit spi
ritus meus in deo salutari meo. Qr
respexit humilitatē ācille sue: ecce ei
ex hoc beatam me dicent omnes ge
nerationes Quia fecit mihi magna
qui potens est ⁊ scūm nomen eius.
Et misericordia eius a progenie i p
genies timentibus eum. O magnū
misterium. O admirabile commer/
cium. O ineffabile sacramtū vt ma
tres de pignoribus q̄ gestabant in
vteris in spū p̄sentarēt. ⁊ etiā pphe
tarent. Et vt sacri euangelii pandit
historia. celi regina ḡuida partu cō
secranda diuino. p humilitatis am
pliori signaculo p̄cursoris sui quem
gestabat filii genitrici grauide hu/
manitatis impendit obsequiū Quo
impenso ꝓpletoqz huiōi visitatiōis
q̄i trium mensium tpe in domū suaz
est reuersa. Hec ei est illa de qua sa/
cra canunt eulogia. Sole amicta lu
nam habens sub pedibus stellis co/
ronari meruit duodenis. Hec ē illa
q̄ in suis castis visceribꝰ celi terreqz
gestauit opificem. Et sola cunctas
heresis interemit. Et pro christiāo
populo vt aduocata strenua ⁊ exora
trix peruigil ad regem quez genuit
intercedit. Igitur felicis recordatō
nis vrbanus papa sextus dignum
reputans et debitū vt festum visita
tiōis ipius beate marie virginis qū
vt prefertur visitauit elizabeth. in
dei eccl'a celebraretur. quoniā testi/
monio sancti suffultū euangelii hu/
manis nequit ratiōibus detractari.
Ac attendens q̄ laudes tante virgi
nis humana lingua nō sufficit expri
mere. Nec etiam sancti ⁊ iusti eam
in cuius ille quē celi capere non po/
terant se contulit aula virginali. di
gnis laudum preconiis ad plenuz ef
ferre potuerunt. Et considerās dic/
tus papa: q̄ ex quo dominum i san/
ctis suis laudamus. quantomagis
in veneratōne beate marie virginis
matris ipius exultantibus animis
collaudare. et eius laudum augen/
do titulos gratias inferre quē genu
it filio debeamus. Que etiā exaltai
ta super sidera. stellato considet sui
solio genitoris. Nec non diuine vi
sus fuisset resistere voluntati: que
tam sibi q̄m aliis viris deuotis ad
huiusmōi sanctam festiuitatem ce/
lebrādam vt pie idem papa credidit
dignata fuit mentem inspirare.

Deliberatione etiam sup hoc matu
ra prehabita. De fratrum suorum
sancte romane eccl'e cardinalium cõ
silio ad exaltatõnem fidei catholice
digne ⁊ ratiõabiliter. videlicz sexto
ydus aplis pontificatus sui ãno. xi.
statuit vt festum pfatum videlicz vi
sitationis beate marie virginis qũ
vt preferr visitauit elizabeth. sexto
nonas iulii annis singulis in dei ecc
lesia cum laudũ cantico. leticie iubi
lo. cordisqz tripudio sub duplici offi
cio p orbez vniuersum solemniter ce
lebraretur. Suasit etiaz ⁊ consuluit
idez vrban⁹ sextus. vt ipius festi vi
gilia vt vigilia natiuitatis et assum
ptionis pdicte virgis festiuitatum.
etiã in obsuatõne ieiunii deuotius
obsuaretur. Et mãdauit q̃ simile ñ
tam̃ duplex officiũ absqz alicui⁹ san
cti ꝯmemoratõe. exceptis pmis ves
peris ante octauaz apostolo⁹ petri
et pauli: ⁊ officio totius diei octaue
cum cõmemoratione tamẽ eiusdem
noui festi. per septem sequẽtes dies
in dei ecclesia cum celebritate debi
ta cantaretur. Ac etiam volens idẽ
vrbanus papa christifideles ad colẽ
dum tãte festum virginis: et etiam
celebrandũ. donis spiritualibus ani
mare. iposqz misticis d̃ thesauris mi
litantis ecclesie benedictionũ mune
ribus cupiens preuenire. Omnibus
vere penitentib⁹ ⁊ cõfessis. Qui ma
tutinali officio festi eiusdez in eccl'a
qua idem celebrarer interessent. cen
tum. Qui vero misse. totidem. Qui
autem pmis ipius festi vespis. simi
liter centum. Qui autẽ secundis. to
tidem Illi vero qui pme tercie sexte
none ac cõpletorii officius interessent
pro qualibz horaꝯ iparum quadra
ginta dies. Illis aũt qui p octauas
festi predicti matutinalib⁹ vesperoꝯ
misse ac predictaꝯ horarum officiũ
interessent. centum dies singul' octa
uarum ipsarũ diebus. de omipoten
tis dei misericordia: ⁊ beatoꝯ petri
et pauli apostolorũ eius autoritate
confisus. de imũctis sibi penitentiis
misericorditer relaxauit. Ne autem
pro eo q̃ ipius vrbani predecessoris
nostri superuenẽte obitu littere apo
stolice super premissis confecte non
extiterint. huiusmodi constitutio di
cti predecessoris frustraretur effecti
tu. volentes ⁊ autoritate apostolica
decernentes. q̃ huiusmõi cõstitutio
a dicto die videlicz sexto ydus april'
perinde sortiatur effectum: ac si sup
ea dicti predecessoris littere. sub ipsi
us diei data confecte fuissent prout
superi⁹ enarratur. Quoqz presentes
littere ad probandum plene cõstitu
tionem huiusmodi vbiqz sufficiant
Neqz ad id probatõis aliud admi
niculum requiratur. Vniuersos igi
tur patriarchas archiepiscopos epi
scopos et alios eccl'aꝯ platos mone
mus ⁊ hortamur in domio p aposto
lica eis scripta in virtute sancte obe
dientie destricte precipiendo mandã
tes: et in remissionem peccaminum
iniungentes Quatenus tam glorio
sum festũ et celebre annis singulis
sexto nonas iulii vt pfertur deuote
ac solemniter celebrent: ac ieiuniuz
huiusmõi vigilie suadeãt in augmẽ
tum meriti obsuari. Et faciant per
vniuersas eccl'as suaꝯ ciuitatũ ⁊ dy
ocesum celebrari ac officiũ pagi sup
dictum: vt pia eiusdem virgis inter
cessione. ipsi christifideles hic a no
xius proregi: et in futuro sempiter
na cõsequi gaudia mereãtur. Nulli
ergo omino hominũ liceat hanc pagi

nam nostre voluntatis constitutōis munitionis hortationis et mandati infringere: vl' si ausu temerario ꝓire Si q̄s aūt hoc attemptare p̄sumpserit. indig̃tōz oīpotentis dei. ⁊ btōꝝ petri ⁊ pauli apl'oꝝ eius se nouerit incursuꝝ. Datū rome apō sctūm petrum. v. ydus nouembris pōtificat⁹ nostri anno p̄mo. vicz sub anno dñi M.cccl.xxix.

Ex sermone venerabilis bede

Beata dei genitrix vgo semper maria templū domini sacrariuz spiritussancti. cum ab angelo salutata fuisz. seqz prole g̃uidam cognoscere confestim in montana prexit. portans a q̄ portabatur: Et apte p⁹ visionem angeli beata dei genitrix in mōtana subiit. q̄ gustata suauitate supernoꝝ ciuiuz. hūilitatis gressib⁹ ad alta virtutum se trāstulit. Intrat igitur domū zacharie atz elizabeth quā suū et p̄cursorem dñi pariturā nouerat. Salutat nō quasi dubia ō oraculo quod accepat. sed vt g̃tulaturam de dono qō ꝓfuam accepisse didicerat. Non vt verbum angeli mulieris attestatōe probaret. sz mulieri prouecte etatis vgo iuuencula misterium sedula impenderz. Vt ātē audiuit salutatōem marie elizabeth exultauit infans in vtero eius. et repleta est spūsancto elizabeth. Et exclamauit voce magna. Recte voce mag̃: qz dei dona cognouit. Recte voce magna. quia illū quez vbiqz p̄sentem nouerat etiaz corpal'r adesse sentiebat. Magna eteni voce ñ tam clamosa q̄ deuota intelligenduz est. Neqz eñ modice voc̄ deuotōe dñz laudare voluit. q̄ spūscō plena flag̃bat. q̄ ⁊ illum in vtero gestabat. quo in natis mulieꝝ nemo maior est Eū etem̄ aduenisse gaudebat. qui conceptus ex carne mr̄is virginis fili⁹ altissimi vocaretur ⁊ essz Exclamauit autez voce magna elizabeth ⁊ dixit Benedicta tu inter mulieres O vere bñdicta inter mulieres: que sine exemplo muliebris condicionis cuz decore virginitatis gauisa es honore parentis. Et bñdictus fruct⁹ ventris tui. Nō qz tu benedicta. ideo benedictus fructus ventris tui. sed qz te preuenit in beneditōibus dulcedinis ideo tu benedicta. Bñdicta tu inquit inter mulieres. que illam generalem maledictōnem euasisti qua dictum est. In tristicia paries filios Et nichilomin⁹ illam que secuta est Maledicta sterilis in israel. Ac singularem consecuta es benedictōem vt nec sterilis maneas nec cum dolore parturias. Et benedict⁹ fructus ventris tui. Nec ipe generali sanctorum more bñdictus: sed sicut ait apostolus. quoꝝ patres ex quibus xp̄s scōm carnem qui est super omnia de⁹ benedictus in secula Be huius ortu fructus psalmista mistico sermone testatur dicens. Eteniz dominus dabit benignitatem ⁊ terra nostra dabit fructum suū: Dedit q̄ppe dominus benignitatez: quia genus hūanum a reatu p̄uaricatōis p vnigenitum suum liberare disposuit. Dedit benignitatem: quia eius ingressu virginalis vteri templuz sanctispiritus gratia consecrauit. Et terra nostra dedit fructum suum. Quia eadem virgo que de terra corpus habuerat filium genuit: diuinitate quidem deo patri coequalez.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

sed sibi carnis veritate substantiale
De hoc esaias templū humāe redē/
ptionis intuens ait. In illa die erit
germen dñi in magnificentia ⁊ gl'a
⁊ fructus terre sublimis. Germē nā
qz dñi fuit in magnificentia et gl'ia
qñ supnus dei filius in carne tpalis
appens magnitudie virtutum cele/
stium mundo clarus effulsit Fruct⁹
quoqz terre sublimis effect⁹ est. qñ
carnem quā de nr'a nat'a mortalem
deus suscepat virtute versatōis im
mortalē iam redditaz ad celos suble
uauit. Recte ergo dicitur Bñdicta
tu inter mulieres. ⁊ benedict⁹ fruct⁹
ventris tui. Benedicta est incompa
biliter que ⁊ diuini germis gloriaz
suscepit: ⁊ coronam integritatis ob
seruauit. Benedictus fructus ven/
tris illius. per quam ⁊ semē incorru
ptōnis superne hereditatis quā per
didimus in adam fractum recipim⁹
Et vere ac singulariter benedictus
qui nō nostro more postq̄ natus est
gratiam bñdictionis a domino per
cepit. sed ⁊ ipe ad saluandum mun⁹
dum benedictus venit in nomie dñi
Et vnde hoc mihi vt veniat mr̄ dñi
mei ad me. O quanta in ꝓphetisse
mēte hūilitas: q̄ verus ꝓmo dei quē
dixit. Sup quez requiescit spūs nisi
sup hūilem ⁊ quietū ac tremētez ver
ba mea. Mr̄em q̄dem dñi que ad se
venerat. mox vt vidit esse cognouit
Sz nihil in se talis meriti reperiens
quo digna fieret a tanta hospite vi/
sitari. vnde hoc mihi inq̄t vt veniat
mater domini mei ad me Qui nimi
rum spūsāctus. qui ei donū ꝓphetie
cōtulit. mun⁹ piter hūilitatis pstitit
Prophetico repleta spū genitricez
ad se aduentasse saluatoris itelligit
Sz hūilitatis spū circūsepta minus
dignā se eius aduentu deprehendit.
Ecce em̄ vt facta est vox salutatōis
tue in auribus meis exultauit ī gau
dio infās in vtero meo Intellexit eli
zabeth eodem q̄ impleta erat spū re
uelante q̄d exultatio illa sui signifi/
cassz infātis. h̄ est illi⁹ venisse matrē
cui⁹ ipse p̄cursor ac demōstrator essz
futurus. Et q̄ miranda q̄ cita spūs
sancti opatio. Nulla q̄ppe in discen
do mora est vbi spūssanctus doctor
adest. En vno eodemqz mom̄to cuz
voce salutantis. gaudiū nascit infā
tis: qz duz vox ad aures puenit cor
porales. virt⁹ spiritalis cor intrauit
audientis. nec solum genitricem sed
et sobolem amore domini aduenien
tis accendit. Unde mox eadez p̄cur
soris dñi genitrix ea que in occulto
ꝓgnouerat. his qui simul aderant ⁊
audiebāt palā euāgelizare curauit.
Nam subdit. et beata que credidit:
qm̄ pficientur ea q̄ dicta sunt ei a do
mino. Nā et hec q̄z p spūm didicit
elizabeth. q̄ angelus ad mariaz ver
ba protulit. q̄ illa mox euāgelizanti
credidit: q̄ hec diuina op̄ante poten
tia absqz vlla essent dubietate com/
plenda Mirqz in modū idē spūs eā
cum impleuit p̄sentium simil' p̄terito
rum ⁊ futuroruz scientia instruxit.
De p̄ritibus nanqz se edoctam mon
strauit. cū beatam mariā mr̄em dñi
sui vocans: qz redemptorez humani
generis in vtero gestaret. indicauit
Qñ etiaz fructū ventris eius singl'a
riter bñdictuz esse pfessa est Preteri
tor se noticiam accepsse signauit. q̄
et verba angeli ad mariā et ꝓsensuz
marie credētis sibi innotuisse prodi
dit. Sz ⁊ futuror scientiam sibi nō
negatam intimauit. cum perficiēda
a domino q̄ ei dicta essent aperuit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Quis autē fratres mei dicere quis existimare sufficiat que tunc gratia spiritus dei genitricem repleuit. cū tanta in matre p̄cursoris lux doni celestis emicuit. Nec audiam⁹ v̄ba que dixit: si forte ex his aliquātulus valeam⁹ dinoscere q̄d intus habuerit. Audita g̃ responsiōe elizabeth. qua eā beatam inter mulieres predicauit. mr̄em dn̄i sui cognomiauit. fidem fortem laudauit. ad cui⁹ ingressum seip̄am cū filio spūsco repletas esse sig̃uit: non ampli⁹ tacere potuit dona q̄ percepat: sed que semp̄ anio gerebat. vbi aptus tp̄s inuenit. etiā deuota oris p̄fessione patefecit. Nā qs vt virginalē decebat pudorē. ac ceptum diuinit⁹ oraculū aliqnādiu silentō tegebat arcbanū. misterii celestis in iui pectoris abdito venerabat occultū. expectabat ruerent donec ip̄e donorū distributor q̄d sibi doni spālis tributisset q̄d secrete ruelasset qficūqs vellet onideret. At postq̄ eadē que sibi erāt carismata p̄stita p̄ alios spū reuelāte esse patefacta cernebat mox etiam ip̄a thesaurū celi quem in corde suabat aperuit. Ait ergo. Magnificat ania mea dn̄m. et exultauit spūs meus in deo salutari meo. ⁊c. Quibus p̄mo dona sibi special'r cōcessa cōfitetur. Deinde generalia dibeneficia q̄bus generi humano ineffabilem p̄sulere nō desistit enumerat.

Eius aūt aia dominū magnificat. q̄ omīs interioris homis sui affect⁹ diuinis laudib⁹ ac suauis mancipat. qui obsuantia p̄ceptorū dei sp̄ei⁹ potentiā maiestatis se cogitare demōstrat. Eius spūs i deo salutari suo exultat. q̄m nihil in terrenis libs. nulla caducarū reruz affluentia emollit. nulla aduersitas frāgit sed sola illi⁹ a quo salus sperat eterni sui p̄ditoris memoria delectat. Que cū oibus p̄fectis verba recte p̄ueniant. maxime tū ea beatam dei genitricē proferre decebat: q̄ meriti p̄uilegio singl'aris spiritali ip̄ius dilectōe flagrabat. c⁹ corpali conceptiōe gaudebat. Que iure in iesu. i. in salutari suo speciali pre ceteris sāctis gaudio potuit exultare: qr quē p̄petuum salutis autorem nouerat. hunc ip̄m tp̄ali ortu ō sua carne nasciturū esse sciebat. quatenus in vna eademqs p̄sona veraciter suus filius esset ⁊ dominus.

CLXXX

De B. arbogasto

Sanctissimi sacerdotis xp̄i arbogasti exortū vel cōuersationem eius a puero ad p̄uectionē vsqs pontificatus: seu antiquitas obliterauerit. vl' scriptorū raritas non declarauerit. qr scriptio fidedigs incertum habetur At vō tanti patris insignia quib⁹ i diebus suis miracul' coruscātibus claruit non ex toto sunt silentio opp̄ssa. que p̄ aures fidelium transeūdo. posteris narrantibus aurib⁹ nostris sunt infusa.

Tradunt nanqs eum in temp̄ib⁹ dagoberti regis. cum sancta eccl'a longe lateqs flores doctrine catholice suaue redolentes diffunderet. ⁊ verbum dei vsqzquaqs p̄spere curreret de aquitania p̄gressum. diuino nutu argentinensē eccl'e cathedram consedisse susceptūqs culmē regimis felici gubernatōe diu rexisse. Hic beatus xp̄i sacerdos p̄fato regi amica familiaritate ad ō est innexus: vt eo intra regalem aulā ascito illius alloquio delectaretur. consilio vteretur.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Qua iocunditate cū vterqz suo. rex
in regno. eps in episcopatu pspere
se agerent. hostis humani generis
inuidia res leta vertitur in ꝓria Nā
cum quadā die venatores regis mo
re solito apx insequerentur in saltu.
regis etiā filius q̄ erat ei vnicus pa
riter cum eis in eodem discursu fe
stinauit. Dum āt illi p vetera queqz
z diuersos amfractus cum canibus
oberrarent. solus relictus singulari
occurrit incaut⁹. Quo viso sompes
in quo sedit pauefactus. cursū retor
q̄ns in fugam vertit. Puer vo cum
eū freno retinere conaretur: z i alte
ram ptem habenam strictius trahe
ret. heu nimiū pnus a sella est prola
psus. Adhuc aūt habena q̄m in ma
nu tenebat inherens p terrā tract⁹.
calcibus equi miserabil'r est ptritus
Quem sui pedissequi diu q̄situm: et
ita inuenētes attritū. ñ sine maximo
merore tollētes: z in eqs leuātes. fu
nere lugubri domū sunt reuersi. Cū
aūt in palatio reg qd factū fuit pso
naret. q̄ntus vndiqz ꝓcursus viorx
ac mulierx. q̄tus planctus. q̄nt⁹ eiu
latus. regales edes. vicos campos.
vbicūqz auditū est ipleuerit. nemo
valz explicare: Interea puer i lecto
collocatus. Altera die vita pñti est
exutus. Quid igitur huiōi cōcussio
nis facto opus sit. z quō regis dolo
rem mitigarent. cū secuz q̄rerent. tā
dem ꝓsilio inuento: vt eps inuitetur
regi suggerit. Qd ille duotissime am
plectens. mox sine dilatōe legatis di
rectis: vt ad se eps omi festinantia
fatigare se dignetur exposcit. Nec
mora. iussa faciūt. epm adeunt. cām
inuitatiōis nō sine luctu exponunt.
Ille vero audito casu amici. tot⁹ spi
ritu ꝓturbatus. flēs m'rmqz gemēs
statiz pperare non distulit. Nec mi
nus interea rex ad aduentū pontifi
cis impaciēs egressus. senem emin⁹
festinātem conspicatus. fusis lacris
velato capite. m'ris comitantib⁹ atz
lacrimantibus stipatus occurrit.
Qui cum se inuicem solito salutare
pararent. p nimio cordis dolore vox
be sit in gutture Quātum lacrimax
ex vtraqz pte fluxerit. nulli cognitū
esse poterit. Tandem luctu saciati.
cum nox aduenissz: z oms sopor gra
uissim⁹ oppressissz. ad orōem pcessit
episcopus Quomō aut q̄bus verbis
orauerit ñ patz. qd aūt impetrauerit
nō latz. Finita aūt orōne accessit ad
feretx. eiectisqz oibus ad exequas vi
gilantibus. flexis genib⁹ cōmittit.
se beate marie patrocinis. vt illa q̄
vitam mūdo genuit. vitā puero im
petraret a filio. Inter orandū puer
surrexit. exutūqz funebribus indum
tis. q̄bus aū vsus est eps iussit indui
regalib⁹. Igit q̄ huic officio aderāt
clamorē gaudii diuti⁹ cohibere non
poterant. quin libere eruptuz atriū
oēmqz aulā reg vociferato maximo
implebāt Quo oms a somno excussi
huc illucqz discurrebant. causaz tan
ti sonitus ignorātes. Necnō rex ipe
qui tunc pmū paxx somni carpebat
exterrit⁹. nā nimiū tristis tota nocte
iacebat insomnis. cubicl'm vbi tant⁹
fragor exortus est festinus erupit.
Quāta leticia cor ei⁹ pulsauerit: fu
se p gaudio lacrime testant: cum re
uiuiscere vidit. p q̄ si euz recipet ipe
mori ꝓcupiuit. Vocata mat ad sanc
ti viri pedes festinat. qz cor eius tri
ste filius viu⁹ mulcebat. Necnō oēs
qui ad fun⁹ deflendū ꝓfluxerāt gau
dio repleti. ad āmiratōz resurgētis
pueri. quiqz pro aliis ire festinabāt.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Rex ꝗ ne morã faceret. epõ domuꝫ
ne laudaret a ppl'o festinãti. Psiliuꝫ
cũ regina duxit quõ scũꝫ remunera
ret. q̃ eis tãta bñficia a deo pstitissꝫ
Aurꝫ argentũ q̃cũqꝫ Pcupiscabilia ⁊
regio dono honorabiliora in thesau
ris inuenire poterãt. ꝗtissime pcepit
offerri. humil'r depcãs: vt accipe di
gnaretur. Que scũs vir accipe deui
tans ait Si aliq̃d p grãꝫ actõe deo
offerre te delectat. ad augenduꝫ dei
huiciũ i eccl'a btẽ mris xpi cꝰ meritis
filiũ viuũ recepisti. termios eius q̃a
angusti sunt ad tm̃ huiciuꝫ dilatare
aliq̃ pte regni tui. vt sit in vsufru
ctuario ibi hutentibꝰ deo. Si ita re
gie maiestati placet poteris: qꝛ hoc
firmius ac stabilꝰ ẽ ad beatitudiem
tuã. tuorꝫ ⁊ pcedentiũ patꝫ: et se
quentiũ posterorꝫ pmerendã q̃ aurꝫ
quod oculos cuꝫ videtur delectat: et
coꝛ cũ pditum fuerit Pꝛistat. Quaꝫ
ppositõꝫ pãtifiq̃ rex ꝗtulant ample
ctens. vbi mãt inuenire poterimꝰ lo
cum talẽ qui Pgruat ad huiendũ ma
tri celestis reg. cuiꝰ sunt vniuersa in
celis ⁊ i terris. Cũqꝫ hec secũ volue
ret mentemqꝫ p omnem alsaciã spar
geret sic vbi forte tal'locus inuenire
tur q̃ tãte dñationi aptus hẽtur oc
currit animo rubiacha opidũ cũctis
vsibꝰ. i. agris. vineis. cãpis ac siluis
aḋs edificiis ppl'is opulentissimum
summe regie in dotem Puenire. Nõ
distulit rex. voto tandẽ inuento: coꝛã
optimatibꝰ suis assensũ tã bono Psi
lio pbentibꝰ. testamntum facit: vt ru
biacha cuꝫ oibus appendiciis Pfini
busqꝫ ad se ptinẽtibꝰ: etiã et cũ vill'
totũ ⁊ integꝫ ãmodo ⁊ deinceps sit
sub dñio sancte argentinenꝫ ecclesie
huiẽtis genitrici dei marie. stabili ⁊
inextricabili stipulatiõe subiuxum.
Hoc nobili donatiuo ditatꝰ: valedi
cẽs regi: ad ppria remeauit epꝰ. Puo
catoqꝫ clero. militũqꝫ cetu. ppl'i q̃qꝫ
Puentu. cũctis astãtibꝰ ⁊ aspiciẽtibꝰ
testamntum acceptũ posuit sr altare
Psecratum i honore scẽ marie. Post
ea vo multis ãnis vixit. pollens vir
tutibus scis. E q̃bus vnuꝫ miracl'm
fidelibus valde pficuũ. huic opi di
gnum duximꝰ inserendũ. Ferũt nan
qꝫ eum circa flum̃ quod de saltu vo
sagi. noie briuscha mixtũ cũ alsa flu
uio. q̃ alueo p alsaciã eo vsqꝫ decur
rit. oratorium ligneũ puum sibi fieri
iussisse. q̃ nocturno sil ẽtõ fluuiũ trãsi
ens veniret: vt ibi secrecius i orõne
noctaret. mentem q̃ꝫ in diuia Pstem
platõe latius extenderet. Subiñ vo
cum nauigium nõ inuenit siccis pe
dibus fluuiũ trãsiuit. Ppletaqꝫ orõe
rursus sup vndaꝫ ambulans repeda
uit. Ita ꝗ religiosaꝫ vitam ducens
diuersos morbis oppssos curauit.
demões ab obsessis corpibus fuga
uit. discordantes concordare fecit. q̃
bus hm modũ necessitatis cõmodus
extitit moderator. Cum ãt sentiret
imminere sibi diem extremũ in mõti
culo vrbi vicino extra ciuitatẽ vbi
sancti michaelis est ecclesia Pstituta
sepulturam sibi fieri pcepit: et eo se
ferri ac sepeliri. imitans saluatoreꝫ
christum. qui extra portã eleg it sibi
sepulcrum.

CLXXXI

De B. Adelfo

Beati adelfi metenꝫ epi cele
brat natal'. qui decimꝰ a bea
to clemẽte qui pmꝰ eandẽ sedẽ regen
dã a btõ petro suscepat gubernauit.
Huius pater felix nomie de aquita
nia ortꝰ extitit. mat beatrix d nobili

burgundiorꝫ genere originem duxit
Huic in somno angelus dei appens
q filium paritura esset ānunciauit.
7 cui⁹ nois q̄nteqz virtutis 7 meri/
ti succedēte tpe foret intimauit Na
tus ꝯ beatus adelfus et ablactatus
eccl'e disciplinis imbuend⁹ traditur
in q̄bus ita pfecit. vt nulli videret
esse secundus. Ad pfectū igitur eru
dit⁹ beato rufo auunculo suo meten
si ep̄o tradit. vt eius bonis actib⁹ p
bisqz morib⁹ ad bñ viuendu⁹ infor
maret. Beato āt rufo vicesimoocta
uo ep̄atus sui anno defūcto. sāctus
adelfus ꝛcordi voto cleri 7 ppl'i ep̄s
eligitur. 7 licz reluctante pastor me/
tensi eccl'e ꝛsecratur. Adepto autez
ep̄atu. q̄z larg⁹ i elemosinis. q̄ pnox
in orōnib⁹ 7 vigiliis. q̄ assidu⁹ in ie
iuniis fuerit. nulli⁹ lingua ad liq̄dū
enarrare poterit. Cū aūt eādez sedē
.xvii. annos in omi sanctitate rexis/
set. de hoc seculo ad celestia reḡ mi/
grauit 7 iuxta beatū rufū auunculū
suū in ecclesia sci felicis martiris sepl'
tus est. Et q̄ti meriti apud deū vter
qz fuerit miracula ostendūt Ad⁹ mul
ta vo annorꝫ curricula anno vicz do
mice incarnatōis. dccc. xl. sub ludui
co ipatore. drugone venerabili ep̄o
metensem regentem sedez petitione
lantfridi coep̄i ip̄ius eccl'e: 7 totius
ꝛgregatōis moasterii qd dr nouuz
vilere: clero q̄z 7 ppl'o alsacie, puicie
id summa deuotōe fieri poscentibus
ad sup̄nomiatum cenobiū venerabi
le corpus sci adelfi translatū est: eo
q idem loc⁹ mentensi eccl'e subiect⁹
sit. Cum āt sacratissimū corp⁹ de tu
mulo leuaret. odore imense suauita
tis astantes pfusi sunt. et hic odor vs
qzquo ad destinatū locū puentū est
a naribus comitantium non recessit
Silua etiā vosagi vie qua ferebat
contigua. se ob honorem sacri corpo
ris quasi salutando inclinauit. Cum
autez de vllis et agris omibusqz lo
cis: ad dei viri corpus deducendum
multitudo populi ꝛcurreret. quidaz
homo in agro occupatus cum cete/
ris occurere noluit. insup etiam san
cto dei ꝛuicia ingessit dicens. q nō
vere dei sanctus essz: sed propter pe
cuniam cōgregandā eius corpus in
feretro deduceret. Statim ergo vt
blasfemie verba ore protulit ita fe/
bribus colligatus est. vt ad ppriam
domuz nisi altorꝫ manibus deporta
tus redire non possz. vtꝫ aūt ab hac
infirmitate ꝛualuerit. vel i ꝛsua infi
delitate defecerit. nobis manet inco
gnitum. Alius quoqz multo tempe
in magna infirmitate dep̄ssus acces
sit ad feretꝫ et se ad deportāduz sub
misit: 7 statim sanitatem quā deside
rabat accepit. Ut aūt ad locuz sepe
iam nomiatuz peruenit maxima cle
ri 7 populi turba excipitur: 7 cū ma
gna gloria in ecclesia sācti iobānis
baptiste collocatur. ibiqz q cuz chri
sto regnet manifestis signorum indi
ciis comprobatur.

CLXXXII

De scō Iodoco

Beat⁹ iodocus fuit iudabeli
regis britonum filius. Ha
buitqz frem maiorem natu
beatum videlicz iudabelum qui suc
cessit patri i regno. Isti duo fratres
ymo due gemme celestes contempo
ranee fuerunt. regis francorum da/
goberti: cum quo post graues ini/
micicias ad inuicez pacificatus est
ipse rex britonum iudabelus et ma/
gnis ab ipso munerib⁹ honoratus

Regressus itaqz in britaniā. cogitauit regnū terrenū p celesti regno relinquere: ⁊ vitaz monachicā ducere frem suum iodocū iuniorez coraz se conueniri fecit de suscipiendo regni gubernaculo: vt suū possz adimplere ppositum. ⁊ frui cobitatione monachoꝝ. Beatus āt iodocus ñ minus feruens in dei dilectiōe deliberandi inducias. viii. dieꝝ vix a fre ipetrauit. Interim die noctuqz anxius cogitare cepit. quō posset effugere regnū siml ⁊ patriā. et frīs sui circa se studiū declinare. Ipso igit in monasterio quodā vbi lras didicerat cōmorāte. ⁊ ozōni freqntius incumbēte. ꝓtigit vndecim illuc pegrinos venire. q causa deuotōis limia apl'oꝝ petri ⁊ pauli visitare desiderabant. His secreto associat⁹ parisius vēit cum eis: ac vtꝝ vlterius cū eisdem pcederet dubitauit. Cōsilium tādez a spūsancto cōsecut⁹ q gressus eius in oibus dirigebat. ab hoc itinere ⁊ a sociis itineris declinauit. Et ad pōtinii ꝓfinia q antiquis plena nemoribus erāt. ⁊ feris ac aīalibus soluz habitabilia festinauit. Delectat⁹ itaqz loci illius vasta solitudie. disposuit habitatōez ibi facere sup fluuiuz alzeyam Sz a duce beymone illius terre dño p. vii. ānos ab hoc ppositto retardatus est. inter q̄s annos litteras magz didicit. ⁊ sacros ordies suscepit. Tādem sacerdos effectus iamdicti ducis filiuz q eū in maria veneratōe habebat ō sacro fonte suscepit. Elapso septennio. ad vitā solitariam trāsiens in loco alzei flumis riuulis vndiqz circūdato ibidē ecclesiam ⁊ domūculā edificauit. Preter plura q p eum dñs opatus est miracula hic est ꝓsiderādum: q volucres et pisces diuersi generis ad sacram ei⁹ manū palpabiles receptis ab eo alimntis veniebāt et recedebant: q̄si domestici. Quadā vero die dum ad victum q̄tidianū nō hzet nisi panez modicuz. sibi et discipl'o suo domin⁹ in spe pauperis aduenit elimosinā petens. Vir dei iodocus panē diuidi iussit in q̄tuor partes. ⁊ paupi petenti vnā ptem de quatuor erogari Vix egressus erat: ⁊ ecce dñs reuertitur in forma egeni deficientis inedia: et secundo panis q̄drante satisfactum est eius petitōni. Nec moza regressus tercio q̄i esuriens ⁊ deficiens fame. donata est etiā ei pars panis tercia. Cōseqnter visus est dñs in altera paupis effigie rogaturus elymosinā sicut iā tercio fecerat añ nec erat vñ reficerē: nisi de residuo panis q̄drante Viro itaqz dñi iodoco ⁊ bunc erogare iubente ait eius minister. Vis ne aliq̄d nobis remanear. Volo inq̄t scūs totum tribui esurienti. qz potens est dñs etiā hodie nre puidere necessitati. Vix recessit dñs: ⁊ interim dū ꝓsolaretur verus dei amic⁹ discipl'm ō panis erogatione ꝓmotuz ecce p fenestrā vise sūt et inuente in alueo flumis quatuor nauicule onuste victualib⁹. De q̄b⁹ quis eas adduxerit: vl' quo ille deuenerit postq̄ fuerī victualibus exonerate. vsqz in hodiernū diez ignorat Hec et alia q̄ p eum dñs ibidē miracula demōstrare dig̃tus est. longe lateqz patriā ad eius visitatōez ad impetranda eius suffragia ꝓmouerūt. Cūqz ibidem. viii. annis elapsis. populi frequētiam neq̄ret sustinere. ad vlterius deꝝtum dño duce pcessit. Constructoqz ibi oratorio i honore beati martini et mansiuncula. ibidē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

plurimas ab hoste antiquo passus ē
insidias p.xiiii.ānos q̄b⁹ illic ē ꝓmo
ratus. Eo in loco signo cruc̄ facto p
pria manu aquilā de sblimi pstrauit
q̄ gallum suū abstulit. ⁊.xi. gallinas
singillatim: gallūqz suum incolumē
suscepit. Nō longe post dyabolus in
horribilē mutatus colubr̄ ḡuit ip̄z
momordit in pede. Qua lesione per
sctm̄ spm̄ edoct⁹ vt ad aliū locū trās
iret, adiuncto sibi duce heymone va
stam circūibat heremū vt inueniret
habitatōis locum. Inq̄rendo āt cuz
ibidem ḡui dux torq̄retur sitis ino/
pia. p̄ lassitudine ⁊ siti obdormiuit.
Interim huus dei iodocus orōni in/
cubuit. surgensqz baculo quo innite
batur terre infixo sicut alter moyses
aquā pduxit. ⁊ fontez iñ largiter ef/
fluentē. Quo exhilarati dux ⁊ ei⁹ fa
milia sue sitis extinxerūt ardorem: et
transeuntib⁹ ibidem adhuc aq̄m ad
mistrat sufficientē. Progressus inde
versus mare in vmbrosa valle cliuū
ascendit paruum Quo delectatus.
hec est inquit cathedra: hec ē requi/
es mea in seculum. Duce itaqz re/
verso ad pp̄ria. vir dei pp̄ria manu
duo ibidem ꝓstruxit oratoria. Vnū
petro apl'or̄ p̄ncipi. alter̄ paulo gen
tium doctori. Profectus est etiaz p⁹
modum romā vocatus a beatissimo
martino tūc romane sedis antistite:
qui a multo tpe ꝓcupierat videre eū
et a sanctissimo ei⁹ colloquio satiari
Receptus est ab eo cum honore de
bito ⁊ tractatus. Ibidem a spūsācto
doctus est quē in oibus custodem et
magistr̄ habuit: vt ad heremū suaz
reuerterēt. quaz in terris sibi elegit
habitatiōem. iñ in breui exiturus a
corpe: ⁊ transmig̃turus ad ꝓsortiuz
angelor̄: ⁊ ppetuam diuīe maiesta
tis cōtemplatōz. Post sacra ⁊ mlta
de eternitate colloq̄a ⁊ mutua oratō
num suffragia inter ip̄z ⁊ summum
pōtificez habita. p̄ciosissimis a dño
papa sibi collatis scōr̄ reliquiis. re
uersus est cum totius patrie gaudio
ad pontinii ꝓfinia. Vbi in mōte ha
bitatiōis sue in q̄ mō requiescit cor
pus sancti iodoci. pposito parentuz
cōsilio. adducta est sibi puella absqz
oculis nata. q̄ sicut docta fuerat ī vi
sione facie ⁊ loca vbi oculi debebāt
esse lauit de aqua illa q̄ vir sanctus
man⁹ abluerat. et mox r̄ceptis oculi
clare cepit videre. Duce itaqz hey/
mone p̄sente cū innumera dei pleb
qz turba in occursuz beati iodoci cō
gregata sanctissimis q̄s attulerat re
liquiis cū omī qua decuit veneratōe
repositis in noua beati martini eccle
sia. in qua nūc sacr̄ corp⁹ eius requi
escit tunc de nouo facta lapidea a p̄
fato duce. ipe vir beatus p̄paruit se
ad diuīa misteria celebrāda casula ī
dutus ad modū niuis alba. Qui dū
astaret altari. iii. ydus iunii: ⁊ mini
straret cum deuotiōe maxia. diuina
man⁹ appuit sr̄ euz visibilr. inter sa
crosancta missar̄ solemnia. suumqz
sacerdotē ⁊ locum illū assig̃uit ⁊ con
firmauit bñdictōe ppetua cū pmissi
one tali: et voce mirabili celitus sub
secuta Qz ꝓtēpsisti diuitias r̄enas
⁊ refutasti p̄ni regni culmia ⁊ ele
gisti paup esse: et latere abiectus in
terra ista defta. p̄paui tibi coronā
inter agmia angelor̄. eroqz loci b⁹
in quo resolueris defensor ac iuq̄ cu
stodia. vniuersisqz hunc locū visita/
turi in perpetuū cum deuotiōe ⁊ pu
ra cordis intentōe p tui nois memo
ria. diuina in terris gr̄a non defrau
dabuntur. et postmodum ad gaudia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

puenient sempiterna Sequenti itaqz
tempe beatus iodocus i carne pret
carnez viuendo non hō: sed angel⁹
videbat. Idus decembris obdormi
uit in dño ipso dño pnte: ⁊ angelo⁹
obsequiis. Bñi pscientiaz ostendit in
tollerabilis claritas splendoris: ⁊ in
compabilis dulcedo diuini odoris.
Corpus etiā eius: qz virgo fuerat.
et immunis a carnal' pmixtionis cō
tagio. ita sanum pmāsit ⁊ integrum
vsqz ad annos q̄draginta in tumlo:
acsi spūs vite foret in eo. Et a custo
dibus corpis sibi vngues manuum
⁊ vngues pedum. et capilli capitis.
et barbe quasi viueret excrescentes
incidebant ⁊ radebātur oi sabbato.
quodusqz successor duq̄ beimōis mi
nus reuerent ⁊ psumptuose imemor
scripture dicentis. Nō temptab do
minū. sacrariū violenter irrupit cū
satellitib⁹ suis. ⁊ itrauit vbi ꝓpositū
erat corp⁹ sāctissimū. Ulsoqz mira
culo statim cecitate pcussus versus
est in amentiā. et exclamans ba ba
sancte iodoce surdus permāsit ⁊ mu
tus quoadusqz diez clausit extremū
Prolixitatem aūt miracl'o⁹ q̄ p ipz
dñs exhibere dignat⁹ est suis fideli
bus in nris tpibus videm⁹: sicut de
plurib⁹ a morte ꝓsuscitatis vl' suspē
dio vel alio mortis genere defūctis
siue in aqua suffocatis. seu etiā ipi⁹
beneficia quo ad multiplicatiōez bo
no⁹ tempaliū. nec calamo scribere:
nec ꝓmōe enarrare sufficim⁹. Cuius
daz deuoti sibi filiū in cunabil' iacē
tem. cuz esset incendiū vndiqz in do
mo circa puer. beat⁹ iodocus mira
lose conꝑuauit. pannis q̄bus inuolu
tus fuit et ipis cunabulis cum puer
leuatus esset in fauillam ⁊ cinerem
penitus resolutis. vt oibus pateret
q̄ edacitas flāme q̄ lignor ac lapi;
dum potuit duriciā plumere tenerū
infantem beati iodoci custodie tradi
tum non licuit ledere. Qui postmodō
filius in mōasterio sci iodoci monaſ
chus factus est. Quot surdos clau
dos paraliticos ⁊ alios infirmos cu
rauit non est numero colligere. Uñ
est q̄ de regio fastigio sibi voluit p⁹
mortem retinere ne in loco vbi sacr
eius corpus requiescit alius ardeat
liquor nisi liquor cere. Quod infor
tunio suo experti sunt tres mōachi
qui in eccl'a vbi corpus eius fuit de
latum de sepo lucernas temptauerī
accendere nec aliq̄tenus potuerunt
Contigit aūt in signuz temeritatis
sue duos ipsor in continenti deceō
re. Tercium vo oris contractiōe pu
niri. ac ita permāsit omibus diebus
vite sue. Sunt āt he festiuitates be
ati iodoci Prima videlicz in die be
ati barnabe. quādo infra missar so
lemnia manus dñi super eum appa
ruit. Nō etiā miracl'm sepi⁹ p alios
sanctos ostensum. virtus diuina ad
veritatem illius veri et sanctissimi
sacrificii compbandā in cordib⁹ fra
gilium mirificorditer demōstrauit.
Secunda est i die sancti iacobi apo
stoli fratris sācti iohannis euange
liste. de inuentōne sancti corpis ei⁹
Tercia est de morte eius in die san
cte lucie virginis.

CLXXXIII

De scō othmaro

Othmarus in ꝓuincia ale
manie natus atqz nutritus
est. Cuz esset puer a fratre
suo curiam pducit' et litteris imbui
tur. Virtutibus tam plus vel eque
vt scientia studuit. iuxta illud sapie

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Que in iuuẽtute nõ ꝓgregasti. quõ
inuenies ea in senectute Victori co
miti eiusdem regionis fact⁹ adole/
scens fuiuit. Per cuius ꝓuidentiaꝫ
ac dilectõem integraꝫ ad ipm: quia
vidit in eo indolem bonam ad sacer
dotium promouetur titulo sancti flo
rini. Cogente prefato comite ꝑlatus
ibi positus est ꝓpter suam religiõẽꝫ
scientiam. et famã volantem ꝏ mun
dicia vite sue. zvaltramus q̃ ex iure
hereditario dñs fuit heremi illius i
qua beatus gallus cellam sibi cõstru
xerat. obtinuit a prefato comite vt
othmarus preesseꝫ illi celle in omib⁹
que ad ipam pertinere videbantur.
Insup durit eum ad pipinũ regem
vt autoritate regia cõcedente ipsuꝫ
eiusdem loci abbatem cõfirmaret.
Cuius petitõi tanq̃m iustus rex cõ
sensum ꝑbuit. Et per manum regis
othmaro cõfirmato in abbatẽ zval
tramus omia bona sua seu possessio
nes libere ꝛ integ̃liter resignauit.
Mandauit itaqꝫ rex ac ꝓpꝛio ore
iussit ibidem vitam instituere regu
larem. Rediens igit̃ othmarus. lo/
cum reformauit. ꝛ infra annos pau
cos tam in possessionib⁹ q̃ in religio
ne valde diues effectus est. et in edi
ficiis pluribus cõfirmatus. Beat⁹
igitur othmarus abbas cum vidisseꝫ
possessiones temporales suo monaste/
rio ex dei bonitate accrescere. in im
mensum. timens sue ꝑsone virtutuꝫ
incrementa decrescere. a seipso ince
pit. et parsimonie vehementius in/
sistebat: ita vt etiã in ꝑcipuis iciu/
nioꝫ diebus de ꝓsuetudie biduo ab
stinentiam ꝓtinuaret. Pauꝑtatis ꝛ
humilitatis amatoꝫ ꝑcipuus: ꝛ cum
bis elemosinatoꝫ magn⁹ fuit. Pau/
pertatem eius illud oñdit q̃ crebꝛ⁹
sine tunica sola tm̃ cappa indut⁹ ad
monasteriũ remeauit exemplo cristi
qui vilib⁹ pannis in sua natiuitate
obuolut⁹ fuit. Et postea creuit i om
nib⁹ eius pauꝑtas: vt nos sup instã
ti pecunia mime ꝓfidamus. In ne/
cessitate mõasterii sui asello ꝑ equo
freq̃ntius vtebat̃. In misicordia et
elemosina nll'i serus fuit. Ulñ ꝛ pau
peribus in ꝓꝓꝛia ꝑsona fuiuit. Lep
sis nõ lõge a mõasterio habitaculũ
fecit. Capita pauperꝫ ꝛ pedes i pro
pꝛia ꝑsona lauit. Ulñ ꝛ pater paupe
rum a plurib⁹ est appellatus Nocte
cos visitauit. et eisdeꝫ vt dictũ est di
ligenter obsecut⁹ est. ¶ Hospitale
insup ꝓstruxit vbi ceci pauperes re
cipiebant̃ Quoꝫ curã adeo solicite
gessit: vt etiã de nocte monasterium
egrediens infirmitati coꝫ ml'to ob/
sequio / deseruiret. Inter hec zvari
nus ꝛ rutbardus q̃ tũc totius alema
nie curam ammministrabãt dyabolo
suadente immanissimo morbo aua/
ricie preuenti res ecclesiaꝫ sub sua
potestate sitarum ꝑ vim sibi iniuste
vendicabant. Que mala loco sancti
galli similiter inferebãt. Supꝫ q̃bus
iniuriis beatus othmarus pipino re
gi de ipis querimoniã mouit dicẽs
se ꝗtissima incursuꝫ si eis dissimu
lando consentiret. Quibus rex gra
tiam suam interdixit. si illi monaste
rio non restituerent omia iniuste ab
lata: Illi vero auaricia victi regis
preceptũ nullaten⁹ obseruarũt. Iꝫ in
super beatum othmaꝫ dum reuerte
retur a rege captiuãtes. missis ob h̃
militibus. vinctum ad se duci fecerũt
et lampertũ falsum fratrem cenobii
ipius othmari. qui ab ipis inductus
fuit: vt abbatem suũ falso et menda
citer de crimie accusaret. ꝛ nequiter

infamaret. cōduxerunt Quam pro/
ditionez contra innocētem nequam
ille monachis cōmittere nullaten⁹
formidauit. Itaqz consilio iniquo ⁹
uocato coram multis ipe lampert⁹
beatum othmar de femina accusa
uit. Unde ad penā exilii ipsum con
demnauerūt. in insulam reni misera
biliter relegantes. Ubi post multas
quas patienter sustinuit miserias in
confessione christi. xvi. Kal. decem
bris bono fine quieuit. Huius autē
lamperti iniquā machinatōem qua
suum plātum innocenter inuoluit.
Deus iust⁹ iudex sic puniuit: q ipz
monachū febris adeo ḡuis arripuit
vt resoluto vigore mēbrorz caput ip
sius ad terram freqntius verteret.
et more quadrupedū cogeretur am:
bulare. Unde etiā coactus diuino iu
dicio eiz purgente vt se peccasse in
sanctum dei publice fateretur. Qui
escite inquit sācta sinodus nicena: ⁊
nolite persequi eos qui recte deo fa
mulantur. et sincera volūtate supna
di mandata custodiunt. ⁊ vestris le
gibus subiugātur: quia nō decet vt
carnales spirituales persequātur.
Unde etiā gregori⁹ ait. Qui calum
niam illatam nō probat. penā incur
rere debet. quaz si probaliz reus vti
qz sustineret. Conciliū autē illud ne
quiter inchoatuz nequius est finitū
Sepultus aūt beat⁹ othmarus i ex
ilio vbi hodie in insula capella osten
ditur annis decem ibidez corp⁹ suū
incorruptum pmansit. Post decem
vero annos visum est discipul' ipi⁹
vt corp⁹ sui abbatis ad sancti galli
monasteriū. cui scōm voluntatē dei
prefuit in spūalibus et temporalib⁹
deferre modis omnibus deberent.
Pergentes itaqz ad locum corpus
tollentes naui imposuerūt. Quorz
deuotionē et corporis ipsius sancti
tatem miracula crebra ⁊ plura con
sequūtur. Tempestas enī multa ven
torum et procellarz que per totuz la
cum constātiensez tunc tempis visa
fuit. in omni via illa nulli corz impe/
dimento fuit. Vasculū etiā modicū
vino plenum quod secum tulerant:
ipis monachis ad refectōem conse/
dentib⁹ quotienscūqz exhaustū fuit
liquoris vini nullum sensit detrimē/
tum. Beati igitur othmari corpus
ad mōasterium beati galli delatum.
multis ibidem pcedentibus ⁊ conse
quentibus miraculis. feliciter et bo
norifice requieuit.

CLXXXIIII

De festo presenta tiōis marie ad tē plū in hierusalez

Paulus episcopus seruus ser/
uorz dei ad futurā rei me
moriam. Rationi cōgruit
et conuenit honestati: vt ea q̄ de ro/
mani pontificis gra processerūt licz
eius superuenīte obitu littere apo
stolice desuper cōfecte non fuerint.
suū consequātur effectum. Sane fe
licis recordatiōis pio pape secundo
predecessori nostro p parte dilecti fi
lii nobilis viri wilhelmi ducis saxo
nie dudū exposito. q ipe dux ex ipe
cialis deuotiōis affectu quez ad in
clitam propugnatricē nostram gl'io
sissimam virginem mariā ferventi
animo gerebat: ab intimis pptereā
desiderabat festū presentatōis eiusdē
beatissime virginis marie. qd vice/
simapma die mēsis nouēbris annis

singul' in terris ⁊ dñiis suis de cõsue
tudie celebrar̃.etiaꝫ ex speciali sedis
apostolice dcreto ⁊ statuto annis sin
gulis ppetuis tpib⁹ dicta die solẽnit̃
venerari. idez pdecessor sincere duo
tiõis affectũ quẽ pfatus dux ad ipꝫ
⁊ romanã eccl'aꝫ gerere ꝯpbar̃ atte
dens.⁊ pie ꝯsiderans: q merita bea
tissime virgis pdicte erga gen⁹ hũa
num tantis honorib⁹ ꝯpensari neq;
bant.qn illa maioribus indies ⁊ illu
strioribꝰ dignissima censerer̃. pfati
qꝫ duq; in ea parte supplicatiõib⁹ in
clinatus.vicz sub dato die non.iunii
pontificatus sui anno.vi.autoritate
apl'ica sua ppetua ⁊ irrefragabili sã
ctione suaꝫ si sup b ꝯfecte fuissent
litteraꝫ tenore statuit decreuit et or
dinauit: q festũ pnãtõis hoc mõ sicu
ti assumptõis visitatõis ⁊ alia festa
beate marie memorate ĩ terris ⁊ do
miniis pfati duq; dicta die ãnis sin/
gul' ppetuis fur̃is tempib⁹ de mãda
to sedis apl'ice deincepsa cunctis cri
stifidelib⁹ solennit̃ celebrarer̃. Mã
damus nihilomin⁹ statutũ ⁊ decretũ
sua huiõi de celebrãdo festũ pdictũ
p platos ⁊ alias eccl'iastical' psonas
in dominiis ⁊ terris pdictis solẽni/
ter publicari Ne ãt d statuto dcreto
⁊ mãdato pdictis p eo q sr̃ illis ipi⁹
pii pdecessoris nr̃i eius supueniente
obitu lr̃e apl'ice cõfecte nõ extiterũt
possit quomõlibꝫ hesitari volumus
⁊ dicta apl'ica autoritate decernim⁹
q pnãtes lr̃e ad pbandũ plene statu/
tum decretũ ⁊ mãdatũ pii pdecesso
ris hmõi vbiqꝫ sufficiant: nec ad id
pbatõis alterius ãminicl'm reqr̃at̃.
Nulli g oino hoim liceat hãc pagi
nam nr̃e volũtatis ⁊ ꝯcessiõis infrin
gere vel ei ausu temerario cõtraire.
Si qs aũt hoc attemptare psumpse
rit indignatõez oi potentis dei ⁊ be
atoꝫ petri ⁊ pauli apl'oꝫ ei⁹ se noue
rit incursuꝫ. Datũ rome apd sctũm
petꝫ ãno icarnatõis dñice.m.cccc.
.lxiiii.xvi.kl'.octobris põtificat⁹ nr̃i
anno pmo Seqtur bulla indulgen
tiaꝫ pfati festi. Paulus eps ser
us seruoꝫ dei. Uniuersis xpifideli/
bus psentes lr̃as inspecturis salutez
⁊ apl'icam bñdictõnem. Ad id maxi
me versatur nostra ĩtentõ vt xpifide
les ad maiorẽ deuotõnem ⁊ frequen
tõrem venerãtõez pcelse dei genitri
cis virgis marie q velut aurora cõ/
surgens.pulcra vt luna.electa vt sol
terribil' vt castroꝫ acies ordiata.ve/
rũ solez iusticie redemptorẽ nostꝫ ie
sum xpm q illumiat abscõdita tene
braꝫ.in mũdo potestatis tenebrose
spũscõ cooperante,pduxit.q nec ẽ visa
pmam sil'em nec hãe seqntem modis
ꝯgruentib⁹ excitemus: vt exinde fi/
deles ipsi deuotõe ⁊ orõibus,ppriis
ac ipius virgis intercessiõe adiuti no
strisqꝫ inducti excitatõibus reddãt̃
diuie gr̃e aptiores. Bane dudum fe
licis recordatõis pio pape secũdo p
decessori nr̃o ,p pte dilecti filii nobil'
viri ⁊ vilhelmi duq saxonie exposito:
q ipse dux ex special' deuotõis affe
ctu ab intimis desiderabat festũ pre
sentatõis eiusdez virgis: qd.xxi.die
mensis nouẽbris annis singul' in ter
ris ⁊ dominiis suis de ꝯsuetudie ce/
lebratur.etiã ex spãli sedis apl'ice d/
creto ⁊ statuto ppetuis tpibus dicta
die solennit̃ venerari.idez pdecessor
pfati duq supplicatõibus inclinatus.
autoritate apl'ica statuit decreuit et
ordinauit. q festũ pnãtionis hmõi
sicuti assumptõis visitatõnis ⁊ alia
festa beate marie memorate.ĩ terris
pfatis ppetuis futuris tpib⁹ eadez

die de mandato sedis aplice ab ipis
fidelibus solenniter celebraret. put in
nris. cū dicto piusq; pdecessor aūq; sue
sup his lre ꝓficerent. rebus fuerit hu
manis exemptus. iñ ꝓfectis lris ple
nius ꝓtinet. Nos igit cupientes q;
festum pdictus in debita veneratōe
habeatur: ⁊ ad illud colendū eidēq;
virgini famulandus fideles ipi eo li
bentius animent. q; ex hoc dono cele
stis gre uberius ꝓspexerint se refec
tos. de oipotentis dei misericordia et
beatorū petri ⁊ pauli aplorū eius au
toritate ꝓfisi oibus ve penitentibus
et ꝓfessis q; die pdicta ad laudem et
honorem ipius virgis i singul' eccl'iis
mōasteriis ⁊ aliis loc ecclesiastic in
fra dicta dominia exūtibus. in q;bus
officium eiusdē virgis celebrari cōti
gerit diuis interfuerint: vel in vigi
lia eiusdem festi ieiunauerint ānua/
tim centus dies de iniūctis eis peni
tentiis misericorditer in dño rlaxam⁹
pūtibus ppetuis tpibus duraturis
Volumus āt q; si alias in vigiliis ie
iunātibus vel diuis hmōi interessen
tibus aliq; alia indulgentia ippetuū l'
ad certum tpus nōdum elapsus du/
rata p nos concessa fuerit. pūtes lre
nullius existant roboris vel momenti.
Datum rome apud sctm petrū anno
incarnatōis dñice. m. cccclxiiii. xii.
Kl'. februarii pontificatus nri āno
primo. Seqtur institutō hi festi p
archiepm magū. Adolphus dei
gra sancte magūtinē. sedis archieps
sacri romani imperii per germaniā
archicancellarius ac princeps elector.
ad futuram rei memoriā. Ex spālis
deuotōis affectu quā ad iclitas pro
pugtrices nram gl'ossissimā sp virgi
nem mariam dei genitricem feruenti
anio gerimus. ab intimis ,pterea de
siderantes q; festum pūtatōis eiusdē
beatissime virgis qd. xxi. die mensis
nouembris annis singul' celebratur
de ꝓsuetudine. dinceps annis singu
lis perpetuis tpibus dicta die solen
nit veneret. ea ,ppt attendētes ⁊ pie
ꝓsiderantes q; merita beatissime vi
ginis pdicte erga genus humanus
tantis honorib⁹ repēsari nequnt qn
illa maioribus indies et illustrioribus
dignissima censeat. hac nra irrefra
gabili sanctōe statuimus ⁊ decerni
mus: ac ordiam⁹: q; festus pūtatōis
hmōi sicuti festum ꝓceptōis beate
marie virginis memorate per no/
stras ciuitates ⁊ dyoceses dicta die
annis singul' perpetuis futis tpib⁹
deiceps a cūctis xpifidelib⁹ solenit ce
lebretur cum ,ppria historia de eodē
festo pūtatōis et ubi ,ppria de illo ñ
habetur historia. tūc historia d nati
uitate eiusdem gl'ossissime ⁊ inteme
rate virginis ꝓcipiatur: sic q; vbi na
tiuitas habet pūtatio inseratur. Et
insup vt xpifideles ad maiorē deuo
tionē ⁊ freqntiorem veneratōem di
cte pcelse dei genitric q; velut auro/
ra cōsurgens. pulcra vt luna electa
vt sol. terribilis vt castrorū acies or
dinata. vexū solē iusticie redemptorē
nostrū ibm xpm q; illumiat abicōdita
tenebrarū in mundo potestatis tene
brose spūsctō cooperante ,pduxit. q;
nec visa est primam sil'em nec hre seqn
tem. modis ꝓgruentib⁹ excitemus:
vt exinde fideles ipi deuotōibus et
orōnibus ,ppriis ac ipius virgis int
cessionibus adiuti. nostrisq; inducti
excitatōibus reddātur diuie gre ap
tiores nec ñ ad pfatum colendum fe
stum virgis intacte eo libentius ani/
mentur. q; ex hoc dono celestis gtie
uberius ꝓspexerint se refectos. d oi

potentis dei misericordia ac bṕ̄ꝰ pe
tri ⁊ pauli apl'ꝰ eius necnon sancti
martini ꝓfessoris patroni nr̄i autori
tate ⁊ meritis ꝓfisi oib̄us vere peni
tentibus ac cōfessis q̄ die p̄dicta ad
laudem ⁊ honorez ip̄ius virgis ī sin
gulis eccl'iis mōasteriis ⁊ aliis loḋ
ecclesiastiḋ p̄fataꝰ nr̄aꝰ ciuitatum
et dyocesium in q̄bus officiū eiusdē
virginis celebrari contigerit. diuīs
interfuerint. vel in vigilia eiusdē fe
sti ieiunauerīt ānuatim. xl. dies d̄ in
iunctis eis penitentiis misericordiḋ
in dño relaxamus p̄ñtibus. ꝑpetuis
tpib̄ duraturis. In cui rei testimo
nium secretum nostꝰ p̄ñtibus est ap
pensum. Datum in ciuitate nr̄a ma
guntina die penultia m̄sis augusti.
Anno domini. M. cccclxviii.

De eodem festo

Que est illa puella m̄r et virgo
sp maria fratres carissimi q̄ nūc mū
do osteusa est. q̄ndecim ḡdus ascen/
dens hodie in templo a parentib̄ d̄o
p̄ñtatur Ut̄ ꝑcessit. q̄ ascendit. ⁊ q̄n
te virtutis existat vid̄am̄. Quid āt
putas qual'oli fuerat vl' nunc sit ista
persona q̄ sanctis oib̄us spectanda
ꝓponitur: ⁊ imitanda. Hoc autez in
p̄mis instituere phas est. q̄ aia eius
⁊ caro quaz elegit ⁊ habitacl'm sibi
fecit sapia dei p̄ris. ab oi malicia ⁊
īmūdicia fuerit purissima q̄ñ in ea ⁊
d̄ ea verbū extitit caro factū. dicen
te scriptura. In maliuolā aniam nō
introibit sapia nec hitabit in corpo
re subdito peccatis. Inter oes itaqz
scōs huius beatissime v̄ginis memo
ria eo freq̄ntius agitur. q̄ maiorem
apud deum ḡriam inuenisse credit.
Hec q̄dem virgo maria priusq̄ na/
sceretur diuīs est oracul' denunciata
et miraculis designta. Tandem vero
nata a ꝓgenie diuinitus ordinata.
Nata siq̄dez est vt legim̄ nazareno
patre: bethleemita matre: q̄s vrbes
ipsius natiuitati vel cōuersatiōi de
stinatas esse nō tacuerī ꝓpḣe Descē
dit autez de radice illius fide p̄clara
abrae. cui supne ꝓmissa fuerat omis
benedictio gentium in suo semine.
Descendit a stirpe dauid. quez deus
ꝓpter notam sibi probitatem subli/
mauit dicens. Inuenī viruz f̄m cor
meū. De regali nāqz t̄bu sil' ⁊ sacer
dotali duxit originē q̄ sūmū erat pa
ritura regem atz pontificem Qōdā
itaqz siderium micat in marie ge:
neratione videlicz q̄ longe añ patri
bus diuersimode celit̄ est repmissa
q̄ ex abrae semine ⁊ ex regibus orta
q̄ etiā illi generatōi ob singulare p/
uilegiuz sanctitas diuitus agnoscit̄
concessa. Hanc em̄ inter figuras vt
dictuz est misticas sacerdotal' virga
dū sine radice floruit. hanc gedeōis
vellus dū in medio aree sicce madu
it. hanc in visione ezechiel' oriental'
porta que nulli vnq̄ patuit. p̄signa
bat. Hanc etiaz inter ꝓphetas p̄ ce
teris esayas. nūc ex radice yesse vir
gam orituram. nunc euidentius vir
gam pituram ꝓmittebat De his āt
de q̄bus certi sumus meritorū pro
gatiuis paulisq̄ loquamur ad edifi
cationem nostram. ac diuini nomis
laudem vt ꝓ famulatu religio ꝓser.
uetur: et pro affectu deuotio auge
atur. Quis igit̄ nisi hec virgo q̄ so/
la vniuersam p̄uitatem hereticaz in
teremit. sola p̄ter deū sit q̄ nos in oi
virtute confirmet suisqz meritis cō
mendet ⁊ auxilietur precibus: vt et
ipsi digni inueniamur in eius laudi
bus. a q̄bus siq̄dem humana morta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

litas nō debet cessare: sed de illi⁹ gloria nec silere patitur deuotō: nec digniuum aliquid potest ꝓcipere cogitatio. vel inerudita parturire locutio. Hec est que totius mūdi reparationem obtinuit. salutem oīm impetrauit. Quis tandem o bēdicta misericordie longitudinem ⁊ latitudiem. sublimitatem ⁊ profūditatem inuestigare possit. Longitudo eīm ipsius vsqz in diez nouissimū subuenit vniuersis eam inuocantibus. latitudo eius replet orbem terraꝝ vt quoqz sua misericordia plena sit omis terra. Sublimitas ei⁹ ciuitatis supne ruinas ꝛstaurauit. Profunditas q̄z sedentibus in tenebris ⁊ vmbra mortis redemptōnem obtinuit. Sic ergo tue pietatis o maria ipam quaz apud deum gratiam inuenisti. notā facis mūdo. sanctis ꝓcibus tuis obtinendo regis veniaz. egris medelā pusillis corde robur. afflictis ꝓsolationem. piclitantibus adiutoriuz et liberationem. Qualis nanqz fuerit vita hui⁹ virginis marie expectātis in templo redemptionez generis humani dicat ambrosius Sit itaqz vobis tanq̄ in ymagine descripta virginitas marie. ex qua velut in speculo refulgz species castitatis ⁊ forma vtutis. Virgo erat mente et corpore. corde humil'. verbis grauis. animo prudens. loquēdi peritior. legendi studiosior. intenta operi. verecunda sermone. nō ī incerto diuitiarum sed ī prece pauperis spem reponens. arbitrum mentis deum nō hominem querens. Nulluz ledere. cunctis bene velle. maioribus assurgere equalibus non inuidere. iactantiaz fugere. Quando illa lesit parentes. Quando fastidiuit humilē. Quādo derisit debilem. Quādo vitauit inopem. Nichil torum in oculis. Nichil procax in verbis. Nihil in actu inuerecūdum. Non gestus fractior Non incessus solutior. Nō vox petulantior: vt ipa species corpis fieret simulacrum mētis: ⁊ figura ꝓbitatis. Ipsa nanqz est illa que cel' gloriam dedit. terris deum pacemqz refudit. gentibus fidem. vitis finem. vite ordinem. moribus disciplinam. O plena gratiaꝝ. non solum pueroabrae. sed ⁊ camelis potum tribuēs de supafluenti ydria tua. quia tu es vera puella preelecta. et altissimi filio prepata. Offerentur inquit propheta virgines regi: sed post eam. Nam primatū ipsa sola vendicat sibi. Et licet ad dei genitricem digne collaudādam nemo inuentatur ydoneus. tamē votis omibus non debz cessare quilibet etiā peccator a laudibus: quia in laudib⁹ saluatoris est iter salutis nostre. In honore igitur sancte genitricis eius a laudib⁹ nolite cessare. Ipsa nāqz est virgo maria que a nullo virtutum genere vacabat. cui ḡtie plenitudinez messe dī nūcius asserebat. Quis eīm cum admiratōne iocunda non speculetur ipsius adolescentis nature fortitudiez et prudentiam ac fidem in angelico colloquio: vbi tam constanter loquitur. tam prudenī interrogat tam facile credit. Quis nō iusticiam miret quoniā sic vniuersa ꝓcepta diuīe legis adimplere satagebat. vt nec ad se ꝓtinentia q̄dāz velut purificatōz legalem inexpleta relinq̄ret Ipsius quoqz tempantia satis emicuit. que virgitatis lilium in valle hūilitatis ꝓduxit. Bepmebāt itaqz vritutes ī cogitatōe ⁊ affectu cordis ei⁹ ineffa

bilem armoniã quã ipsa creatrix et inhabitatrix eius dei sapientia delectabatur audire. chorruscabant foris quoqz in supficie fmones ⁊ actꝰ vñ possent homies glorificare deum et salutis exempla accipere. Altiꝰ igiꝯ intuemini fratres carissimi ⁊ cõsiderate quante deuotõis affectu mariam a nobis honorari voluit. q̃ totius boni plenitudinez in ea posuit. vt ꝓ inde siquid in nobis est spei: siquid est gratie vl' salutis. ab ea nouerimꝰ redundare q̃ ascendit deliciis affluens ortus plenꝰ deliciarꝝ: quez non soluz afflauerit: sed pflauerit. supueniẽs ille auster diuinꝰ vt vndiqz fluant aromata illius. Totis g̃ medullis cordium: ⁊ votis omibus venerẽmur mariã: quia sic est voluntas eiꝰ qui totum nos hãc voluit p illã. Ipa est apud deũ aduocata nostra q̃ non põt sustinere repulsam: qꝛ apud deũ inuenit gr̃am. Prouidens q̃ppe erat non sapiam vt salomõ. nõ diuitias. nõ honores q̃rebat: sed gr̃am req̃rebat. sola nimirꝝ est gr̃a q̃ saluamur. Sola g̃tia indigemꝰ. Quid aliud cõcupiscimus. Queramꝰ igiꝯ gr̃am: iz p inuentricẽ gr̃e mariã: qꝛ qui q̃rit inenit: ⁊ frustrari nõ valz. Letexꝝ q̃d q̃d illud est qd̃ offerre paras do. marie ꝛmendare memõto. ⁊ quod offerre desideras. g̃tissimis illis et omni acceptione dignissimis marie manibus offerendũ trade. si nõ vis repulsam sustinere. Nec formides ad mariam accedere: quia tanta g̃tia est repleta: et spiritusancto perfusa. vt fieret celis sublimior. fastigiis pulcrior: sanctitate gratiosior. Beniqz si diligenter intendas in maria singulas virtutes. in ea prorsus inuenies singulares que videbãtur esse ꝛmunes. Que etenim vel angelica puritas illi audeat virgitati comparari que digna fuit fieri sacrarium spũs sancti: ⁊ habitaculũ filii dei. Si rexꝝ precia pensamꝰ de raritate. sup oẽs est illa. que ꝓma ꝓposuit angelicam in terris vitam ducere: et ꝓpositum virginitatis immobile ꝓuare. qꝛ nec aliquatenus titubauit angelo filiũ ꝓmittente. Ascensiones nanqz i corde suo disposuit cõuersatione ꝓiter et oratõne. Ascendit deniqz in montana cum festinatiõe. Bicamus pie ascendit ꝓpus in templuz vt ibi ꝓsentaretur. ⁊ p redemptiõe generis humani patrem suũ in abscondito ⁊ cubiculo cordis oraret. Feruebat siq̃dez in querẽda gratia caritas. splendebat in carne virgitas. in obsequio eminebat humilitas. Merito ꝓnde cantor ille diuinꝰ in eius ãmiratione ꝓcinebat. Que ẽ ista que ascendit plane super homines. iꝓos etiaz angelos transcendit. Nimirũ super angelos aquam viuã necesse est hauriat quaz homibus refundat. O benedicta inuentrix gratie. genitrix vite. mater salutis: fac vt per te suscipiat nos qui per te datus est nobis. Fac benedicta p g̃tiam quam inuenisti: vt qui mediante te fieri dignatus est ꝓticeps infirmitatis et miserie nostre. te quoqz intercedẽte participes nos faciat gl'ie et beatitudinis sue. christus filius tuus dominꝰ noster qui est super omnia bñdictus deus in secula. Amen.

CLXXXV.

De B. Cunrado

Sanctus cunradus de nobili/
bus pentibus i almania ge
nitus ⁊ educatus est. Hic qz
vir multe honestatis ⁊ bonorum mor
fuit. aduocatus a notbingo ecclesie
constãciensis epo toti eparui auditor
pficitur causarum. Succedente autem
tpe in ppositum maioris eccle eligit
Notbingo ãt epo viaz vniuerse car
nis ingresso. vocat sctus vdalricus
eccle augustensis epus ⁊ ab ipo cor/
pus defuncti epi sepelitur. Qui cle
ro ⁊ ppl'o triduanũ indixit ieiunium
vt benignitas dei illi eccle darz pla
centez sibi antistitẽ. Statuto igitur
die q̃ ad electõz vel potius ꝓmunez
inspiratõem de epo ꝓcedenduz fuit
Sacrus vdalricus describit ipm ppo
situm btũm cunradum talem esse ita
ait apl's ad tbi. ⁊ tytũ. Oportz epm
esse irrepbensibilez. vni vxoris vir
sobrium. ornatũ. prudentẽ. pudicuz.
hospitalem doctorẽ. ñ vinolentũ. nõ
percussorem sz modestũ. nõ litigiosuz.
nõ cupidum. sue domui bene ppositum. filios hãtem subditos cũ omni
castitate. Si q̃s domui sue pesse ne/
scit. quõ eccle di diligentiã habebit
Nõ neophicũ. nõ in supbiã elatum.
ne in iudiciũ decidat dyaboli. Oportz
aũt et testimoniũ hãe bonum ab bis
q̃ foris sunt: vt in obprbrium nõ inci
dat ⁊ laqũz dyaboli. Ite adm tytũ
sic ait Oportz em epm sine crimine
esse sicut dei dispensatorẽ. non super
bum nõ iracundũ. nõ vinolentum. ñ
percussorem. nõ turpis lucri cupiduz.
sed hospitalem. benignũ. prudentez
sobrium. iustum. sanctũ. ꝓtinentem.
amplectẽtem cum q̃ fm doctrinã est
fidelem fmõem vt potens sit exhor
tatione in doctrina sana: ⁊ eos q̃ cõ/
tradicunt arguere. His omnibus co
ram multitudie a sancto vdalrico de
ipso recitatis. omnes ibidem cõsense
runt: Unde ibidem rapitur trahit
et quamuis plurimuz renitens epi/
scopus instituitur. Cathedrali ergo
infula sublimatus sanctus cunradus
principalez sancte dei matris eccle/
siam ditauit reliquiis pciosis et or/
natu maximo. Insup tres cõstruxit
ecclesias. vnam in ciuitate constãci/
ensi. duas extra. In quarum vna scilz
in ecclesia beati mauricii sepulcruz
domini nostri ihũ cbristi similimuz
illi quod est in ihrlm cum multa dili
gentia cõstrui ꝓcurauit Ubi etiam
duodecim pbendas clericis ibidẽ cri
sto famulãtibus in ppetuũ instituit
Auxit nichilominus canonicorũ nu
merum maioris eccle cum allodio p
prii patrimonii. Cupiens etiã idem
vir sanctus cuz apostolo corpus suũ
efficaciter castigare. tribus vicibus
transfretans ihrlm ciuitatez sanctã
adiit. in qua locũ passionis cbristi et
sepulture et resurrectionis simul et
ascensiõis in deuotiõe maxima vi/
sitauit. Postmodũ aũt apd castrum
laufen cum sctõ vdalrico exñs. cum
vidissz in ipa turbine aque procellis
binc inde spumãtibus aues introeun/
tes mergi: ⁊ exeuntes intellexit vir
scũs in spiritu duas aimas fore sub
specie illaruz auium que ibidem ob
scelerum suorum aliquando cõmissorum
multitudiem suum purgatorii iusti
nerent. Itaqz ambo viscerib⁹ mise
ricordie moti vdalricus pmã missaz
pro defunctis celebrare nõ distulit.
Cunradus aũt ipsa die secũdam mis
sam similiter ꝓ defunctis complere
nõ pigritatus est. Et sit in eorum deuo
tione ⁊ solẽni altaris oblatiõe illarũ
auium species amplius nõ viderũt

Gebhardo optimo adolescēti q̄ cāu
sup epī sedem ꝓsederat ppbetat cun
radus dicens. Premature sedē meā
gebhardē occupasti. mihi succedz q̄
por te i hac cathedra sedēbit. vicz ga
melonus. Sāctus etiā cunrad⁹ īfra
missaꝫ solennia p⁹ ꝓsecratōz corpis
et sanguis dñi nr̄i ihū xpi i die sācto
pasche araneā lapsam in calicē cum
sanguīe dñi fiducialr sūpsit. Cūqz
termīatis rite missaꝫ solennis: put
dignissimū est. ipsa die ad pndiū ꝓse
dissz. attenuat⁹ corpe p scāz q̄drage
simaz ñ comedit. Infrogatus a suis
cur ñ comederet. ait. Expexto hospi
tem in prio venientem. Et incliato
capite sup mensā exitū aranee pbet
aperto ore. Quanta ō tali aduentu
q̄nportius miraculo inf cūctos ibiō
exñtes fuerit leticia. null⁹ sane men
tis ignorat. Obiit aūt beat⁹ cunra
dus eps post mltaꝫ exercitia virtu
tum. vi. kl. decembris anno dñi nō
gentesimo. lxvi. epatus vero. xlii. se
nex ⁊ plenus diex. CLXXXVI.

De scō hilarione

Hilarion sanctus mōachus
fuit cui⁹ vitam vtutib⁹ ple
nam scripsit hieronim⁹. Hi⁹
parentes ydol' dediti ipse vt ōr rosa
de spinis floruit. Alexandriā miss⁹
et ibi grāmaticam discens. ibiō etiā
baptizatus est. Toraqz illi voluntas
in eccl'e ꝓgregatōibus fuit. Audiēs
nom̄ anthonii i egiptū perrexit ad
videndū eum. Quez vt vidit statim
habitum mutauit. ⁊ duobus m̄sib⁹ vix
cum eo mansit. Cōtemplatus est em̄
ordinē vite sue. ḡuitatez moꝫ. q̄ cre
ber in orōibus q̄ humil' in suscipien
dis fribus. q̄ seuerus in corripiēdis
alacer in exhortandis. Talē etiā ha
buit ꝓtinentiam: vt cibi eius aspita
tem nulla vnq̄ eius infirmitas frāg
geret. His vtutibus hilarion instru
ctus rediit ad patriā cum q̄busdam
mōachis. Parentib⁹ suis iam defū
ctis. ptem sbstantie fribus. ptez etiā
paupibus dedit. sibi nihil oīno reser
uans. Erat aūt annoꝫ. xv. ⁊ ad soli
tudinē egressus est. sacco tm̄ coopt⁹
et sagū rusticū qō beat⁹ anthoni⁹ ei
dedit cuz ab eo discessit secum tulit.
Cūm. xv. caricas post solis occasum
comedens ꝗ cibo ꝓtentus fuit a. xv.
vsqz ad. xx. etatis sue annū. Est⁹ et
pluuias breui tugurio qō iunco ⁊ ca
ricis texerat decliauit. Beiñ brenez
cellam parauit latitudīe pedez. iiii.
lōgitudine vo pedum. v. vt sepulcrū
potius q̄ domū crederes. Capillos
semel in anno vicz die pasche toton
dit. sup nudam terram in stratu iun
ceo vsqz ad mortē cubauit. Saccum
quo semel fuit indutus nunq̄z lauās
nec mutans altero. nisi cū pm⁹ scis⁹
essz. Scripturas sanctas q̄i memori
ter tenens post orōnem psalmos q̄i
deo psente cecinit. A. xxi. anno vsqz
ad. xxvi. tribus annis pmis dimidiū
lentis sextariū madefactuz aqua fri
gida comedit. aliis tribus seq̄ntib⁹
panem aridū cum sale ⁊ aq̄ sumpsit
A. xxvii. vsqz ad. xxx. herbis agresti
bus et virgultoꝫ radicibus crudis
sustētatus est. A. xxx. vnciaz panis
et coctuz modicū olus absqz oleo co
medit. Sentiens aūt caligare ocl'os
et totū corpus in impetiginez verti
⁊ punicea scabedine ꝓtrahi. ad supi
orem cibum adiecit paꝫ olei. ⁊ hoc
vsqz ad. lxiiii. annū vite sue tali cu
currit gradu. nihil gustans pomoꝫ:
aut leguminum: aut cuiusqz alteri⁹
delectabilis rei. Hic dum se videret

corpe fatigatum ⁊ exitū crederz im
minere. a lxiiii. vsqz ad. lxx. pāe absti
nuit incredibili feruore mētis: vt eo
tpe q̄i nouus accederet ad fuitutē dī
q̄ ceteri solēt remissi⁹ viuere. Fiebat
aūt ei sorbiciuncula de farina ⁊ cuz
mimo oleo cibo ei⁹ ⁊ potu vix q̄nqz
vncias appendentib⁹ Sicqz ꝓpleuit
ordinem vite sue. Nunq̄ aū sol occa
sum nec ī diebus festis nec in ḡuissi
ma inualitudie vnq̄ soluit ieiunium
Igit potentissim⁹ in miracul: sāctī
tate incōpabil. lxxx. etatis sue anno
cū absens essz eficius: q̄ euz sp fami
liarius dilexerat. q̄i in testimonium
testamēti breuem cartā manu ꝓpria
scripsit literatim omīs diuitias ei de
relinq̄ns q̄s habuit. vicz tunicaz de
sacco. cucullam ⁊ palliolū. Jāqz mo
dicus calor in pectore erat: ⁊ q̄i iam
vix viuebat aptis oculis hec loq̄bat.
egredere q̄d times. egredere q̄d du
bitas. lxxx. fere annis xpo seruisti. ⁊
mortez times. Inter hec ūba exala
uit spm̄. Statimqz corp⁹ ei⁹ huma
tum ⁊ obrutū est. Sicqz ⁊ ipse omīs
q̄ ad egrotātez venerāt rogauit: ne
q̄dem punctū ore p⁹ mortē ei⁹ corp⁹
eius fuaret. Postmodū eficius vir
scūs cum piculo vite p⁹. x. fere mīses
corp⁹ eius furat⁹ est. et ī palestina ō
ferens mōachis crebris ꝓseq̄ntibus
laudib⁹ mōasterio ꝓdidit cū tūica cu
culla ⁊ pallio. toto corpe q̄si adhuc
viuerz itegro ⁊ mlto fragante odore
q̄i optis delibutū essz vnguentis ī te
stimoniū eius sāctissime vite: ad lau
dem ⁊ insupabilem ipius dei gloriā
q̄ viuit ⁊ regt ꝛc. Festū aūt ipi⁹ ꝛcolitur. xii. kl. nouēbris: q̄ vicz die. xi.
miliū virgīm ⁊ beate vrsule festū ce
lebratur.

De historia karoli magni

Carpm⁹ remīs archiepīs soci
us karoli xiiii. ānis cū hispa
niā ⁊ galliciā a potestate pa
ganorū liberassz q̄ vidit scribit leopn
do decano aquisgrani. Primo quō
scūs iacob⁹ apl'us apparuit karolo ro
gans vt locū sepulture sue purgarz
⁊ viā ad locuz sui sepulcri ꝓpararet
vt mltitudo pegrinorū ibi pctā dele
ret. Promisit etiā se sibi fore adiu
torem ī omib⁹ ⁊ cuz hoc vitā eternā
in pmio. Cōuersi ei fuerant multi p
pdicatōem discipulorū iacobi: sed re
cidiuum passi sunt: et fides xpi ibi
deleta erat vsqz ad temp⁹ karoli. q̄
hispaniā ⁊ galliciam xpianā fecit p
xpm. Prima vrbs q̄m obsedit fuit
pampilonia trib⁹ mīlibus neq̄uit eaz
capere: qr inexpugbiles erant muri.
Orauit ḡ. Bne ihu xpe ꝓ cui⁹ fide
huc veni. da mihi hanc vrbez. sācte
iacobe si verū est q̄ mihi apparuisti da
mihi capere eam Tunc muri collapsi
funditus ceciderūt. Saracenos q̄ ba
ptizari voluerūt viuere pmisit alios
omīs occidit Quo audito. alie ciuita
tes miserūt ei tributuz et se ei subie
cerunt. Et facta est rota illa fra sub
tributo Visitato sarcophago bti ia
cobi venit petronū: ⁊ ibi infixit lāce
am ī mare dicens grās. Et addidit
Hucusqz nūq̄ nisi nūc venire potui
tūc sbiugauit sibi omīez galliciā ⁊ hi
spaniā a mari vsqz ad mare. Jtez ci
uitatē vnam obtinuit in q̄ erant. xc.
turres. Jtem lucernā ciuitatē q̄tuor
mensib⁹ obsedit Quaz capere non va
lens deū ⁊ sctm iacobuz inuocauit.
Tunc ceciderunt muri eius. Et est

ōserta vsqz nūc cū aliis trib⁹ ciuita
tibus q̄s ipse dñs anathematizauit
vt oli hiericho Dia ydola deleuit p̄
ter vnū qd̄ vt dicūt saraceni macho
meth quem ipi colunt cū viueret in
suo noīe fabricauit: ⁊ demonū legio
nem arte magica ibi alligauit. q̄ tan
ta fortitudine illd̄ seruāt: q̄ a nullo
vnq̄ frangi potuit. Cuz enī aliquis
xp̄ianus ad illd̄ appp̄inq̄t: statim pi
clitatur. Sz paganus cuz orandi cā
venerit illesus abit Quis q̄ sup illd̄
sederit. statim morit. Est igit in ma
ris margine lapis altus q̄ntum pōt
coru⁹ volare sursum. infra latus ⁊ q̄
dratus. sup̄ strictus. sup q̄m est yma
go d̄ auricalco optimo in effigie ho
mis fusa. sr̄ pedes suos erecta. facie
hñs versus meridiem. in manu dex
tra hñs clauem magnā que cadet de
manu ei⁹ anno q̄ rex in gallia natus
fuerit. q̄ totā hispaniā xp̄ianā faciet
Mox q̄ viderint clauē lapsā. gazis
suis in terrā positis omīs fugient.
¶ Ex auro qd̄ reges et p̄ncipes da
bant karolo sil'ir q̄z pagani ipse Ka
rol⁹ fecit templū scō iacobo: ⁊ orna
menta mlta: et canonicos instituit.
Sil'it aquisgrani de illo edificauit.
et multas alias ecclas. ¶ Reuerso
Karolo pagan⁹ rex affrican⁹ hispa
niā sibi subiugauit. xp̄ianos multos
occidit. quos karol⁹ rex terre custo
des posuerat. Quo audito karolus
rediit cum mltis exercitibus et vēit
baionam vrbem vascoꝝ vbi romari
cus moriens cuidaz ꝓsanguineo ei⁹
suum equū. ⁊ cetera sacerdotibus ⁊
pauptibus distribuenda cōmisit. qui
super se audiuit demōes quasi rugi
tus leonū lupoꝝ et vituloꝝ. raptus
p dictas q̄ttuor ductus ab exercitu
karoli est inuentus. karolo in crasti
num pugturo cum argolando q̄ hys
paniam reacq̄sierat. in sero parāt se
milites karoli vt mane sint ad bellū
pmpti. et hastas suas ante tentoria
in pratis fixerunt in terra. quas ma
ne inuenerūt in corticib⁹ ⁊ frondib⁹
decoratas et in terra radicatas. ab
ciderunt eas ꝓpe terraz ⁊ de radici
bus postea creuit magna silua. Do
rum haste florueruntqui ipo die oc
cidendi erāt: et sanctoꝝ martiꝝ nu
mero inserendi. Sunt aūt tunc occi
sa. xl. milia. et dux milo pater rotho
landi et equus Karoli. Tunc steterit
karolus cum duobus tm̄ milibus et
spata q̄ dicit gaudiosa mltos paga
nos occidit. In sero vtriqz redeunt
in castra Crastino venerūt quatuor
nobiles cū quatuor milibus pugna
torum. Iā pagani fugiūt et karol⁹
in gallia rediit. Postea rdiens iteꝝ
cuz quatuor milibus militū karol⁹.
et boxꝝ haste florueruntQui leti et
primi pugnauerunt. ⁊ paganos in
numerabiles occiderunt. et post ipsi
occisi sunt. et equ⁹ karoli. Ibi stās
mltos occidit: donec fugerent paga
ni. Iterum mandauit argolandus
karolo bellum. Unde karolus venit
cum cētum. xxxiiii. milibus. Tūc ar
golandus et karolus multa siml' lo
cuti sunt de causa belli ⁊ fide Inter
que dicit argolandus. Pugnemus
pro fide. Si vincar baptizabor Ha
dunt ergo. xx. xp̄iani contra. xx. pa
ganos et occidūt eos Postea. xl. et
euenit vt ꝓus. Postea. c. ⁊ factū est
similit. Iteꝝ mille: sed semp xp̄iani
paganos occidert. Tunc datis treu
gis venit argolandus ad karolum
baptizandus dicens karolo Lex tua
sanctior est. Et p̄cepit omib⁹ paga
nis vt baptizarent. Illi cōsenserūt.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tunc argolandus vidit ordines in
mēsa ⁊ q̄ruit qui essent Rñdit Ka
rolus Hos esse ep̄os. hos mōachos
hos canōicos. hos paupes q̄s dixit
esse nuncios dei. Cui ille. Male tra
ctas nūcios dei tui. ppter hoc nolo
baptizari: Et abiit. Hic notandū q̄
graue peccatū sit male tractare pau
peres. Propt̄ hoc karolus tanta le
ticia baptizandor est priuatus. Cra
stino karolus pugnatur habuit. c.
xxxiiii. milia. argolandus. c. milia:
Ibi occisus est argolādus ⁊ sua. c.
milia. Victores in sanguine stabant
vsq3 ad bases ciuitatis. q̄ mox capta
est paganis oibus occisis. Tunc. m.
christiani in nocte spoliauerūt mortu
os karolo ignorante. Qui onustati
auro ⁊ argento cum ad karolū redi
re vellent. a paganis q̄ fugerāt sūt
occisi: et hoc fecit eis auaricia.

¶ Princeps nauarror mādat karo
lo bellū Qui orauit dominū vt ostē
dat sibi in illo bello moriturosi. Cra
stino armato exercitu karolus vidit
rubeam crucem in humeris moritu
ror retro super loricas. Quos omis
in oratorio suo reclusit ne occideren
tur. Peracto bello ⁊ occisis fere cen
tum. M. paganor. Karol quos in
oratorio retruserat reppit mortuos
videlicz. cl. Tunc karolus expugnit
totam patriā nauarror. ¶ Postea
dicit karolo q̄ rex babilōis miserat
ptra eum de syria. xx. milia curuum
et ipe de genere goliath q̄ vulnerari
ñ poterat nisi in vmbilico vires. xl.
fortium habuit. Statura eius cubi
torum. xii. facies eius longa vni cu
biti. digiti tribus palmis. Qui omis
cōtra se missos portauit in ciuitatē
orogor. Primo raynaldum. secūdo
constātinuz regem romanor. ⁊ aliū
comitem. tres illos omis simil leuās
q̄ pueros dextra ⁊ leua tulit i carce
rem. et. xx. pugtores q̄s simil ōpor
tauit. Rotholādus vo fixit euz i vm
bilico. Qui clamauit Machometh
iuua: qz morior. Accurrūt q̄ pagāi
et portant eū in ciuitatem Et sic cri
stiani cum eis mox intrauerūt. ⁊ pfa
tum gigātem occidunt. et ciuitatez
rapiunt. Rotholādus giganti pdi
cauit de trinitate q̄renti Abraaz vi
dit tres. ⁊c. Item in citbara cum so
nat tria sunt. ars manus ⁊ corō. In
amigdalo tria sūt coriū testa nucle
Simil in sole cursus splendor ⁊ ca
lor. In rota plaustri. mediū brachia
circul In homie corpus aia vmbra
Sic vnuz est tria. Ita in deo tres p
sone vnum sunt. Item querit gigas
quomō potuit virgo parere. respon
dit rotholādus. Deus qui fabe gur
gulionē et arbori facit gignere ver
mes: mltos q3 pisces ex aq̄ producit.
vultures apes ꝓpentes sñ masculio
semie facit plem gignere. potuit idē
deus et virginem facere parere De
ascensione q̄renti respondit. Rota
molendini quantū ad ima descende
rit de supius tm̄ ascendit econuerso
auis de monte descēdens redit in al
tum. Sol in oriente surgit et tendit
in occidentem. et iteruz redit in orien
tem. Ita et christus vnde descendit
iterū ascēdit. Cui gigas. Modo pu
gnemus p fiō Tunc accidit qō in p
ximo capitulo dictum est quomō ex
ercitus karoli facies equor linteis
opuit: ne viderent laruas hostiuz: ⁊
obstruxerunt aures equor: ne audi
rent tympana p que prī fugati fue
rant. quādo pagani fecerant singu
los viros ante singulos equosince
dere laruatos ⁊ tympana pcutientes

Unde mō victoriam habuerūt. Tūc Karolus irrūpens vexillum ī curru abscidit. alias eōs nunqm fugissent. Et tunc occidit. viii. milia paganorū vrbem cepit. et postea in hyspania nemo karolum ausus est impugare. Postea venit ad scūm iacobū ⁊ omnia dēstructa ibi reedificauit. statuit qz ad honorem sancti iacobi omnes reges et principes pūtes ⁊ futuros epō sancti iacobi obedire. Tūc ego turpinus remensis archiepō sancti iacobi eccl'am ⁊ altare cum .lx. epis Karoli rogatu Kalen. tunc honorifice dedicaui. Et karolō tunc dedit eccl'e sancti iacobi in dotem totā galiciam et hyspaniā: vt qlibz possessor domus ānuatim. iiii. denarios psolueret: ⁊ ab omni servitute regē et principū liber essz. ⁊ vt ibi sint concilia. et virge epales ⁊ corone regales p manus epi loci prebeātur. Et vt beatus iacob⁹ et iohānes cū matre petierant. vt vnus sedeat ad dexteraz alter ad sinistrā xpi. iobes ī oriente patronus est apud ephesum. iacob⁹ in occidente. romā apl'icam sedez petrus hz .merito. quia ipi erant xpo p̄ ceteris familiares. p̄ncipalis tamē est petrus: qz christus eū voluit esse p̄ncipem apl'orū. Tante fortitudinis fuit karolus q̄ q̄tuor ferraturas eq̄ simul manibus facile extendebat. ⁊ militem armatū stātem sup palmaz suam a terra vsqz ad caput suum facile leuabat. Tante largitatis q̄ in quatuor festis curiā precipue habuit in hispania. videlicet in natiuitate christi. in pascha. penthe. ⁊ iacobi. Per singl'as noctes eū custodiebāt .c. xx. fortes. Prima noctis vigilia .xl. astiterūt. x. ad caput. x. ad pedes .x. ad dexterā. x. ad sinistrā. dextera spatam nudam. sinistra candelaz ardentem hūtes. hoc mō secundā vigiliam .xl. simil'r et. xl. terciam vigiliā fecerunt Qui plura de virtutib⁹ eī scire voluerit cernat quō rome imperator fuit. eccl'as mlt'as et abbatias instituit. sepulcrū dñi visitauit. mlt'orū scōrū corpa in argēto ⁊ auro locauit. Quō lignū crucis secum tulit vñ multas eccl'as dotauit. Cuz rediret karolus de hispania: adhuc erāt duo reges pagani apō cesaream augustam marsirus ⁊ beligandus fr̄es a rege babilonie de perside ī hispaniā missi. q̄ karolo ficte subiacebant. Quib⁹ karol⁹ mādauit. vt baptizarent l'tributū sibi mittāt. Qui miserūt ei triginta equos oneratos auro argento gazisqz hispanicis: et .cccc. equos vino dulcissimo oneratos pugnatorib⁹ ad potādum. ⁊ mille saracenas femīas formosas. Nūcō vero karoli gamaleoni viginti eq̄s oneratos auro et argento: ⁊ pallis vederunt: vt pugnatores in manus eorū traderet. Qd ⁊ fecit. Nuncius karolo munera tulit. Sz vinū ⁊ mulieres acceperūt pugnatores. Exiitqz rex marsir⁹ q̄ venirz baptizād⁹ Cui occurrit karol⁹ cū q̄ q̄ q̄ qnqz milib⁹. Venerūt ⁊ pagāi. ⁊ horū .xx. m. occiderūt xpiani. Sil'r ⁊ xpianorum triginta. m. a paganis sunt occisa. p̄ter ebetudinē animi ⁊ fornicatōez eorū. Ibi occisi sunt omīs pugnatores p̄ter rotholandum ⁊ alios q̄nqz Tūc rotholand⁹ cū .c. viris euasit et occidit marsirū. Ipe solus q̄tuor lanceis fixus euasit. Tunc marmoreuz lapidem trino ictu in duas ptes diuisit a sūmo vsqz deorsū gladio suo quem voluit frāgere qui vidit se moritur ne pagani eundem gladiū accipent.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Cornu suum sufflando fregit: et cer
uicem colli sui lesit socios vocando
Cum sufflatōem Karolus audiuit
venire voluit. sz pfatus traditor eū
auertit dicens eum in venatiōe esse.
Adhuc karolus necem z traditōez
suorꝝ ignorauit. ad obitꝫ rotholādi
venit theodoricus q̄ vidit ꝓunctio
nem z oratōez eius. Tribus vicib⁹
carnem suā tetigit dicens. Et ī car/
ne mea videbo deum saluatorē meū.
Similiť tetigit z oculos dicēs. Quē
visurus sum egoipe. zc. Et ait. Me
mento mei dñe quia pro honore tuo
exul morior Memor esto sociorꝝ me
orꝫ siliter occisorꝝ ꝓ te. Tunc signs
se cruce ait. Nūc videbo qd̄ ocul⁹ ñ
vidit zc. Et sic expirauit sanctissim⁹
martir xpi rotholandus Ego turpi
nus nesciens rotholandꝫ defunctū
ipso die obitus ei⁹ missam defūctorꝝ
pśente karolo celebraui. xvi. kal'. iu:
lii. et raptus in extasi audiui choros
in celestibus cantātes. ignorans q̄d
hoc essz. Post hoc ōmōes audiui q̄
predā ducentes. Quib⁹ dixi. Quid
fertis. Rñderunt. Barsirum ad in
ferna. sicut michael rotholandꝫ ad
celestia Missa celebrata dixi hoc ka
rolo. Cum hoc dicerem venit balde
zvinus sup equū rotholandi dicens
rotholandū se reliquisse in agonia
Cito exercitus venit ad fun⁹ sz ka/
rolus ꝓimus inueuit eū exanimatum
brachia sup pectus posuerat in for/
mā crucis. Tūc karolus irruit sup
eum. Quis planctum illius explicet
Balsamo mirra et oleo conditus ē.
Et cum eo ibi pernoctauit exercit⁹.
Trigintaocto annorꝝ obiit. Crastio
armati vadunt ad locum certamis
vbi cum aliq̄s amicꝫ suū semiuiū
repperit. aliq̄s mortuum. oliuerium
defunctum inueniūt quatuor palis ī
terram fixis extensum: testib⁹ retor
tis ligatum a collo vsqz ad vngues
pedum et manuū excoriatū. sagittis
lanceis spatis pforatum. Totꝫ ne
mus clamoribus implet. q̄libet suū
amicum eiulādo. Tunc karol⁹ iura/
uit ꝓipotentem q̄ currere ñ cessarz
donec hostes inueniret. Et inuenit
eos cenantes. iiii. M. que occidit.
Stetit sol immobil' et prolongata est
dies illa spacio trium dierꝝ Et inuē
to traditore gamaleone ꝓcepit eum
karolus q̄tuor eq̄s fortissimis toti⁹
exercitus alligari. et sup eos assesso
res agitantes ꝗ quatuor plagas or
bis. Et sic dig̃ morte interit discer/
ptus exemplo iud̄ proditoris. Duo
decim milia vnciarꝝ argenti. et. xx.
milia talētorꝝ auri. vestes et cibaria
data sunt ꝓ animabus defunctorū.
Rotholandus in eccl'a romana se/
pelitur. gladius eius ad caput suspē
ditur. Omnem terram circa opidum
blauien̄. vi. dierꝝ spacio vbi rotholā
dus sepultus est canonicis regulari
bus q̄s ipe karolus restauraverat:
iussit dari. vt annuatim in ānuersa
rio scti rotholandi. xxx. paupes oib⁹
necessariis vestibus induerent. cibis
reficerent. xxx. psalteria: et tot mis/
sas pro oim defunctorꝝ aiabus occi
sorꝝ dicerent. de reliquo ipi viuerēt.
Post hoc karolus sanctꝫ dyonisiū
honorauit. omnem franciam ecclesie
eius in predio dedit: z ꝓcepit vt om
nes franci pñtes z futuri etiā reges
pastori eccl'e obedirent. et q̄libet do
mus ānuatim q̄tuor denarios darz
ipsi eccl'e Et stans apud corpus bea
ti dyonisii orauit ꝓ aiabus occisorꝝ
in hyspania: et ꝓ his q̄ libenter pfa
tos denarios soluerent Nocte pxia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

regi dormienti dyonisius apparuit
eũq; excitauit dicẽs. Qui tuo exem/
plo in hispania occisi sũt vel occidẽ/
tur omniũ delictorũ veniã impetra
ui. Similiter de quattuor denarius
grauioris sui vulneris medicinã im
petraui. Hoc karol⁹ dixit omibus.
Tunc karol⁹ aq̃sgni mira matri dei
opatus est. vnõ prouocati sũt etiam
ad bona faciẽda mlti alii. Tũc mihi
turpino mors karoli reuelata ẽ hoc
modo Cũ apud viennã die q̃dam in
extasi raptus oratõni vacarem. psal
mum de⁹ in adiutoriuz diceré. demo
nũ agmia p̃cedebãt versus lotharin
giã. Cũ omnes transisset. vidi vnuz
q̃si ethiopem gressu tardo sequentẽ:
Cui dixi. Quo itis. Respondit. A
quisgrani tollere animã karoli Cui
dixi. Adiuro te p xp̃m vt redeas ad
me dicẽs quid actũ sit. Tũc parum
morati redeũt vt p̃us ordinati Dixi
ergo ei cui pri⁹ dixerã. Quid egistis
Respõdit Galiciãus sine capite tot
lapides et ligna ecclesiarum tulit in
statera. q̃ plus appendeřt ei⁹ bona
q̃ mala: et ideo animã eius a nobis
abstulit. Quo dicto euanuit Et ego
cognoui illa hora karolũ esse defũc/
tum. Ipe etiam mihi quãdo ab inui
cem recessim⁹ me rogãte pmisit mi
chi si fieri posset nũciuz mortis sue
mitteret. Similiter ego sibi de mea
morte pmisi. Unde egrotãs ad mor
tem p̃ceptit cuidã militi alumno suo
vt mortẽ ei⁹ mihi nunciaret. Quod
et fecit. Quinto kal. februarii obiit
anno dñi octigẽtesimo decimoq̃rto.

CLXXXVIII

De cõceptõe btẽ marie virginis

Hisbelmus cãtuariens ar/
chiep̃s ⁊ pastor anglorum.
coep̃is suis cunctisq; ortho
doxis salutem ⁊ ppetuã benedictio
nẽ in dño. Cõceptõ venerãda dei ge
nitricis ⁊ ppetue virginis marie. di
lectissimi fratres quẽadmodũ p mul
tos signos expimenta i ãglia ⁊ frã/
cia ceterisq; cõclimatibus celebran
da sitiolim declarata. me narrãte au
diat dilectõ vestra. Ipe nãq; illo q̃
diume placuit pietati anglos gentẽ
de malis suis corrigere. sueq; serui
tutis officiis artius astringere: glo
riosissimo normannos duci guilbel
mo eãdem patriã debellãdo subegit
Et regi cos eraldo nomine impio ⁊
tiranno clericq; pſecutori ⁊ honoris
ecclesiastici subuersori reddidit i bel
lo, p meritis talionez. Quo ceso guil
belm⁹ factus dei virtute ⁊ idustria
sua anglos rex toti⁹ ecclesiastice di
gnitatis honores i melius reforma
uit. Cuius pie intentõis opibus inui
dens ille bonos omniũ inimicus dya
bolus. tũ familiariũ fraudibus. tum
extraneos icursibus multociẽs cõa
tus est eius obsistere successibus Sz
dño pregente ad nihiluz deductus ẽ
malignus Audientes aũt daci ãgli
am subiectã esse normãnis grauiter
indignati se suo quasi hereditario iu
re priuati arma prepant. classẽ aptãt
vt eos adeũtes a data sibi diuinit⁹
patria expellant. Hoc cõpto guilbel
mus rex prudentissimus bellinũ q̃n
dam religiosũ abbatem ramesiensis
cenobii ad daciam dirigit. vt inq̃rat
veritatem huius rei. At ille vir ad
modũ sagacis ingenii strenue nego
ciũ regis exequitur Quo fideliter p
acto ad angliam reuerti cupiens ma
re ingreditur ⁊ iam maximam prem

maris, pspero cursu transierat. cum subito densis surgentib⁹ vndiqz vē tis horrida tempestas celū ꝓmouit ⁊ vndas. Fatigatis igit nautis nec vltra valentib⁹ obniti fractis remis fumb⁹ ruptis. cadentib⁹ velis. spes salutis amittitur: ⁊ nihil nisi sbmersionis indiciū miserabiliter expectatur. Cūqz de salute corpoꝝ desperati animaꝝ curaz solūmodo creatori suo magnis clamorib⁹ cōmendarēt. et beatissimā dei genitricem mariaz miseroꝝ scz refugiū ⁊ desperatorum spem deuote inuocarent. subito quendā venerāde habitudinis viꝝ pōtificali infula decoratū quasi inter vndas naui primū viderūt. Qui aduocās ad se helsinū abbatem his verb cepit cōpellari eū. Vis inqt piculū euadere. vis ad patriā san⁹ ire. Cūqz ille cū fletu ī toto corde desiderare id solū expetere respōderet. tūc ille. Scias inqt me ad te a dña nra dei genitrice maria. ad quaz dulciter reclamasti directū. ⁊ si dictis meis obtempare volueris: sanus cū comitibus immens euades piculū maris. Spōdet ille ilico se ei ī omnibus obtempatuꝝ: si hoc euaderet piculum Promitte inqt mihi ⁊ deo q̄ diem cōceptōis ⁊ creatōis matris xp̄i celebrabis ⁊ celebrandū p̄dicabis. At ille vt vir prudentissim⁹ ⁊ quis inqt mihi dies hoc festo erit celebrand⁹. Sexto ait ydus decēbris hoc festuz tenebis. Et quo inqt abbas officio vtemur ī ecclesiastico obsequio Omne inqt officiū quod dicitur ī natiuitate eius: dicetur ī ꝓceptōe excepto q̄ nomen natiuitatis mutabitur in nomen cōceptōis. His dictis ille disparuit ⁊ cit⁹ dictu sedata tēpestate abbas cū suis ī columis cōcito flatu applicuit anglicis litorib⁹ et que viderat ⁊ audierat quib⁹ potuit notificauit. Statuit aūt idem festuz in ramesiensi cenobio solēniter celebrari. ⁊ ipe quoad vixit deuotis obseqis solenniter celebrauit. Et nos ergo fratres carissimi si portū salutis volumus apprehendere: dei genitricis creatōnem et cōceptōnem dignis officiis celebremus vt ab eius filio digna mercede remuneremur. qui cuz patre et spiritu sācto viuit et regnat in secula seculoꝝ amen. ¶ Rursum hec solennitas alio modo alibi dclaratur. Temporibus nanqz karoli regis frācoꝝ clericus quidā ordine leuita vngarie regis germanus. beatam dei genitricem mariā toto corde diligere. eiusqz horas cantare solitus. pentum suoꝝ ꝓsilio nubere volens cū quadam adolescentula valde accepta a presbitero nupciali benedictōne die quadam missa etiā iaz celebrata recordatus quia eiusdem beate marie virginis horas die illa iuxta morem suū nō cantauerat. omnes ab ecclesia exire coegit. sp̄sam domū mittens. et ipe iuxta altare solus remansit. Cūqz solus dominice matris horas decātando hanc antiphonā scz pulcra es et decora decantaret. subito apparuit ei dña nostra et ppetua dei genitrix virgo maria cū duobus angelis dexteraz eius et leuam tenētibus dicens ei. Si ego sum pulcra et decora quid est q̄ me dimittis. et aliam sponsam accipis. Nunquid nō ego sum pulcrior illa. nūquid nō ego sum optime formosa nunquid nō ego sum valde decora. vbi vidisti tā pulcraz. Cui ille. Dña mea inquit claritudo tua omnez pulcritudinē mūdi excellit. Tu es super

thronos ⁊ choros angelorꝫ eleuata
tu es super celos celorum exaltata.
Quid ergo vis vt faciã. At illa. Si
spõsam inquit carnalẽ cui adherere
vis amore mei dimiseris me spõsaꝫ
in celesti regno habebis. Et si cõce
ptõis mee festa annuatim sexto ydꝰ
decẽbris solenniter celebraueris. et
colenda ꝑdicaueris mecuꝫ in regno
vnigeniti mei laureatꝰ eris. Dis ita
qꝫ dictis. domina nostra ab oculis
se videntis disparuit clericus vero
domuꝫ redire nolens absqꝫ parentũ
suorꝫ cõsilio ilico abbatiã q̃dam in
greissus mõachi habitu decorat. Vbi pꝰ
exiguũ tempꝰ meritis beate marie
semp virginis que diligẽtes se semp
remunerat. decorat ⁊ beatificat. aq̃
leie episcopꝰ patriarcha factꝰ festuꝫ
eiusdem conceptõnis die prefato q̃
diu vixit ãnuatim cum ꝓpriis etiã
octauis diligenter celebrauit. ⁊ cele
brandũ ꝑdicauit. Item hec festiui
tas aliter alibi declarat. In pago
gallico canonicꝰ q̃dã ordẽ sacerdos
solicitus cantare beate marie virgi
nis horas nocturnales a villa q̃dam
vbi cũ vxore cuiusdam adulteratus
fuerat redies ad opidũ vbi morabaꝫ
tur rẽdere curans fluuiũ secare trãs
meare cupiẽs solꝰ nauim ingressus.
dominice matris matutias nauigã
do canere cepit. Cũqꝫ iuitatoriumꝫ
aue maria gracia plena dominus te
cũ. diceret: et iam in medio fluminis
esset. ecce demonũ turba vna cũ eiꝰ
nauicula cum precipitauerũt ⁊ eius
animam sicut ꝓmeruerat rapuerũt
ad tormẽta. Die aũt tercio ad locuꝫ
quo demões eã tormẽtis afficiebãt
venit beata virgo maria cũ sãctorũ
turba dicẽs eis. Ut quid mei famili
aris animam iniuste afficitis. Nos
inquiũt eam debemus habere. quo
niã capta est in nostro ope. Si illius
inquit virgo esse debet. cuius opa fa
ciebat. ergo nostra esse debet. quoni
am matutinas nostras dũ vos cum
pemistis decãtabat. Unde magꝫ rei
facti estis q̃a erga me iniqe egistis
Dis itaqꝫ dictis demonibus huc et
illuc fugientibus. sanctissima virgo
animã reduxit ad corpus. et per bra
chiũ hominẽ ab vtroqꝫ funere resu
scitatũ arripiens. aquã a dextris et
a sinistris quasi murꝫ stare iubens.
de ꝓfundo fluuii ad portum icolumẽ
adduxit. At ipe gauisus pedibus ei
us ꝓstratus ait ei. Carissima domina
mea ⁊ virgo gratissima. quid tibi re
tribuã ꝓ tantis beneficiis que mihi
fecisti. Precor inquit dei genitrix ne
amplius in adulterii peccata cadẽs
cõceptõis mee festa sexto ydus decẽ
bris solenniter celebres ⁊ celebran
da denũcies. Mox vt ipa locuta est
celos eo vidente ascendit. At ipe be
nemiticã vitã ducens. quod sibi ac
ciderat: cunctis audire cupientibus
enarrauit. ⁊ q̃diu vixit eadem festa
celebrauit. ⁊ celebranda predicauit.
Et nos ergo fratres carissimi ꝗ idẽ
nra autoritate episcopali corroboraꝫ
mus. ⁊ precipimus. vt nullus vestrũ
ita sit rebus tpalibus aut ꝓpriis de
lictis occupatꝰ. qui beate marie vir
ginis venerandã cõceptõꝫ ãnuatiꝫ
celebret: ⁊ eius horas ꝓ vnũquenqꝫ
diem excepto die dominico vel die
nouem lectõnũ decãtet. Unde etiaꝫ
notandum est q̃ si aliquis propt pec
catorꝫ suorꝫ desperatõnem. dei offi
cium facere noluerit dupliciter coã
deo reus erit. Uno modo quia pec
catũ fecit. altero quia pro peccato
suo deo seruire noluit. Die ad petꝫ

dñs ait. Si te peccatorem cõsiderasse oportet vt a te deus tuũ nõ repellas. Deus a se repellit. q̃ ppter peccata bonum opus facere renuit. Si nos peccatores esse recognoscimus. oportet vt dei genitricem apud filiũ suũ exoratricem et auxiliatricem habeamus. Si enim aduersum nos sumus iudex p nostris facinoribus iratus fuerit. ipa nobis potest facere filiũ placatũ que eũ genuit. Nullus erit tãtus peccator i hoc seculo si ipa filiũ suũ exorauerit p eo quin recipiat veniã in futuro. Quicquid enim a pio filio suo petierit. totũ veraciter obtinebit. ¶ Quid de theophilo dicamus. Theophilus vicedñs cuiusdam epi cilicior extitit. Hic postq̃ accusatus apud dñm fuit. et a pprio officio expulsus. paupertate cõtritus cuiusdam iudei cõsilio qui cũ dyabolo p artem magicã vsu loquebatur xpianitatem suã abnegans eidem dyabolo semet ipm in seruũ cõmendauit. Qui valde post exiguũ tempus penitens. i quadam beate marie virginis basilica p quadragita dies ante eius imaginem plorans vigilauit. Cui p nimio labore et lassitudine precũ dormienti apparuit beata et imaculata mater dei virgo maria. Et corripiens eum reddidit ei cyrographum: quod dyabolo pfati iudei dederat. quod ipa dei genitrix ab ipo vi abstulerat. Tũc theophilus euigilãs sup pectus suum cyrographũ positum inuenit. et mox crastino die hec episcopo cũctis q̃ ciuibus enarrauit. Et statim idem episcopus data sibi penitentia salutari et absolutõe facta. duxit illũ ante altare ad cõmunicandũ. Cũ aũt corpus xpi de manu episcopi acciperet. descendit sup illũ spiritussanctus in specie soli s. et refulsit facies eius vt sol. Denique i prefata basilica tribus diebus totidemq̃ noctibus agẽs do et beate marie virgini grates: insistẽs precibus et cõsiliis vt dies cõceptionis beate virginis marie. vt pdictũ est solenniter celebretur. spiritũ deo reddidit. Ecce quia beata dei genitrix theophilũ desperatũ ad veniam reduxit. et prefatũ presbiterũ triduanũ mortuũ etiam a demonib⁹ eripuit et ad vitã reuocauit quãto ḡ magis fratres carissimi beatos faciet illos qui eam assidue inuocabũt. si eos q̃ solo momento eam interpellauerũt. miserens iuuit. Sanctionenses nanq̃ et romani eius matutinas cum nouem lectõnibus die sabbatorũ bono more decãtantes gratiã eius adquirũt. Nulli ergo sit pigr̃ nulli onerosum celebrare eius festa. Sciendum q̃ sicut in sancta ecclesia colitur natiuitas eius sic debet excoli cõceptõ eius. Sicut enim ad saluandũ genus humanũ olim fuit necessaria natiuitas. sic fuit cõceptõ ipius. Nisi cõciperetur mime nasceretur. Jussu dei cõcipitur et nascitur. Que nisi nasceretur mũdi redemptor ex ea non nasceretur. Imo si diuina generatõ pspiciatur. specialis cõceptõnis eius forma maior esse approbatur q̃ natiuitatis. Sic cõceptõ beate virgis maior esse concluditur q̃ natiuitas. Magis enim est sanctissimum corpus virginis cum beatissima sui anima quam de nihilo creauit deus concipi et coniungi q̃ per natiuitatem i esse cõtinuari. Sicut res maior ẽ adã a dõo creari q̃ filios ade de matre naturaliter nasci. Cui⁹ ergo natiuitas sancta est. eius concepto nõ imerito sancta erit. Quisquis igitur presul

abbas et prelatus es. recole diligen
ter eiꝰ solennia et cūctos iube ea co:
lere q̃a si eā toto corde amaueris nū
quā a gradu tuo depositꝰ fueris In
memetipo pbaui qō aio Erubescāt
omino il ēlati qui tantū diez tāta qz
sacramēta ac misteria tenebris igno
rātie execati respuūt celebrare eo q̃
viri ⁊ mulieris copulatō i cōceptōe
virginis extitit. Si eius cōceptōem
idcirco q̃ carnalis extitit stultis nō
placeat hodie celebrare. tamē diem
illā et noctē q̃nuis sit mltis icogni
ta. et tempꝰ et horam spualis conce
ptōnis eius scz hodie celebrare dele
ctet qua ipe animarū creator animā
sue matris dignā sāctissimo corpori
virginali eiꝰ angelis ministrātibus
copulauit. Quā etiaz diem primam
nostre reparatōnis et salutis. dispo
sitor nostre saluatōnis inter ceteros
vicis fecit: preelegit et sanctificauit.
Nam q̃ sunt due cōceptōnes hois
omnibꝰ notū est peritis. Una spiri
tualis. alia carnalis Una q̃dem qua
carnalis copulatio viri et mulieris
agit. alia qua spiritual' aia noua et
pura deo opante corpi diuinitꝰ vat
⁊ adunat. Si nō placz illis celebra
re solēnia cōceptōis carnalis domi
nice matris. placeat eis colere anime
eius spiritualem creatōnē ⁊ cor
poris animeqz copulatōz. O quan
ta est dies illa qua nostre repatriq̃
anima digna creatur ⁊ cōsecratur.
⁊ sanctissimo corpori vnitur Nō est
verus amator virginis qui despicit
colere diem eius cōceptōis. Erube
scāt itez insani qui hāc diem colere
nolūt. idcirco q̃ aliozꝝ sanctozꝝ cōce
ptōes minime colere cōsueuit eccl'ia
Maxima quippe rusticitas est eam
aliis sanctis i hoc cōpare in qua de
us carnem assūpsit quā etiaz super
omnes sanctos ⁊ archāgelos i celis
sublimauit. Quāuis cū ceteris san
ctis. dies cōceptōis eozꝝ nō sit ꝓcels
sum vt celebrētur. illi tū a spiritusā
cto cōcessum est que maior ⁊ excellē
tior cūctis est. Pulcre ⁊ digne hanc
dominatōz sup ceteros sanctos illa
debet habere p quam omnes sancti
sāctificātur ⁊ beatificātur. Dicitur
cū xps sāctus sāctozꝝ ⁊ dicitur hec
sācta sanctozꝝ. Et sicut sine more sū
mus rexꝝ dispositor sup omnes scōs
⁊ sāctas illam dignitatem ei tribuit
vt verbū caro factū virgo cōciperz
⁊ virgo pareret. ⁊ post partuz virgo
pmaneret. sic ipe pre omnibꝰ abiqz
more hāc dignitatem illi iuste cōtu:
lit. vt cōceptōis ⁊ natiuitatis eius
solēnia sacrosācta i sancta celebrent
ecclesia. Quid lōgius. Cōceptōnez
dñice matris colere est xpi generati
onem cōmemorare. nam virgis ma
rie cōceptō. xpi generatōis est linea
Quapropter euagelium liber gene
ratōis hac die sicut i natiuitate dñi
ante matutinas laudes bono more de
cātamus. ⁊ ad missaz legimus Me
rito igitur colitur ⁊ filii generatō ⁊
matris cōceptō. quoniam cōceptio
⁊ natiuitas matris generatō est filii
Celebremꝰ ergo dignis officiis ala
criter vtrāqz cōceptōnem spiritalez
scilicet ⁊ humanam. vt ipsius meri
tis ⁊ precibus a secularibus curis ⁊
a cunctis vitis mereamur eripi. et
ad gaudia paradisi perduci. prestan
te domino nostro hiesu christo filio
eius. qui cum patre ⁊ spiritu sancto
⁊ matre sua maria virgine viuit et
regnat deus per infinita secula seci
lorum Amen

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ex sermõe anselmi

Principium quo salus mundi, processit mihi cõsiderare volenti occurrit hodierna solẽnitas que de conceptõne beatissime matris dei marie multis ĩ locis recolitur. Nec magni ponderis est omne quod dignitati. aut honori eius humana laude ofertur. si meritis illius ⁊ ĩsignib⁹ cõpatur. Tantorum nãq; bonorum consũmatõ que per ipsam dñm matrem toti creature peruenerunt videt ad monere omnem mentem humanam pietatis affectu exordium suum cõsiderare: q̃ sublime q̃ diuinum. q̃ ineffabile fuerit. Nec mirꝯ fundamentum siquidem ⁊ quasi quoddã sacrarium ciuitatis ⁊ habitaculi summi boni in ea ponebatur. et mansio lud eterne ⁊ incorporalis quam corpaliter inhabitaret ille incorporeus ⁊ ĩ circũscriptus ⁊ creans simul ⁊ viuificans oia spiritus parabatur. Beata igitur virgo maria vera mat̃ di futura sicut eũ qui supra omnia est ĩ cõprehensibilis verꝯ erat hominem et ineffabili modo de sui substantia virgo pitura: acꝯ hoc ĩ deitatem illius trãsitura. ita non absurde credi potest primordia cõceptõis eius tãte dignitatis sublimitate p̃signata vt humanaꝯ cõceptõ mentũ ea plene penetrare nõ valeret. Et ideo eiusdem cõceptõis dies festinis laudibus a cunctis fidelibus merito celebretur. Be ipa quippe multis seculis ante ortũ eius esaiã spiritusãcto afflatũ dixisse cõstat. Egredietur vga de radice yesse. ⁊ flos de radice eius ascendet, ⁊ requiescet supꝯ eum spũs dñi. Nec itaq; virga que talez ex se prulit florem nullo dissentiente vgo maria fuit. Et flos qui de radice eius ascendit benedictus filius eius. super quo et in quem omnis plenitudo diuinitatis essentialiter requieuit Nec igitur virgo tãti filii dignissima parens cum in aluo sue parentis naturali lege cõciperetur. quis nõ concedat dei sapienttam a fine vsq; ad finem pertingentem. cuncta ĩplentẽ cuncta regentem nouo quodam ⁊ ineffabili gaudio celũ et terram ⁊ omnia que ĩ eis sunt. profundissima ac ineffabili iubilatõe pro sua reintegrãtõne quam per illam sibi euenturaz diuina et occulta inspiratõe preuidebant perlustrasse. Sed cum ipa conceptõ fundamentuz fuerit habitaculi summi boni si peccati alicuius ex prime preuaricatõnis origine maculam traxit. quid dicemus vtiq; diuina voce dicitur ad hieremiam. ꝓus q̃ te formarem in vtero noui te ⁊ anteqũ exires de ventre sanctificaui te ⁊ propheram in gentib⁹ dedi te Be iohãne quoq; angelus qui euz nasciturum prenũciabat asseruit q̃ spiritu sancto replebitur adhuc in vtero matris sue. Si igitur hieremias q̃ ĩ gentibus erat propheta futurus in vulua est sanctificatus. et iohannes dominum in spiritu et virtute helie precessurus spiritu sancto est ex vtero matris replet⁹. quis disserere audeat totius seculi propitiatorium et vnici filii dei omnipotentis verum et dulcissimum reclinatorium mox ĩ sue cõceptõnis exordio spiritussãcti grã illustratõne destitutum Testante vero sacra scriptura vbi spiritus domini ibi libertas a seruitute Igitur omnis peccati libertã fuit: que

omniū peccatoꝝ propiciatori aula ī
qua et ex qua ꝓionaliter homo fierz
spiritussancti presentia et opatōe cō
struebatur

Ex decreto concilij basilieñ.

Sacrosancta generalis sinodus
basiliēs ī spūsancto legittime ꝯgre/
gata. vniuersalē ecclesiā repsentās
ad ppetuā rei memoriā. Elucidātib
bus gratie diuina misteria mercedē
gloiaz repmisit eterna dei patris sa
piētia dū ait: Qui elucidāt me vitaz
eternā habebūt Quod etiā de gloſa
virgine q̄ ipaz patris sapiētiaz dei
filiū eternū in vtero ptulit ac mūdo
peperit sacrosancta legit eccl'ia. Naz
q̄quid de dignitate et sublimitate
virginis matris educitur in lucem:
hoc nō dubiū est ad laudem et hono
rē filii sui ptinere: Et q̄ honorificāt
gr̄az z sanctitatē mr̄is honorificāt
et elucidāt gloſū nomen filii eius: q̄
ipsaz sanctificauit et repleuit gratia
Ā si in ceteris reb⁹ elucidatō veri
tatis q̄ a dño deo ē: preclara merita
ptulit. in ea re spēaliter fruct⁹ vber
rimos inferze spectāda est q̄ sanctifi
catōz et dedicatōz templi illi⁹ cōcer
nit. in quo aī secula anteq̄ terra fi
eret. et ab eterno sibi māsionez ordi
nauit. ꝓma et eterna veritas. Idqz
maxime cōgruit vt parū habeatur
in questōnibus cōcernentib⁹ sāctita
tem illi⁹ p quā pax diffusa ē ī terris
Acten⁹ vero difficilis q̄stio ī diuer
sis mūdi ptib⁹ et coram hac sancta
sinodo sup cōceptōne ipi⁹ gloſe vir
gis marie matris dei et exordio sāc
tificatōis ei⁹ facta est q̄busdā dicen
tibus ipaz virginem et ei⁹ aīam per
aliqd tēp⁹ aut instās tpis sbiacuisse
actualiter originali peccato aliis āt
ecōuerso dicētib⁹ a ꝓncipio creatōis
sue deū ipam diligēdo grām eidem
cōtulisse. p quaz a macula originali
illā beatissimā psonā liberans z pser
uans sublimiori sanctificatōis gene
re redemit. cū fundaret eā altissim⁹
z ipam fabricaret filius dei patris:
vt esset mater ei⁹ in terris. Nos igi
tur vero diligenter ispectis autorita
tibus z ratōnibus. q̄ tam a pluribus
annis ī publicis stratōibus ex parte
vtriusqz doctrine coram hac sancta si
nodo allegate sunt. aliisqz plurimis
sup hac re visis z matura cōsidera
tōne pensatis illā doctrinā disseren
tem gloriosā virginem dei genitricē
ꝓuenīēte z coopāte diuini muneris
grā singulari nūq̄ actualiter subia
cuisse originali peccato. sed imunem
semp fuisse ab omni origiali z actu
ali rūga. sancta mqz et imaculatam:
tāq̄ piam z cōsonā cultui ecclesiasti
co fidēi catholice: recte ratōi: z sacre
scripture ab omnib⁹ catholicis app
bandā fore tenēdam: z amplectēdaz
diffinimus z declaramus. nīli de ce
tero licitū esse ī cōtrariuz predicare
seu dicere. Renouātes preterea isti
tutōz de celebranda eius cōceptōne
que taz per romanā q̄ alias ecclesi
as. vi. ydus decembris ātiqua z lau
dabili cōsuetudine celebrata est. sta
tuimus z ordinamus eandē celebri
tatem prefata die in omnibus eccle
siis monasteriis z cōuentibus chri
stiane religōnis: sub nomine conce
ptionis festiuis laudibus celebran
dam esse. Cunctisqz fidelibus vere
penitentibus ac confessis eadem die
missarum solennis centum. primis
autem z secundis vesperis z matu
tinis totidem. sermoni vero verbi d
ea festiuitate interessentibus centuz

ąnquaginta dies cōcessiōe ppetuis
tpibus duratura de iuūctis sibi peni
tētiis hec sācta sinodus elargitur.
Datū i sessiōe nostra publica i maio
ri ecclesia basiliēsi solēniter celebra
ta. xv. kal'. octobris. āno a natiuita
domi. M. cccc xxxix.

Sequūtur miracula de con ceptione beatissime virginis marie.

Adiformatōz deniqz huius veri
tatis de cōceptōe beatissime virgis
genitricis dei iueniuntur plura scri
pta miracula i libro qui dicitur ōfē
sorium virginis appēso carbenis in
pluribus liberariis. fuitqz cōpositꝰ
circa ānum domini. M. cccxc. Ubi
sic scribitur. Quidam baccalarius
formatus de ordine carmelitarum:
i quadam disputatōe facta pisius in
scolis. vni de ordie predicatoruz re
tulit quomodo tpe cācellariatꝰ mai
stri iobānis de tolete cū i prouincia
bohemie i ciuitate cracouiēsi ądam
frater predicatoꝝ i ambone pdicas
set populo virginem gloriosaz i pec
cato originali cōceptam. subito cor
ruit: ꝛ portatus ad locū habitatōis
sue paulo post obiit. Hec asserebat
referētibus viris honorabilibꝰ mai
stris i theologia scz heinrico de has
sia: et maiistro heinrico de huta. et
maiistro iobāne de bolonia doctore
i medicina ꝛ baccalario i theologia
qui hec se vidisse ꝛ iterfuisse dicebāt
Ex his cōclusit dictus baccalarius
q̄ credebat istam opinionē de origi
nali i virgine post tanta miracula es
se sufficientem i fide. Item vene
rabilis doctor biroldus de piscariis
ordinis minoꝝ huius pie cōclusiōis
aduersarius existēs cū semel i sm̄ōe
de cōceptōe cōtra sacrā virginez di
ritius pdicasset finito sermone missā
suā deuotissime celebrās. eleuatione
corpis xpi facta eadem virgine sibi
psentialiter apparēte conceptus fuit
ꝛ speciebus panis ab altari sblatis
iquit virgo. Qua frōte corpꝰ de me
suptum sumere vis frater inique q̄z
hodie tam verbis q̄ factis voluntā
rie maculasti Ipo aūt magnis gemi
tibꝰ petente veniā. eucharistia sibi fd
dita fuit. missam finiuit. ꝛ imediate
ascendēs pulpitū quod i primo sm̄o
ne cōtra virginez dixerat reuocauit
ꝛ miraculū referens ad lōgum fecit
sermonem. sicut egoipe habui a plu
ribus fide dignis Item i ciuitate
ydoni cū quidam frater ordinis pdi
catoꝝ zvienēsis natōis de materia cō
ceptōis coram maiistro odonii cāpanē
sis ordinis beate marie respondere
deberet magno populo cōgregato i
ecclesia cathedrali monachoꝝ dicte
ciuitatis et cū positōz suā dictꝰ frat
dicere vellet. a deo mirabiliter tactꝰ
quasi mutus et amens factus ē Re
portatus aūt p fratres suos ad locū
religionis eoꝝ octaua die eadē amē
tia continuata mortuus est. sicut ha
bui ab illis qui psentialiter affuerunt
Item i villa brine lemonisceñ. dyo
cesis quidā lector de ordine predicato
rū istum articulū cōceptōis ita odio
sum habens vt nūq̄ sermonem face
ret. quin virginem cōcepta i origia
li peccato diceret ꝛ fundaret i suo cō
uentu. quadā die solemni i qua sm̄o
nem de dicta materia fecit ipo inter
fratres suos magno populo presēte
ad diuinū officiū existente. quidā lu
pus a siluis veniens vsqz ad cōuen
tū istum secrete accedens. dimissis p
uis ꝛ magnis vsqz ad choꝝ ascēdit
ꝛ dictū fratrem p guttur arripiens i

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

terfecit. Sicut pisius ⁊ i ipa terra
clara fama ⁊ publica attestatur Hec
i dicto libro qui defensoriū virginis
dicitur plenius cōtinentur ¶ Illud
aūt iter alia miracula merito miran
dū venit. quod quidem alexāder de
ales doctor i theologia famosissimus
sibi accidisse refert i li. ab eodem cō
posito. qui dicitur mariale. cōtinens
ex libros ptiales. i quibus diuersa
capitula sunt. cuius primū capitulum
intitulatur de genealogya beate vgi
nis et icipit. Sancta ⁊ suplaudabilis
sēp virgo dei genitrix maria ab eter
no, puta. In ter alia aūt li. iii. huius
voluminis capitulo vltimo. quod in
titulatur de cōceptōe beate virginis
⁊ icipit. Fiat lux. Post respōsios ad
quandā iuectōs dicentiū virginem
conceptā fore copula maritali. dicit
sic. Nōne possibile est vt talis actio
ad ispiratos spūssancti ppetrata. et
speciali pcepto cōpleta. absq; omni
peccato exerceatur. Seqtur p̄ pau
ca. Ego ipe q̄ hec scribo dū publice
legerem i theologia vehementer er
rauī asserendo q̄ dies cōceptōis be
ate marie celebrādus nō esset. Unde
⁊ quolibet āno illa die legere decre
uerā. sicut et i pfestis diebus cōsue
ueram. Sed ptestor solennissime q̄
repentino morbo vexat⁹ fui vxorie
singulis ānis illa die ita q̄ nullo mo
do illa die susceptū ministerii offici
um exequi valerez. siue casus agerz
siue diuina volūtas. quisq; cōsidera
re potest. Sed et viri prudentes qui
me tūc tpis i scolis audierūt. me se
crete corrupuerūt. eo q̄ ipugnare vel
le videbar diem festū celebrātes pce
ptōis beate virginis. Ego vero do
ceo assero ⁊ credo illos bene vidisse.
⁊ poti⁹ i hoc cōmendādos fore. qui
pie ⁊ deuote sepedictū festū celebra
re satagūt in honorē ppetue virgis
marie. Hec ille. ¶ Offert se pre
terea illud cōmemorādū. q̄ cū super
hac materia de sācta cōceptōe bea
tissime virginis fierēt publice disputa
tōes corā sācta synodo basiliensi.
q̄ plures ex patrib⁹ interessentib⁹ re
tulerūt singularia bēficia miraculo
se a deo recepisse ob deuotōs quam
habebāt ad celebritatez. de hac san
cta cōceptōe beatissime virgis Inter
quos āt reuerend⁹ i xpo pater ⁊ dōs
bernard⁹ eps montis albani die sab
bati. xxi. aplis anno a natiuitate dōi
M. cccc xxvi. qū prima allegatō fa
cta fuit publice de hac materia ītu
lit q̄liter co eqtante sup pōtez fluuii
qui est iter ciuitatem ebredunen. et
opidū sancti crispini. ipe pons erat
ruptus in medio eo loco sup flumen
vbi erat nauis piculū. hēns vnuz ma
guū foramē. eoqz iaduertente equ⁹
quez eqtabat trāsiens ex illa pte vbi
pōs ruptus erat. posuit duos pedes
āteriores sup dictū foramen vacuū
Cūqz rueret in pceps ad aquam. et
iamqz caput equi esset q̄si infra pon
tem. pcussus pauore magno inuoca
uit beatissimā virginem in auxiliuz
suū. vouens celebrare ānuatim festū
de sua scā cōceptōe. ⁊ nesciebat ferre
q̄liter exiuit. sed statim absqz lesi
ōe aliq̄ sui ⁊ eq̄ vidit se positū i secu
ro ab altera pte foraminis Ū ex tūc
maiori sp cū deuotōe cōtinuauit ce
lebratōs dicte festiuitatis ¶ Item ma
gister iohānes roreti canonic⁹ anici
en. i sermone ab eo facto de hac cele
britate coram sancta synodo basili
en. anno dōi. M. cccc xxv. iter alia
miracula retulit de dōo beilya de le
strāgiis epo dec ecclie anicien. prie

defuncto. q̃ cũ dictus reuerend⁹ pa
ter in vniuersitate tholosana in die
celebritatis cõceptõis beate marie
virginis cõtra hanc sanctam conce
ptõnem predicare decreuisset. ⁊ pri
us q̃ ascenderet ambones solito mo
re fundaret oratõnem ãte altare ad
virginem mariã. Et eo ibi existente
omnes oratõnes et puncta que con
tra cõceptõnem virginis cõceperat
subito de sua memoria euanuerunt.
oppositis et cõtrariis in eadem fixe
permanentibus. Coactusq̃ ẽ ad cõ
fusionem vitandam oppositum sui
primi propositi predicare. Quez ca
sum vt sibi cõtigerat ad exaltatõnẽ
virginis q̃diu vixit priuatim ⁊ pub
lice frequentius enarrauit. Itẽ ali
ud assertum est q̃ darchmone in mo
nasterio beate marie de mercede cõ
sueuido est preter q̃ in dieb⁹ pasche
⁊ paucis maximis festiuitatibus oi
die tribui fratribus panes recentes
coctos eadem die sũmo mane. Qua
dam aũt vice cũ in die huius festiui
tatis de sancta cõceptõne virginis
pistor preparassz massam velletqz ex
ea panes formare discooperiens repe
rit eam quasi esset coagulat⁹ sãguis
respersa nigredine. aut lutuz ad mo
dum cem. Diuulgataqz postea noti
cia miraculi huius publice ordinatũ
est p̃ ciuitatem suo municipali statu
to q̃ ea die cõceptõnis nõ incendan
tur furni. ⁊ ita ĩ eadem ciuitate ob
seruatur cõtinue vsqz ĩ hodiernum
diem. Preter hec aũt tpe iohãnis
regis arrogonie bone memorie q̃ cir
ca ãnos dm̃. M. cccc. regnauit ĩ re
gno arrogonie. habita p̃mo coram
ipo solenni et publica p̃ plures dies
disputatõne inter defensores virgi
nee inocẽtie ⁊ assertores macule ori
ginalis. regis ordinatõe statuta ẽ so
lenis cõfraternitas deuotor hmõi
festiuitatem de cõceptõe beatissime
virginis celebrantiũ. quor primus
cõtrator fuit ipe rex arrogonum. Et
ordinatũ fuit q̃ ãnuatim ea die fie
ret solẽnis pcessio ad laudem ⁊ glo
riã huius festiuitatis. Habemuz de
ãno dm̃. M. cccc ix. cũ ipo die beate
marie virginis in ecclesia gerundẽ.
pdicasset de pseruatõe ab originali
macula frater iohãnes de rota ordi
nis minor sacre theologie pfessor.
obqz hmõi sermonem iqsitor q̃dam
heretice prauitatis de ordine pdica
tor detulisset eũ ĩ iudiciũ fidei exi
stẽte ĩ predicta ciuitate barchmonẽ
si successore imediate dicti iohãnis
martino regi arrogonie. habita fuit
inter predictos de mãdato ac ĩ psen
tia regis solennis ac publica dispu
tatõ. Qua finita prefatus rex in si
gnum victorie posuit super caput p̃
dicti iohãnis sertum viride vernan
tium foliorum. sicqz insignitus vna
cum tubicinis fuit honorifice associ
atus per dictaz ciuitatem aliasqz ci
uitates et opida circũiacẽtia. precõe
regis clamãte q̃ nemini de cetero in
omibus regnis suis ⁊ dominiis lice
ret asserere vel dogmatizare contra
hãc doctrinã de scã ⁊ pura cõceptõ
ne beate virginis. cotinueqz immen
te hmõi festiuitate fuit postea obs
uatũ ac vt cõmuniter obseruatur õ
die ĩ dies. Itẽ basilee die lune sex
to mẽsis octobris anno a natiuitate
dm̃. M. cccc xxxviii. ĩ manib⁹ iudic
fidei deputati per scãm sinoduz fuit
testificatum etiam cum iuramẽto q̃
nono die mẽsis septẽbris ãno domi.
M. cccc xxviii. ĩ ciuitate minorisse q̃
dam franciscus mileti; canonicus

ecclesie collegiate dicte ciuitatis vi
cen. dyod. cū in extremis ageret ⁊ iā
quasi mortuus appareret. sic postq̄
fuerat ī agonia et extasi. magno cū
suspirio clamauit in hec verba. O
virgo maria. Ita igitur est q̄ ppter
hoc ego eram cōdempnat⁹. Tu scis
q̄ ego a meipo nō habui. Statimq;
vocas ad se priorem predicatorū et
cōfessorem monialiū sācte clare dix
it publice coram predictis et aliis astā
tibus q̄ cōburerent certas cōclusio
nes et vnū tractatū de cōceptōe vir
ginis ī peccato originali que ipe au
dierat cū esset studens. Nisi fuisset
alias deuotus virgini marie et ipsa
eidem subuenisset. ob hoc erat cōdē
natus ī diuino iudicō. Ideoq; ipe fir
miter credebat ipam fuisse cōceptā
absq; originali peccato Fuerunt
pterea coraz dicta sancta synodo ba
siliensi a multis patribus omni acce
ptōe maioribus q̄ plura alia de hac
sancta cōceptōne narrata miracula.
etiā ī sermonibus publicis factis de
hac solennitate. sed nō tam cura fu
it attēdere ad illa nec redigere ī scri
ptis Illud aūt fiducialiter licet asse
rere q̄ cū de anno dnī. M. cccc xxix
vigeret grauissima pestis ī ciuitate
basiliensi. vbi dicta sancta synodus ce
lebrabatur eo ipso quo fuit facta de
hac materia synodalis diffinitō p sa
cr̄ cōciliū declarando in sua solenni
ac publica sessione doctrinam istam
differentez gloriosissimā dei genitri
cem mariā nūq̄ actualiter subiacuis
se originali peccato sed immunē sp
fuisse ab originali et actuali culpa.
sanctamq; et ymaculatam. tanq̄ piā
et consonam fidei catholice recte ra
tōni et sacre scripture ab omibus ca
tholicis approbandam fore tenēdā
et amplectendam. nulli de cetero fo
re licitum in contrariū predicare si
ue docere. imediate patres qui erāt
in concilio ac tota ciuitas expimēto
palpabili celesti quasi miraculo sēse
runt auxilium diuine misericordie.
equidem remissa est ac cessauit statiz
que plurimū ante vexabat acerbissi
me pestis Preterea cū de hac sino
dali diffinitōne q̄ plurime bulle ex
pedite fuerant et ad diuersas mūdi
ptes destinate. p literas fide dignas
significatū est in generali cōgrega
tōne q̄ in principali cōuentu ordinis
cluniacensiū tpe quo mihi presētata
fuit vna ex dictis bullis tam de reli
giosis q̄ aliis psonis dicti cōuentus
ifirmabantur de dicta peste q̄si. xxx.
psone. Et statim cum dictā bullā re
ceperūt. pcessionaliter magna cū de
uotōoe agentes grās dō. p ipa dēcla
ratōne ad laudem perpetuam virgi
nis gloriose. qui infirmi tūc erāt cō
ualuerūt. cessauitq; amodo in dicto
cōuentu. p illo anno pestilentie mor
bus. Multa etiam alia merito di
gna admiratōe ad gloriā virgis q̄
predictā veritatem cōfirmāt similiē
de hac dicta fuere. sed ītentōis fuit
non omnia sed ex multis dicere pau
ca. Et sic omnibus cōstat q̄ singula
rissime de⁹ fili⁹ virginis btissimā ge
nitricē suā magnificare dignat⁹ est.
frequētatis miraculis q̄ de veritate
sancte ꝓceptōis sue sūt testionū dnī
fidele sapiaz pstās puulis Amen

CLXXXIX.

De sancta odilia

Obilie virginis. pr̄ adalric⁹
siue athic⁹. mr̄ vero bethsui
dis siue persinda vocabat
ex nobilissimo francorū genere orti.

Athicus eñ totius burgundie siue
alsacie sub childerico rege principa
tū habebat. i cuius ctiā finibus mo
nasteriū sāctimonialiū i honore san
cte marie semp virginis i sūmitate
montis qui vocatur hohenburg ad
dei seruiciū pagendū maximo sum
ptu ⁊ ornatu construxit. Hui⁹ vxor
pfinda filiam cecā peperit. Pater āt
ppter nimiā verecūdiā ipam occidi
iussit. Sed mater ipsam cuidā ancil
le sue alendam cōmisit. Que postea
ppter murmur populi iubēte matre
lōgissime cū puero fugit ad locū qui
dicitur palma. Ubi cū ipam puellā
nutriret dñs ihesus xp̄s epo erardo
de pribus bauarie apparuit dicens.
Vade ad quoddā monasteriū quod
dicitur palma. ibi inuenies puellam
a natiuitate cecam. quā baptizabis.
nomen odilia ipones ei. ⁊ mox post
baptismū visum recipiet. Cūq; ocu
los eius crismate liniret visū clarissi
me recepit. Hec ab ifantia se dei ser
uicō subdidit. vigiliis ⁊ orationibus
ieiunis ⁊ elymosinis die noctuq; i
sistēs. Habuit aūt virgo fratrez in
domo patris cui scripsit epistolam
globo coccineo inuolutā. ⁊ p quendā
pegrinū sibi misit. vt eam patri fcō
ciliās reuocaret. Et cū frater pri de
hoc loqueretur. pcepit ei vt de cete
ro nō plus de hoc cogitaret. Sed iu
uenis eam vocauit patre ignorāte.
Dū itaq; dux i cacumine montis se
dens videret curzū veniētem qsiuit
quid hoc esset. Cui filius. Odilia fi
lia tua. Sed heu pater iracūdia mo
tus cū baculo quem manu tenebat.
filiū tñ verberibus castigauit q̄ in
firmatus fuit. de qua ctiā egritudie
obiit. Pater vero sup inmanitate cri
minis penitens de cetero i monaste
rio permansit. Tūc pater iussit filie
tñ de die stipēdium vni⁹ ancille da
ri. Cū sic odilia multis diebus i mi
seria vite esset, pater misericordia
motus sup eam. predictū monasteri
um cū oibus appēdiciis suis illi tra
didit. Et post pauco tpe supuiuens
defunct⁹ est. Odilia sciens patrem
suū in purgatorio vri. i latere mōtis
vbi nūc claustr̄ est situm. tantum et
tam lacrimabiliter orauit q̄ celū su
per eam apertū est. ⁊ lux magna cir
cūfulsit eam. ⁊ vox dicit ei. Propter
te liberatus est pater tuus. ⁊ in cho
ro patriarcharū collocādus ab ange
lis ducitur. Cōfluebāt ergo ad eam
virgines nobiles nō pauce. quarum
spūalis mater effecta: i supradcō mo
nasterio ad exemplū sui deo seruire i
stituit. Habuit eñ sub regimine. cxxx
monales. Imitauit āgelos precib⁹
⁊ quicquid a deo postulauit sine mo
ra petere meruit. Hec beata ptēr
dies festos nil comedit. nisi panē or
deaceū ⁊ legumina. Pellis vsi fuit
p lecto. lapis vero p cussino. Quia
mōs altus vbi cenobiū odilie situm
est fecit pauperes querentes elymo
sinā ⁊ pegrinos nimis laborare fecit
iferius monasteriū p hospitali. Qui
loc⁹ sororib⁹ tñ placuit vt ctiā ibi p
uentū istituerent. In nomine patris
⁊ filii ⁊ spūssancti ppria manu tres
tilias plātauit que vsq; nunc valde
vtiles sūt i calore. Orādo vas omni
no vacuū impleuit vino cum quedā
soror iter diuina officia vasa esse va
cua vidit. Item quia in baptismo vi
sū recepit. speālit btm iohēz bap. ve
nerabat. Qui iohēs bap. ei i visu ap
puit. sibiq; oratoriū fieri pcepit. O
dilia āt q̄dā nocte se vedit orōi sup
petraz. vbi nunc magna crux lignea

locatur ob memoriaz tanti miraculi ibi iobānem rogabat ostendere sibi modū edificii. Quod et fecit Johānes ei in forma qua xpm baptizauit in maxima claritate sibi apparens. ecclesie locū lōgitudinem ⁊ latitudinem ostendit ⁊ cōstructaz dedicauit Quod vidit vna soror lucem videlicet. sed iobānem non vidit. Cui odilia inhibuit. ne ante ipius obitū alicui visiōz manifestaret In ichoatōne claustri sancti iobānis boues cū plaustro lapidum cadūt de monte q̄ habet i altitudine. lxx. pedes et illesi obuiant seruis ascendendo itez onerati. Generāt eim̄ serui cum gaudio ipos occidere vt nō essent cibus vmium sed hominū ⁊ inuenerūt illesos. Habebat aūt fratrez qui tres filias habuit. eugeniā. attalam. ⁊ gundelindam. que etiā mundū reliquerūt Odilia suam nutricem ppriis manibus sepeliuit. Et post. lxxx. annos sepulcro apto dextra mānilla nutricis qua eam lactauerat integra inuenta est. reliquo corpore icinerato. Post plurima virtutuz insignia odilia sciens finem sibi adesse. conuocatis ad se sororibus apud sanctū iobānez p̄dicauit eis. Et rogauit eas orare p se ⁊ p patre suo. Post hoc precepit eis vt irent i oratorīū matris di marie ⁊ legerent psalteriū. Interiz dū hec fierent ipsa obiit sola tantusq̄z odor ibi fuit quasi omnes domos plene essent aromatibus. Redeūtes sorores cum viderent matrem suaz sine eucharistia defunctam adeo instāter orauerunt. q̄ de morte suscitata eis dixit Cur me inquietastis. lucie coniuncta fui. et illud gaudium habui quod oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit Responderunt. Nobis fuisset cōfusio domina. si absq̄z cōmunione sacra obiisses. Tunc odilia calicem allatum in quo erat corpus ⁊ sanguis xpi propriis manibus cōtrectauit. et cōmunicauit ⁊ omnibus cernētibus. emisit spiritum. Ipse aūt calix in hohenburg ob memoriaz venerabilis facti actenus permanet Celitus ei creditur illuc peruenisse. Tūc corpus eius ante altare sancti iobānis honorifice sepelit. et odoris fragrātia vsq̄z in octauam diem ibi manebat. Martiri lucie ideo cōiuncta fuit. quia ipa odilia duob⁹ modis martir fuit volūtate ⁊ carnis maceratōe

axa

De scō Thimoteo

Sancti thimothei rome celebratur natalis qui ab anthiochia romam venēs sub melchiade papa a siluestro p̄sbitero q̄ postea eps vrbis effect⁹ est. susceptus ē officō. quod facere tunc temporis etiā ipi pōtifices formidabāt Siluester vero non solum hospicio eum recepisse gaudebat. sed etiaz timore abiecto tam vitaz q̄ doctrinā eius laudabat. Qui p vnū annuz et menses tres docens xpi veritatem. cū multi p eū populi cōuersi fuissēt dign⁹ martirio. tentus a populo paganorū ⁊ traditus tarquinio vrbis p̄fecto tormentis plagaz ⁊ carceris lōga custodia maceratus. cū sacrificare noluisset ydolis quasi bon⁹ ad letha dei tercō cel⁹ iter homicidas decollat⁹ ē. Quez sanct⁹ siluester nocte ad domū suā tulit. ibiq̄z scm̄ melchiadē epm̄ venire fecit. Qui cū oīb⁹ p̄sbiteris. ⁊ dyaconib⁹ p totā noctez i laudib⁹ pmanēs ei⁹ martirīū

dedicauit. Quedaz aũt xpianissima mulier nomine theone i orto suo iux ta sepulchr paulı apostolı rogauit memoratum papã vt suo sumptu se pulchr edificans sancti thimothei corpus exciper. Quod factũ placuit omnibus xpianis vt huius nominis martir id est thimothei paulo apl'o pro eo quoniam discipulum quõdã habuit in sepultura adhereret.

CXCI

De scõ fabiano

Sanctus fabian rexit roma nã ecclesiam multis ãnis et tãdem tpibus decii pass est Iste dũ eligeretur ad põtificatũ vrbis rome spiritussanctus i specie columbe multis visus est apparuisse. Iste passiones sanctor que neglecte fuerãt a notarıis fecit excipi ⁊ scribi ⁊ multas basilicas p cimiteria sanctor fabricari fecit quas ⁊ ddicauit Hic istituit vt crisma vetus cremaretur. ⁊ nouũ omni anno i cena dñi cõsecraretur Alia require i festo beati fabiani ⁊ sebastiani martirum

CXCII

De sancto bonifacio martire

Passio sancti bonifacii martiris sb dyocleciano ⁊ maximiano apud tharsũ ciuitatem passi. sed rome i via que latina nũcupatur sepulti. Qui cũ esset pcurator rex cuiusdã nobilis matrone. nomine aglaes. et cũ ea i stupro misceretur. tãdem vterqz diuino nutu cõpuncti cõsiliũ habuerũt. vt ad requirendũ corpa martir bonifaci mitteretur. si quo modo seruientes atz obsequẽtes eis p eor oratões saluarı mererẽtur. Peruenıens igitur p dies aliquot tharsum ciuitatẽ dixit ad eos qui cũ eo erãt bonifaci. Viri cũtes requirite nobis hospitium. ego aũt ibo videre eos quos valde desidero martires certantes. Festinãs itaqz ad locũ vidit beatissimos martires. alıũ suspensũ p pedes igne suppolito. alıũ manib abscissũ. alıũ stipitem i collo habentẽ affixuz. ⁊ a terza eleuatũ: ⁊ sic p diuersa supplicia martirio ab ipio carnifice dispo sito: cũ eminus feruens ⁊ ipe amore xpi respicerz. magnũ deũ scõr martir clamare cepit. ⁊ accurrẽs conse: dit pedib eor deosculãs vincula ac dicẽs. Certãtes martires xpi calcate dyabolũ. Modicũ pseuerate. parnus qdem labor. sed multa requies ⁊ ineffabilis postmodũ satietas. Iste em tormẽta q p diuinitatis amore patimi. tpalia iunt ⁊ quasi i momento trãseuntia. Pest breuissimi tamẽ tpis spaciũ ad ppetue felicitatis vos trãsmittet gaudia. vbi regis vestri vistõe gaudẽtes. illicqz celestiũ cãtatõnũ laudes. iter choros angelorz imortalitatis decore vestiti referentes. i eterne calamitatis abysso impiissimo vos videbitis cruciari torto res. Aspicẽs ãt simplici iudex iussit eũ applicari ad tribunal. eiqz dixit. Quis es tu Scũs bonifaci dixit Cristian sũ. ⁊ bonifaci voco Tũc irat iudex iussit eũ suspendi. ⁊ tam diu corp ei vngulis radi. donec ossa ei apparerent. Deinde calamos acutos sub vngulis manuuz ei affigi. Cũqz sanct dei martir celũ aspiciẽs alacriter dolores tolerarz videẽs impius iudex iussit apiri os eius. et plũbũ bullıens infũdi. Sanctus aũt

martir dicebat grās ago tibi domi
ne ihesu xpe fili dei viui. Deinde iu
dex iussit afferri ollā ⁊ eam pice im
pleri. atqz verso capite sanctū marti
rem i bullientem picem mitti Sz cū
nihil lesi esset. iussit iudex vt gladio
caput eius abscinderetur. Quo fa
cto terremotus factus est magnus.
ita vt multi ifideles virtutez xpi in
martire cernētes crederent. Cōser
ui vero martiris bonifacii circumi
bāt vbiqz requirentes eū et nō inue
nientes. ad iuicem dicebāt. Ille mō
i adulterio aut in taberna posit epu
latur. Cū ergo inter se colloqrentur
cōtigit vt obuiaret vnus de cōmen
tariensib q̄ interrogāt vidisti ali
quem vir pegrinū romanū. Ille ait
Hesterna die vir peregrinus absci
sus est capite i stadio: Et ille iterro
gat qualis erat aspectus eius. At il
li dixerūt. Vir quadratus et crassus
robusto capillo. coccinea armillasia
indutus. ⁊ dicit ille. quē queritis apō
nos hesterno die martirio est finit. At
illi. Hominē quem nos querim
adulter est ⁊ ebriosus. Dicit eis ille
Venite et videte eū. Cūqz ostendis
set eis beatissimi martiris corp. et
pi cōsum caput eius. dixerūt ei. Iste
est quem qrimus petimus vt des no
bis eū. qui respōdit. Ego gratis cor
pus eius vobis dare nō possum. Illi
aūt dātes ei solidos quigentos. acce
perūt corp sancti martiris ⁊ vngē
tes eū aromatibus. inoluentesqz lin
teaminib pcōsis. posuerūt illud in
basternam et sic reuertebātur gaudē
tes ⁊ glorificantes deuz. Angel ātem
dñi apparēs dñe cuidā ipius rez fa
ctā beati martiris idicauit. q̄ pfestiz
cū oi veneratōe obuiauit sancto cor
pori et edificās ei domū dignā. ꝓpo
suit illud i ea ab vrbe romana spacō
stadiorū quiqz. Martirizat est aūt
bonifaci. xiiii. die mensis mai apō
tharsū metropolim cilicie. et sepul
tus ē rome monas iulii Beata vero
aglaes abrenūciauit mūdo et pōpis
eius. distribuens vniuersa q̄ posside
bat egenis ac monasteriis. relaxans
vniuersā familiā suā a iugo seruitu
tis. et ipa sine itermissione vacans
oratōib et ieiunis. tātam grām a
dño ihesu xpo pmeruit. vt i eius no
mine virtutū clarescere signis Su
puixit aūt i habitu sanctimoniali ā
nis. xii. sepulta apud prefatum mar
tirem operibus piis cōsūmata.

CXCIII

De scā scolastica so
rore sci benedicti.

Soror nanqz beati bēdicti
scolastica noīe. oipotēti do
mino ab ipo puericie sue tē
pore dedicata ad eū semel p ānū ve
nire ꝓsueuerat Ad quā vir dei nō lon
ge ex tanuā i possessione monasterii
descēdebat. Quadā vero die venit
ex more atz ad eā cū discipulis vene
rabil ei descēdit fr. q̄ totū diē in dei
laudib sacrisqz colloq̄ius ducētes. i
cūbentib iā noctis tenebris sil acce
perūt cibos. Cūqz adhuc ad mensam
sederēt: ⁊ inter se sacra eloq̄a narras
sēt. tardiorqz se hora ptraheret. ea
dē sāctimonial femia soror ei roga
uit eū dicēs. Queso te ne ista nocte
me deseras ⁊ vsqz mane aliq̄d de ce
lestis vite gaudiis loq̄mur. Cui ille
rūdit. Quid ē qd loq̄ris soror. Ma
nere ex cellā nl laten possū Tāta ve
ro sereitas celi erat vt nl la i aere nu
bes apperz. Scimonial āt femia eū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

verba fratris negãtis audisset. iser
tas digitis manus supra mensaz po
suit. ⁊ caput in manibus omnipoten
tez dñm rogatura declinauit. Cũqz
leuaret de mensa caput. tãta choru
scatõis ⁊ tonitrui virtus tãtaqz iun
datio pluuie erupit. vt neqz venera
bilis pater benedictus. neqz fratres
qui cũ eo aderãt extra loci limen q̃ ꝯ
sederant pedem mouere potuissent.
Sanctimonialis quippe femina ca
put i manibus declinãs. lacrimarum
fluuios i mensam fuderat p̃ quos se
renitatem aeris ad pluuiam traxit.
Nec paulo tardius post oratõz iun
datõ illa secuta est. sed tãta fuit con
uenientia orõnis ⁊ iundatõis vt de
mensa caput iam cũ tonitruo leuarz
quaten⁹ vnũ idemqz esset mõmẽtuz
⁊ leuare caput ⁊ pluuiam deponere
Tunc vir dei inter chorusatõz ⁊ to
nitruos atqz igentis pluuie inunda
tõnes. videns se ad monasteriũ non
posse remeare. cepit cõqueri contri
status dicens. Parcat tibi de⁹ omni
potens soror. quid est quod fecisti.
Cui illa respõdit. Ecce te rogaui: et
audire me noluisti. rogaui dñm meũ
⁊ exauduit me. Nõ ergo si potes
egredere. ⁊ me dimissa ad monasteri
um recede: Ipe aũt exire extra tectũ
nõ valens. qui manere spõte noluit.
i loco mansit inuitus. Sicqz factum ẽ
vt totã noctem pugilem ducerent.
atqz p̃ sacra spiritualis vite colloqa
sese vicaria relatõe satiarent. q̃ ꝯ re
diri eũ voluisse aliquid: sed minime
potuisse. quia si venerabilis viri mẽ
tem aspicimus. dubiũ nõ est q̃ eam
dem serenitatem voluit i qua descẽ
derat p̃manere. sed cõtra hoc quod
voluit i virtute omnipotentis dei ex
femie petitõe miraculũ iuenit. Nec
mirũ q̃ plus illa femina q̃ diu frem
videre cupiebat. i eodem tpe valuit.
Quia eñ iuxta iobãnis vocem. de⁹
caritas ẽ. iusto valde iudicõ illa pl⁹
potuit que amplius amauit. Cunqz
die altero eadem venerabilis femia
ad cellã ꝓpriã recessisset. vir dei ad
monasteriũ redit. Cum ecce post tri
duũ i cella cõsistens. eleuatis in aera
oculis vidit eiusdez sororis sue aiaz
de corpe egressã i colũbe specie celi
secreta penetrare. Qui tãte ei⁹ gl'ie
gaudens omnipotenti deo in hym
nis ⁊ laudibus gras reddidit. eius
qz obitũ fribus denũciauit q̃s etiaz
pr̃inus misit vt eius corpus ad mo
nasterium deferent. atqz i sepulcro
quod sibi ipe prepauerat ponerent.
Quo facto contigit vt quoꝝ mens
vna semp in deo fuerat eorũ quoqz
corpa nec separz Eodem vero anno
quo de hac vita beatus benedictus
erat exiturus quibusdã discipulis se
cũ cõuersãtibus. quibusdã lõge ma
nentib⁹. sanctissim sui obitus denũ
ciauit diem. presẽtibus indicens: vt
audita p̃ silentiũ tegerẽt. absentib⁹
indicãs quod vel quale eis signum
fieret. quando eius anima de corpe
exiret. Ante sextũ vero exit⁹ sui die
apiri sibi sepulcꝝ iubet. qui mox cor
rept⁹ febrib⁹ acri cepit ardore fati⁹
gari. Cũqz p̃ dies singulos languor
ingraueseceret. vi. die portari se i ora
toriũ a discipulis fecit. ibidem exitũ
suũ dñici corpis ⁊ sãguinis pceptõe
munuit. atqz inter discipulorꝝ mã⁹
ibecillia mẽbra sustentãs. erectis in
celũ manibus stetit. ⁊ vltimũ spiritũ
iter verba oratõis efflauit qua scili
cet die duob⁹ de eo fribus vni i cel⁹
la cõmorãti. alteri aũt longius posi
tõ reuelatõ vnius atqz indissimilis

dñi vsqz in finem pasche sufficiēter
ministrauit. Leprosō cuidā petenti lac
cum nō haberet: a quā frigidā porre
xit: sed in lac aqua cōuersa est. coqz
hausto: puella quedā sanata est. Be
inde leprosum curauit. duos cecos il
luminauit ¶ Cōtigit vt causa cogē
te iter faciens i vadū fluuii laberet
et fracto capite: sanguis emanauit
quo mulieres due mute limite: vocē
receperūt. Post hoc vas pretiosum
regis a manu rustici lapsuz dissiluit
et ne rusticus damnaret: a brigida
integrum restitutū est. ¶ Cūqz mlier
q̄dā leproso poma negaret: Brigide
pcibus: pomeriū fūditus exaruit. et
poma nouiter intus relicta penitus
euanuerūt. Hinc iter faciēs i curzu
vidit pauperez quēdam cuz familia
sua multo sudore ligna ferentem: et
miserta: dedit illi equos suos. ¶ Et
illa cū puellis suis iuxta viaz ꝓsedit
et ait. fodite sub cespite ꝓpinquo: vt
aqua prorūpat ꝓpter peregrinātes.
mox cespite eiecto: fons prosiliens
emanauit. Hoc facto dux inde tran
siens brigide duos equos dedit. ¶
Appropinq̄nte die pasche: dixit bri
gida puellis suis: q̄ lauabit ifirmas
nostras sorores. Cūqz ille: vtpote
iuuēcule omnes recusarēt: brigida i
trauit manib⁹ illas lauās: et ab ifir
mitate sanauit q̄rū vna erat paliti
ca. alia demoniaca: alia leprosa. ¶
In domo q̄dazˡ aliena sācta brigida
manēte: casu cōtigit vt oēs exirent
z venerī quidam petentes panem: z
brigida circūspiciēs dixit puero ꝓpe
cubāti palitico z muto quod tñ ipa
ignorabat: puer scis vbi sit clauis z
ille rñdit. Scio: dixit ei bgida. Sur
ge z ministra illis. Et fcm̄ est ita ¶
In domo vna. xii. ifirmos curauit:

¶ In ꝓcilio magno: mulier q̄dā vni
ep̄o crimen sui ptus iposuit. cui cuz
beata brigida os signo crucis signas
set. illa ītumuit a vertice capitis vs
qz ad plantaz pedis. nec tñ veritatē
cōfessa est. Dixit. Dic ifantule. q̄s ē
pr̄ tuus. Et ille rñdit. Ep̄s pr̄ meus
nō est. sed quidā i extrema pte conci
lii vltim⁹ et turpis z vilis. In dieb⁹
illis venit ad scam brigidā q̄dazˡ vir
go q̄rens elemosinā ab illa. Cui bri
gida dixit. Accipe vaccā meam et
abduc. Cui illa rñdit. Vacca mihi
nihil ꝓdest. venient enīz latrones z
auferent eam mihi. Brigida dixit
Accipe cingulū meū et eo aq̄ īficto
spargēs: z sanabis ifirmos. Quo ar
repto leta abiit. z ab ifirmis sanatis
lucra mlta ꝓtraxit: z paupib⁹ xp̄i di
stribuit ¶ In tpe famis bgida pcerit
ad ep̄z iboꝝ: vt ab eo peterz fruges
Ille tpe q̄dragesime cū aliū ñ habe
ret. panem duꝝ cū lardo ꝓposuit. et
illa cū ep̄o comedit. Hue aūt illi⁹ pu
elle nolentes carnē comedere abscon
derūt. sed ille verse sunt i duos ꝓpen
tes vñ grauiter a brigida coraz ep̄o
īcrepate sunt. Tūc eis penitentibus
illis orātibus serpentes mutati sūt
in panem. Post multa talia admirā
da brigida migrauit ad dominum.

Descō gangolfo

Gangolfus ex nobili genere
burgūdie oriūd⁹ fuit. Qui
q̄dam vice in cāpania ad fō
tem veniens z de aq̄ bibens. veit do
min⁹ loci vbi fōs emanauit: z ei fon
tem venalē exhibuit. Sanctus vero
memor illius verbi dñici. Si dixeri
tis huic mōti: tolle te rq̄. emit fōtez
centū solidis. Cuz aūt hoc vxori do

mũ veniens narzaret. ⁊ ab ea deris⁹ baculũ quem manu tenebat: solo infixit. quo retracto statim fõs erupit. sicut ille quem emerat. ⁊ in loco vbi in cãpania fuerat nũq̃ plus emanauit ¶ Vxor aũt eius a q̃dam clerico nephario polluitur. ita q̃ de hoc eã sup his iterpellaret. ⁊ ipa instãt negaret. Immitte inq̃t manũ in fõtem vt deus q̃ cũcta vidz veritatem ostẽdat. Illa impterrita imisit. statim carnes vsq̃z ad ossa dependebant. Tũc ille. Morte q̃dẽ digna es: sed ei q̃ cũcta iudicat reseruo te. Clerico vero mulieri adherens q̃dam nocte cerui cem gangolfi abscindere volens ipm̃ i coxa vulnerauit. Qui post aliquos dies sũpta cõmunione ad dõm migrauit. q̃ miraculis multis claruit. Clericus vero vt iudas mortuus crepuit medius. Vxor aũt gangolfi cũ audiuit q̃ maritus eius egros sanarz. Respõdit. Sic facit virtutes gangolfus sicut anus meus. statim a pte illa turpis sonus pdiit Taliqz deinceps ibi tacuit opprobrio. vt omi vita sua eodem die. i. sexta feria. quot verba p tulit. tot turpes sonos ab illa parte emiit.

CCIII.

De scõ Vdalrico

Vdalricus ex nobili alemanorũ genere ortus i monasterio sãcti galli enutrit vbi dũ habitũ vellet accipe: ab inclusa pbibetur: dicente sibi. q̃ futurus essz eps in augusta. Qd̃ pcedente tpe factuz est. ¶ Quadam vero die cũ scõ conrado cõstãtiensi epo ad mensam cõsedit: a qua surgens ter missaz celebrauit. Qd̃ dũ conrado inotuit: dixit. Memo illi hodie saturior ad missam accessit: credens eũ comedisse Per oleũ in cena dõm ab eo cõsecratũ multi sunt sanati: ⁊ oculi plurimi illuminati ¶ Quodam tpe in die sci iobãnis baptiste graui infirmitate oppressus. duo iuuenes astiterũt ei. quorũ vnus ait. Quare non surgis. debes eim̃ ad scim̃ iobãnem missam hodie celebrare Qui surgens. bis eodẽ die celebrauit. Post multa miracula anno domini nõgentesimo. eratis sue. lxxxiii. ordinatõis sue. l. migrauit ad dõm. Cuius corpus cũ ad lauandũ fuit denudatũ. tãta fragãtia de eo emanauit. vt cuncta pectora astãtia replerentur. Portatur igitur ad ecclziaz. supuenit wolfgangus ratisbonensis eps. et ipm̃ in ecclia sancte affre honorifice sepeliuit.

CCIIII

De sancta affra

Affra filia hilarie cũ pgenitores a cypro venerũt. cum essent cultui veneris dediti. ipa cũ ancillis suis meretricio se dedicauerat. Hanc pstibulũ narcissus eps cũ felice dyacono psecutõz dyocleciani deuitãs. ignorãs ingressus est. Et primo p turpi amatore suiceptus est postea xpianorũ eps cognitus. Affra pedibus epi aduoluitur. ⁊ statim cõuertitur. Be mane xpiani q̃runtur. sed affra sub limi fasciculis eos abscõdit. Tũc affra epm̃ ad hilariã mrem suã ducit. q̃ eriã aduoluta pedibus eius efficit xpiana Tunc clamat demõ sup epz se iuste a suis habitatõibus expelli. ⁊ recusat abscedere nisi aliq̃ aia sibi i potestatez detur. Datur ergo ei draco magnus ab epo i faucibus alpũ quẽ statim demõ occidebat. Tũc narcissus domuz hilarie i ecclziaz cõsecrauit. et dyonisiuz

aurículū affre epm ordinauit i augu
sta Affra vero cū solita exercere ne
gligit gaio iudici accusatur Cui dū
iudex pagan⁹ diceret deū xpianoꝝ
meretrices abhorrere:et xpm habi
tare i talibus nō posse. Affra rndit.
Xpm ꝓ peccatorib⁹ venisse: Jubet
i insula lici fluminis cremari mater
aūt ⁊ ancille dum eā sepelissent ibi
dem comprehense in igne cremātur

CCIIII.

De scō osualdo

Osualdus rex angloꝝ:filiꝰ
achie:sororis sācti admūdi
regis q̄ et ꝓ xpo occubuit.
fuit vir magnaꝝ elemosinaruz. In
die pasche ab aydano lindifrauenꝭ
diuina audiens. ⁊ cū linguā ignora
ret rex populo iterpretabat. Et die
dū paupes cōfluerent:⁊ iam oia vi
cualia essent distributa:discū argē
teum fecit confringi. ⁊ dari egenis.
Cui eps cōgratulās:manū eiꝰ oscu
labatur:dicēs. nūq̄ inueterascat hec
manꝰ. ⁊ factū est ita. Permanet em
vsqz hodie. Qui etiam die ac nocte
vacabat diuinis. ⁊ aut supinis :aut
flexis genib⁹ grās agebat. Fratre
suo camfrido ab ipiis pempto.ducē
britonū cū multis sup se venientem
ipse erecto crucis vexillo ⁊ flexis ge
nib⁹ supauit. Nono aūt regni sui ā
no etatis vero.xxxviii.rex mericioꝝ
q̄ antecessorē suū pemerat.ipsū i p
lio occidit. ⁊ caput cū manib⁹ ⁊ bra
chiis ignominiose stipiti suspendit.
q̄ postea multis claruit miraculis

Scolastic⁹ quidā bona dicens ⁊ ma
la faciens ad extrema pduct⁹. vidit
se ad iferos duci. inuocat auxilium
osualdi. ⁊ allata sibi pricula pali i q̄
caput osualdi cū manibus pependit
⁊ i aqua benedicta posita ⁊ eo pota
to vitā obtinuit ⁊ salutem

CCV

De sancta Tecla

Tecla spōsa thamiri:sedens
i fenestra sua audiuit paulū
q̄ yconiuz venerat de virgi
nitate predicātez illi adhesit. Lytus
inibi precesserat ⁊ paulū sic desq̄psit
Statura breuis. capite robusto. su
pcilis iūctis. naso aquilino. gratia
plenus. Tūc mater tecle. filiaz cum
apl'o accusauerat. vnde ambo ad p
cōsulem trahūtur. matre cōtra filiā
clamāte. qz spōsum suū cōtemnit: et
huic adheret. Tūc paulus expellit.
⁊ tecla igni iiecta illesa exiuit:⁊ iue
nit paulū ꝓ se orātem ⁊ statim sequi
tur antiochiā. Ibiqz a quodā concu
piscitur:sed videns se cōtemni ꝓsa
crilega iudici traditur. Sequēti die
tecla iter leōes et leenas ⁊ vrsos pti
citur:sed oēs se iuicem interficiunt.
⁊ virgo illesa pmansit. Tūc i aquaz
iter feras ꝓticitur:⁊ dixit. In no.p.
⁊ fi.⁊ ſſ.sit mihi hec aqua fōs bapti
smi. ⁊ oēs fere statim moriebātur

Item in amphiteatro iter feras ꝓtici
crudeliores iubetur:sz pie matrone
cōfluūt ⁊ odorifera quedaz aptāt vt
fere dormiāt ⁊ mitigentur. q̄bus sta
tiz soporatis. thauri fortissimi addu
cuntur:q̄bus ignita ferramenta ad
genitalia ligātur:vt magis seuiant
⁊ virgo ligata iter illos ꝓticitur sed
illesa ⁊ cōbustis vinculis absoluit.
Deinde item cū apl'o suironā pergit
tādē a paulo recta bnēdictōne sūpta
yconiū rdit ⁊ spōsū mortuū reperit
Mr eiꝰ i sua neqcia pmansit. ipa ve
ro multaꝝ vginum mater extitit et
orans ad dnm migrauit.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

CCVI.

De scā Kunegūde

Ex nobilissimo pentum magnorū videlicet augustorū sāguine duo īmarcessibilis glorie flores emicuerūt. scōs videlicet heinricus: romani impii gloriosissimū decus eiusq; dignissima collectalis pie memorie kunegūdis ipatrix. Eadez vero beata ⁊ deo dilecta kunegūdis terzeno impatori corpalr ñ carnaliter cōiuncta. celesti regi vgnitatē suā cōsecrauit. quā viqz in finem casti cōiugis cōsensu teste dō ? seruauit. Qd postmodū diuinitatis testimoniū ne lumen ī tenebris latet. oñdit. dū eā ad cōfundendū vgnitatis hostem ⁊ obstruendū os mēdaciū cōtra virginem xpi loquētiuz sup ignitos vomeres īcedere: ⁊ illesam pcedere dedit. In fastib⁹ itaqz cōstituta cōtinētie sue glaz sub terreni clamide impii satagebat abscōdere: vt tāto ppensius q̄to efficaci⁹ poterat: pmoueret. q̄ deo istigāte illo q̄z adiuuāte ad laudez ipius cogitabat pficere. Denīqz postmodum nouellā fecūdissime plātatōis sue ecclesiā quā cū illo suo studiosissio coopatore berico ī loco bābergēsi venustissime sicut hacten⁹ cernitur: fabricauit. sub prōcimio prīcipis aplorū beati petri ⁊ sācti georgii martiris monasteriū sub regula beati benedicti ad aqlonarez plagā ī honore sancti michaelis archāgeli extruxit. nō minori studio predior q̄z ac diuersorū donariis ornamentor. Terciam demū versus meridiē sub ordine canonicor sub titulo beati pthomartiris stephani quo q̄dem scemate sz maiori opa de suo patrimonio ecclīaz dedicauit. ad quā dedicādam benedictū papam quem prefatus deo dignus impator henric⁹ ad cōfirmandū bambergēsem pōtificatuz aduocauerat: venire rogauit ipsa quoqz illud psalmigraphi secū decantans Dñe dilexi decorē dom⁹ tue. Diuersa eidem ecclīe iuxta impialem magnificentiā munera cōtulit. ī diuersis ecclīe ornamentis: q̄ oia ipse dominus aplicus vt sp memoria fundatricis ipius illic floreat ne qñ p fraudem aut violentiā vel furto sbtrahe rent inde. Dura bāni sui inodatōne lxx quoqz epor q̄ illic aderāt autoritate ipso die cōfirmauit. Itē monasteriū ad honorem sci saluatoris nri iesu xpi: ⁊ ei⁹ victoriosissime crucis ī loco qui cōfugia dr. magnifice cōstruxit. ⁊ ancillar dei ibidez deo sm regulā beati benedicti seruientiū cōgregatōnez decentissime declinauit. Porro coopante ei in oibus impiali maiestate. idem monasteriū omī ornatu decorauit. ante principale altare yconā de auro ⁊ lapidib⁹ precōsissimis statuit. calices aureos ⁊ argēteos. catinos aureos. aureol vrceol pallas et casulas. vela et cortinas. cappas auro ⁊ gemmis pcōsis ītextas. et cetera vtensilia siue vasa. ad ministeria tāto studio ⁊ tā sūptuosis expensis eidē ecclīe cōtulit. vt q̄cūqz ea ītuentur regiaz munificentiam et mirā vtriusqz impatoris videlicz et impatricis deuotōzi deū magnope mirari ñ cessēt. Preter has prīcipales sue opatōis ⁊ pmarias ecclias: q̄ cōuentualis ecclīa: q̄ monasteria: illor donatiuo ñ glīant se aut ī predius dilatatas: aut dcoratas ornamentis. Alias ei ātiquitate collapsas reedificauerit. q̄ sdā etiā destructas et

ad nichilū redactas ī pstinū vel etiā
meliorem statū ĩstaurauerĩt. Et sicut
ti prudentes virgines oleū sue mise
ricordie ī diuersos fuderūt. vt merito
dicere possit. xpi bon⁹ odor sum⁹
in oī loco. O pirginū ñ voluptate: sz
bona volūtate copulatū. O scm̄ ma
trimoniū vbi vna fides inuiolate ca
stitatis. vbi vn⁹ spūs misericordie ⁊
veritatis. vbi idē velle in virtutib⁹.
idemqz nolle ī vitiis. vbi nec ꝑmus
nec alter discerni potuit. dū alter qd
ꝑm⁹ voluit. vbi par anim⁹ ī multifa
rius opeꝫ effectib⁹ pares ī duobus
oñdit affect⁹ q̄les bas nuptias dixe
rim: nescō. vnū scio: qz nr̄a nescit mō
regio tales. dū ꝓpter regnū celoꝫ se
castrātes: nec plem terzene fecundi
tatis expectātes. celibez a deo gene
ratōz reciperent: a q̄ꝫ ore laus dei
nūq̄ deficiet. Hec est generatō q̄ré
tiū dñm. q̄ viuentes in xpo membra
sua mortificātes ꝓpter xpm lup ter
rā morientiū. mō regnantes cū xpo
bona dm̄ sui vident ī regione viuen
tiū Qm̄ de vita ⁊ miraculis pii hen
rici xpianissimi imperatoris ⁊ misera
tōibus varis q̄s fecit in domo dm̄
de signis q̄z ⁊ miraculis q̄ p⁹ transi
tū ipsius p eū fecit deus. iatis ac di
gne scripta sācta recepit eccl'ia. nunc
aīm pupugit: aç in mentem venit vi
tā memorāde virginis nr̄e breuiter
explicare. ⁊ memorie scripto cōmda
re. vt ad exemplū eius se ituentes q̄
cūqz virgines q̄cūqz vere vidue per
fecte vite normā arbitrentur ꝓuersa
tōz illius. Indignū ei nob ⁊ magis
opeꝑcū digne duxim⁹: vt illi offici
um ibrahām⁹ oris c⁹ ꝓuidentia q̄ti
die alim̄ta ꝓcipim⁹ corpis Henrico
itaque suo sue castitatis patientissi
mo ip custode: vbi eā suis virginez
vti transduxerat in christo resigna
uit. ad celestia q̄ iugiter suspirabat
gaudia trāslato. illa se ad deū vt sp
totaz ꝓtulit: ipm̄ sue castitati: necessi
tati: ac saluti adesse: illū suis eccl'iis.
illū filiis q̄s ei ī ipso aggregauerat
pītem affore. aduocare vigilis oīoi
bus ĩstare. die practicaz cū martha.
noctu ꝓtemplatiuā cū maria vitam
agere nō cessabat. Quanta vero ele
mosinaꝫ largitate. q̄ta oīois instan
tia. ꝓ beati ꝓiugis defūcti aia desi
deuauerit ī subscripta pagina quā ipa
p se: nā lr̄aꝫ ⁊ artiū aliaꝫ distingue
re auro gēmisqz sacras vestes patis
sima fuit. ꝓposuit et scripsit q̄cunqz
voluerit agnoscere poterit. Tunc
gūdis diuia dispensatōe solo ipa fr̄
noīe. specialiter dilecte ꝓgregatōni
in ꝓfugia. q̄cād iuste ꝓuenit dilectōi
ꝓprie aduersitatis sarcinā facilius.
veluti estimo: tolerarem. si vr̄as res
saluas incolūesqz existere viderem.
Quāuis em̄ mens ꝓcellosisqz cura
rū fluctib⁹ vndiqz q̄tiat. vr̄e tñ fīcor
datōis anchora. a cordis ꝓfundita
te ñ euellit. Et licet lōgz remoti ab
oculis. ab animo tñ nūq̄ recedetis.
q̄s nos sepabit a caritate xpi. cas⁹ do
loris an lōginq̄tas remotōis. Quin
etiā si amisse facultatis vsus ꝓcede:
retur. volūtas hec opis exhibitōne
ꝓbaretur. Ipm̄ tñ modicū qd ad
huc deo volente reliquū tenem⁹. vr̄e
ꝓmunitōi alienū esse nolum⁹. vt p:
ticipatōe puitatis reueletur magni
tudo deuotōis. Ñ nāqz si paꝫ ha
buerit paruz filiis tribuit. Ecce hec
modici sūpt⁹ munuscula ad refectō
ne vob mittūt carnis: vt aīaz senio:
ris p̄ris vr̄i ꝓtinua orōis alemonia
reficiatis. qm̄ tot iustoꝫ p̄ces vna
nimiter ꝓtinuate apud deū multum

pñt ꝓficē iacobo attestāte mlt̄ū valz
ōpcatō iusti assidua Ille etiā atz eti
am iust⁹ dñs q̄ iusticias dilexit: eq̄ta
tem supplicatōis exaudire ñ respuit
sz vob indefessis intercessorib⁹ sup⁻
dicti cari memoriā facientib⁹. salu
tis dabit pmiū: qd ihe pmittit: dicēs
Qui pseuerauerit vsqz i finez: salu⁹
erit. atz bonū op⁹ in ꝓspectu etiā ōi
placitū esse cernitis si ñ solū ꝓ illis q̄
in hac vita positi. multa vob dona.
sed q̄ nulla fecerī orauerītis. Obse
cro q̄ vt eū a cordib⁹ vr̄is nūq̄ abni
ciatis: q̄ vos tāq̄ ꝓprias amauit: at
qz hūc locū vr̄a seruitute florere vo
luit. Estote q̄z mee necessitatis meo
res. sp in hilaritate cordis misericor
des. ꝗm illud apl'i. dilectō sine simu
latōe. Secnō vr̄e mentes in q̄dā mu
tue charitatis solidtate magis ac ma
gis cōcrescāt. q̄ten⁹ in die tribulatio
nis clamorē vr̄m ipsius aures exau
diāt. qui dicit. Ubi duo vel tres cō
gregati fuerint in noie meo. in me
dio eorū sum. Qd vos oi mō ꝓmerei
bor or eodez pstāte q̄ cū pre ⁊ filio
⁊ spūsco vnit ⁊ regnat p oia secula
seculorū amen. Beniqz conrado sibi
succedente i regno. ipsa curis secula
rib⁹ sicut iādiu desiderauerat exone
rata. iā in ipso ānuersario die trāsi
tus sci henrici. archiepos cum epis
ad dedicatōz ꝓfugientē ecclie conuo
cauit. vbi iter missarū solemnia ipiali
decētissime oi ornatu culta āte prin
cipale altare virgo deo deuota ꝓces
sit. ibiqz tbezaurū incōpabilez ligni
videlicet dñici crucē. quā q̄dez i ma
teria. sed maximā in virtute dño ob
tulit. At vbi lectō euāgelii in q̄ sup
arborē crucē ascendēs ꝓspicientez se
biesū suscipe: et ab eo bñdictōz pu
sill⁹ meruit accipe lecta fuit regalē
purpurā exuens. tūicā fusciorē quā
ipsa sibi manib⁹ suis opata fuerat.
sacerdotali bñdictōe data. vestez re
ligiōis induit. ⁊ multis q̄dez ꝓ se flen
tib⁹: ꝓ illa aūt gaudentib⁹. q̄ iā secu
lū dānasset i vestib⁹. capillisq̄ bucus
qz i eodez monasterio ꝓ veneratōne
seruant pcisis iposito sibi ab epo ve
lo anulo fidei sponsata. gtulabunda
succinuit. Posuit signū in faciez me
am ⁊ anulo suo sponsauit me: domi⁹
me⁹ hies⁹ xps. Ita spōso xpo ꝓsecra
ta dū filiax suax se scissimo ꝓtuber
nio applicuisset nō vt mr filiab⁹ se p
ferebat: sed oib⁹ infuiens. fuile pio
nā se ondebat. ita tñ: vt cū oia face
ret: ostentatōz fugeret singulorū. ne
recipet in pñti seculo mercedē suam
Opabat manib⁹ suis: sciens scriptū
esse. Qui nō opatur ñ mānducz Spō
so suo aut orās loqbatur. aut pallēs
ad ecclie limina pene iuisa propera
bat. nihil seueritate illi⁹ iocūdi⁹. ni
hil iocūditate seueri⁹: tristis in risu.
i tristicia suauis. breue vite spaciuz
eterna memoria cōpensabat. Idem
illi orōis loc⁹ ⁊ q̄etis fuit. idez ip ha
bit⁹. incultū corp⁹. dū sciret reuicien
das delicias corpis qd paulo p⁹ ver
mib⁹ exarandū fuit. sp eā legere aut
legentē audire vidisses. multa illi cir
ca cōtubnales deuotō. frequns decu
bātū visitatō solicita paupex cōsola
tō Preterea eaz fecisse pla mira
cula credim⁹: sed qd glia būanaz et
oleū adulatōis ip fugeret: illa volu
it esse suppressa. aut incurie boiz seu
reuolutōi tpm nō defectui deputā
dū virtutū. Ñ etiā tāte maiestati in
digna scribendi minor materia fuit
pauca tñ q̄ in scriptis reptim⁹. vl' ve
ridica scimonialū vbi illa ꝓ xpo mi
litabat relatōe ꝓgnouim⁹ hic insere

re dignũ duxim⁹ Cũ p⁹ orõis freqn
tiã inter lectõis lassitudinez ancilla
xpi in lecto nõ plumis extructo. sed
cilicõ strato mẽbra sopore ꝗuata re
misisz. puella sacra q̃ de more illi as
sidebat. sacros codices legens. cũ fe
re ad medũ noctis lectõz extendẽret
caligãtes ocl'os clausit. luméqz e ma
nib⁹ elapsũ. paleas corripiẽs sui fra
gore circũiacẽtes sorores excitauit
clamore z ꝗcussu facto virgo xpi de
sõno excussa dũ colluctãtes inter se
flamas circa se aspexit. ad orõis ar
ma se ꝗuertit: z signo cruꝗ adustiõz
illã absqz oi suax lesiõe vestũ auer
tit. Qua hec xpe opa q̃ babilonie re
gez in suo furore ꝗrudisti z babiloni
os ignes: vt pueri tui liberent illesi
Aliud miraculũ taz timendaz q̃
mirandus huic placuit ibscribere in
q̃ animi illi⁹ ꝗstãtiaz z rigoris seue
ritatez discere poteris Habuit secũ
sororis sue filiaz iutã noie quã a pri
mis annis educataz oi disciplina se
cularũ q̃z lrax scia istruxerat Hec
materteraz nõ min⁹ religiõis q̃ di
lectõis amore in mõasterio secuta. z
cõsecrata fuit. Hãc in oib⁹ plene in
structaz. vt ei⁹ in orõib⁹. vigiliis. ac
ieiuniis pseuerantiã. z a dño patiaz
pspexit. oim assensu z rogatu pmã i
ipso cenobio eaz abbatissaz prefecit
Cũ virgo mr filiã suscipiẽs iux ꝗmo
nitõz scãm iam dudũ hitaz precedẽ
tiuz prm repetens alloqa monet ob
salutis affectũ vtilia ac deo placita
sepe dicere. frequẽter audire. solitas
religiosi itineris vias non deserere.
magꝗ magꝗz errox deuia. z dyaboli
calcare figmenta. nullam luci ac te
nebris. veritati atz mendacõ. turpi
tudini atz egestati. apud dei suos d̃
cet esse ꝗmunionez. solicite cauere
ne vana sectãdo desinerz esse tẽplu
dei. fierz biratõ tenebrax. fieret de
monis monumẽtũ. lumina sua in dei
defigere aspectũ. Primãqz docz fa
cere. vt fructũ doctrine sue ipa in il
lis deo adiuuãte possit inuenire Hec
z hmõi itex atz itex mrno studio ei
inclcãs q̃i in omnib⁹ iã pfectã z ipa
mgram venerari cepit Illa vbi i ma
tura libtate posita ẽ paulatiz a rigo
re suo deficere. meliorẽ cultũ. lauto
rem cibuz. vicox aliñta desiderare
vltima in choro. pma in cõuiuio. pu
ellax fabulis interesse. z in oib⁹ lax
ius se agere cepit: Pro hmõi leuita
tib⁹ dũ eã scã dei puati inter se pub
lice corã omnibus argueret. septus
obiecz̃aret increparet. nec illa velut
mrtere patrocinio aut familiaritate
vane cõfisa emendarat. Quadã die
cũ ipsa cũ cõuẽtu crucẽ: nã dies dñi
cus erat seqr: abbatissa defuit: quaz
illa inqrens z epulãtez cuz coeuis i
cõclaui repiens. zelo pietatis arma
ta cũ verbo correptõis dextrã max
illam ei⁹ pcussit q̃ q̃i sigillum qõdaz
formaz digitox accepit. q̃ oi tpe vi
te sue nõ caruit. Hec q̃ nimix facto
cõstat. qz nõ tm̃ p se sed aliox emẽ
datõe h̃ ptulit. vt hui⁹ visio alius p
ficeret. z ad melioris vite statuz a vi
ciis suis retorqret Forte z illud d̃
tractorib⁹ fabulosuz z infidelib⁹ vi
dere ridibile putabitur. q̃ sanctitatẽ
illi⁹ quã gra hũilitatis ipsa homies
latere voluit elementa loquunt. Hec
niqz cum p⁹ lectõz euangeliu suo so
lẽni more ad altare sacrificatura ac
cederet. dextra manus sue extorbe
cã detrahens. cuz null⁹ qui recipers
adesset a se retecit. quam radi⁹ solis
p fenestre rimulas intrãs suscepit z
tamdiu quasi famulãdo sustinuit do

nec illa p⁹ sacrificiū rediens eā reci
peret. Tale etiā ad i beati veste goa
ris aliqū diuīa virtute oñsum fuisse
legitur: q dū a sede rustici treuerenꝭ
pōtificis despicit a sūma maiestate
per maioris luiaris famulatū bono
rat. Dim itaq capax erat meritoꝝ
q iudicē cūctoꝝ meruit bre virtutū
Quīdeciz i scō ꝓposito superuixit ā
nos: tā būilitatis grā q̄ p religiōis
reuerētia oib⁹ admirāda. Tādem p
nimia ciboꝝ abstinētia. orōnis ⁊ vi
giliaꝝ icredibili perseuerātia: cepit
corpore lāguescere: ⁊ igūescēte mor
bo paulati deficere sed dū mēbra do
lore ꝓtraberent exteri⁹. tñ spū. quia
laus dei i ore ei⁹ sēper ꝓfortabatur
interi⁹. Vocabat scōs angelos q̄ruz
hic vita. illic nūc ꝓsorcō fruit: apl'os
⁊ ꝓfessores q̄ꝝ fidē sēper ⁊ ꝓfessionē
tenuit: iterpellabat. vgīnū xpi in suo
exitu iuitabat choꝝ q̄ꝝ emulatōne
i carne dū pter carnem viueret: īma
culatū xpo ꝓlecrauerat thoꝝ. omni
um deo famulātū sibi adesse sibi oc
curzere orabat auxiliū Vere qō scri
ptū est. Timentib⁹ deū oia cooperā
tur in bonū. In obitu tāte virginis
vidim⁹ ꝓbatū: nec dū spm exala
uerat: necdū xpo debitā reddiderat
vitā. et iaz fama volans tāti pnūcia
luct⁹. ñ tm sacratas virgines aut di
uersi ordinis viros: sed et toti⁹ vrb
populos ad exequas ꝓgregabat. So
nabāt psalmi ⁊ totaz domuz: vbi sa
cꝝ corpusculū i medio super illo no
bili sui cilicō ꝓpositū iacebat. in sub
lime resonās letania p exeūte aia q
tiebat. Interim ex more regales tā
q̄ iperatrici: ñ vt paupercule deben
tur sororī: parant obsequē. aurea fe
retro obtēdēda pferūtur velamina
Cū illa pallētes vult⁹ q̄s āte vt spō
so vemēti letos videres ad os retor
q̄re: manu ānuere. amict⁹ iste: ait. ñ
ē me⁹: auferte hinc Ornat⁹ ē alien⁹
est. his terzeno spōso. istis celesti suz
copulata. nuda de vtero mris mee
egressa sū. nuda regrediar illuc. his
misere vilem carnis materiā iuolui
te. ⁊ corpusculū meū iuxt tumulū fra
tris mei ac dñi henrici iperatoris
quē me vocātez video in pprio locel
lo reponite His dictis in manū dñi
spm ꝓmendans carnis sarcina abie
cta. ad suū aia reuolauit autorem. ⁊
in ātiq̄ possessiōz diu peregrinata ꝓ
scēdit. terzis mrem cōem se amisisse
flentib⁹. celis aūt ꝓcuez in suū ꝓsor
ciuz se suscepisse gaudentib⁹. Ita de
mū sacro illo corpore feretro suppo
sito nobiliū ordine pēūte. multis hic
inde ꝓfluentib⁹ turmis. cum illo sibi
sēper familiarissimo paupeꝝ ꝓtuber
mo: ad locū pdestinatū sepulture feli
ces exequē vsqz delate sūt. Luz vero
relictas vrbes. vacua rura. dsolatas
ciuitates. vndiqz ꝓcurzere populos
videres. mres paruulos suos in bra
chiis gestantes infirmos in gbatis
iacentes. sanitatis grām sperare. fe
licez se credere. si cui aut feretro iun
gi. aut ab ipo ꝓtigisset obumbrari.
Landez in ecclīaz beati petri corp⁹
nō sine labore deportatū. triduanas
ibi meritis suis: ac bficiis ꝓdigas
habuit exequas. filii q̄s illic ipa i xpo
aggregauerat de mris pace iam se
curi. p se aūt soliciti incessāter psal
lebāt: dū eam sibi ad horam subtra
ctam sine timore amissionis in spe p
petue intercessionis recepisse plaude
bāt mr de celo filioꝝ pspectās affe
ctū gaudebat. Ita velatuz sacꝝ cor
pus sacris vestibus dyademate xpi
supposito suo loculo in dextro latere

sicut bacten⁹ veneratur repositū ē.
O felix bambgensis eccl'ia: recepisti
thesaurū quē amiseras. pcax ⁊ male
fica lingua detractorū occultorū testio
nio ꝓfutata est. dū virginitas ei⁹ re:
bus appbata. scitas clarescentibus
signis videtur testificata: p xp̄m dn̄m
nr̄m ¶ Xp̄iane religioni ꝓficiens fi
delis eccl'ie: q̄ in euangelio voce dn̄i
testāte dei m̄r ⁊ filia p gr̄am noiat.
M̄r: qr scē opatōis exēplo filios do
mino generat. Filia: q̄a virginis fi:
lio. p salute m̄ūdi īcarnato. eruditōe
scōrū p̄dm quotidie generatur. salu
tē missam a dn̄o celestis archiatri ef
fectib⁹ medicine plenaz tam corpis
aurib⁹ aniaduertat. ¶ M̄ūdane ma
chine ꝓditor. hūano generi p inobe
dientiaz lapso ꝓdolens. vt eterne vi.
te fruct⁹ facientē nouaz plātatōz scz
p̄mitiuā eccl'iaz inseretet. p̄riarchas
⁊ ꝓpbetas in m̄ūdū mittere digna
t⁹ est. Qui creditū sibi officiū q̄nqz
corpis sensib⁹. sexto q̄z q̄ est spūs. p
pbetie. misterū incarnatōnis xp̄i et
oia q̄ de ipso annūciāda erant predi
cātes. alii aspitate vite. alii diuerſ
penarū mortib⁹. ipsi quē ꝓpbetabāt
famulatū suū fideliter īpleuerūt. Do
rū limes xp̄s eterni p̄ris cōsilio pro
liberādis hoībus de intemerate vir
ginis vtero pcessit. vt iaz inchoante
plātatōe missis p orbem ap̄lis atqz
de suo corpe fuso cruore fabricatam
nouellaz supedificaret eccl'iaz q̄ scē
trinitatis fide imbuta: ⁊ m̄ūdata ba
ptismi gr̄a. martires. cōfessores. ⁊ i
firmi sexus virgines. animo tū ꝓstā
tes primitias o btulit. inter quas be
ata lrunegūdis flos bambergensis
ecclesie cū sancto henrico qui roma
nū tenuit imp̄ium. sub ꝓiugii specie
īmortali spōso caste virginitatis ho
nore deseruiuit. vnde iam ei⁹ sancti
tatis merita per orbem manifesta ō
claratōe apparent: qr in loco vbi sā
ctuz corpus ēius quiescit. infirmi q̄
cunqz laborantes egritudine: sanita
tem recipiunt. Ut aūt ad omnia cau
tissimi testes sim⁹: veritatis amato
ribus etati nostre succedentibus de
bis que scribimus curiose indagan
tibus scz quo tēpore curatōnū opati
ones meritis p̄refate impatricis ini
cium habuerunt. largiente dn̄o ꝓut
possumus explicare volumus. anno
dn̄ice incarnatōis. M. clxxxix. In
ditōe. ii. Thiemone. xiii. bamberge
sis ecclesie episcopo. quarto pontifi
catus sui anno ad vincula sancti pe
tri. ne de sanctitate predicte virgis
ambigeremus signorū experiētia cer
tificati sumus. ¶ Nam duz solito mo
re populus ad predictū locum orātō
nū ⁊ vigiliarū causa cōuenisset. affu
it etiā quidam demoniacus de villa
que dicitur beirreut qui nec pietatē
agnoscens: nec scelus abhorrens. fi
lium suū igne cremauerat. hic duris
fumbus astrictus ad sepulcrū sancte
lrunegundis ita mansuescere cepit:
vt furiali morbo absolutus deū om
nipotentem laudaret. eiqz cuius pa
trocinantis meritis hoc accidisse co
gnouit. cū caterua que presens exti
terat debitas laudes declamaret
Igitur dū hec cum solemnitate cho
ri ⁊ populi deuotōe agerentur q̄daz
cōtractus in suburbio de hospitali
sancti egidii adductus: sanitatē po
stulabat. et misericorditer exaudit⁹:
quod precabatur obtinuit. ¶ Cum
signorum fama totum bambergen
sez locū resparsisset ꝓtract⁹ ō doma

cõradi prepositi maiozis ecclie sanitatem affectãs: ⁊ q̃uis natura ĩ mẽbris eiꝰ oberzasset. tñ put potuit velociꝰ reptãs. venerabili sepulcro se ĩgessit vbi a dño salutem optataz iuenit. Audiens hoc etiã cõtractus de domo ottonis ĩ eadẽ ecclia canonici. venit q̃tocius ad locũ sepulcri sperans sibi ex beneficõ gr̃e sicut ceteris subueniri: cui sine moza subuẽtum esse in christo testamur

CCVII

De scã Dozothea

Flozola virgo et martir Dozothea ex patre Dozo et mr̃e thea fuit ꝓgenita: ex nobili sanguĩe senatoꝝ. Illis tpibꝰ viguit psecutõ xp̃ianoꝝ ĩ terza romanozuz Unde ipse dozus spernens ydola. romana derelinquẽs predia. cũ possessionibꝰ. agris. vineis. castris. ac domibus. trãsfretauit cũ vxore sua et duabꝰ filiabus: cristen et calisten. ꝓ rexit ĩ regnũ capadocie. venitqz ĩ ciuitatem cesareã ibiqz habitãs genuit filiã: de cuius vita nũc intendimꝰ loqui. Et ipsa genita ꝑm mozez xp̃ianoꝝ occulte baptizata est a quodã ep̃o sancto qui nomen ei ĩposuit ex patre et matre cõpositus. Dozothea aũt ipsa puella repleta est sp̃ũsancto virtutibus ⁊ omni pacis disciplina imbuta. formosa valde sup oẽs puellas regionis illius. Qd̃ inuidus serpens ĩimicus castitatis dyabolus ñ sustinens. fabriciũ terze prefectum ĩ amozem virginis dozothee stimulãs vt ipsaz carnali cõcupiscẽtia appeteret. Qui mittens ꝑ ea spõdens thezaurum et res absqz compoti determinatõe pro vote prodere ipsam legitimo thozo producẽdã. Audiẽs hoc dulcis dozothea q̃si lutuz terze despiciens terzenas diuitias. et ĩtrepida se xp̃o despõsaram fatebatur. Qd̃ audiens fabricius furoze succẽsus: mox eã in doliũ plenũ feruentis olei mitti iussit. Ip̃aqz adiutozio cristi illesa manẽs: ac si balsamo vngeretur. Multi aũt paganoꝝ vidẽtes hoc miraculũ ĩtra se ad xp̃m conuertuntur Fabricius vero credens hoc magicis artibꝰ fieri: ipsaz ĩ carcerẽ reclusit: nouem diebꝰ absqz cibozuz alimentis q̃ nutrita a sanctis angelꝰ dũ producitur ad tribunal pulcrior q̃ nũq̃ visa fuerit apparuit. cũctiqz mirabãtur q̃ tot diebus absqz cibo tã formosa videretur. Fabricius vero dixit. Nisi deos ĩ p̃ñti adozes eculei penas non euades. Dozothea rñdit. Deũ adozo nõ demonem Dii eĩ tui demones sunt. et prostrata in terraz. eleuatisqz ĩ celum oculis orauit ad dñm vt ostenderet omnipotentiam suã. ⁊ q̃ ipse sit solus deus: ⁊ nõ alius preter eum. Erexerat nãqz fabricius columnam ⁊ desuper ydolũ. Et ecce mlitudo angelozũ cũ ipetu veniens cõterit ydoluz: q̃ nec particula columne inuenireꝰ. Et audita est vox demonum ꝑ aera clamantiũ Dorothea cur nos sic deuastas: et multa milia paganozum ad christũ manifeste cõuertebantur qui etiam martirii palmam ingressi sunt Ip̃a aũt dozothea eculeo est suspensa pedibus eleuatis. vncis laceratur corpus eius. virgis castigatur. flagellis flagellatur deinde ad mãmillas virgineas facule ardẽtes applicate sũt et ipsa semimoztua vsqz ad crastinũ reclusa est. De mane producta: nec vlla macula. nec vlla lesio apparuit. De quo etiam cum ipse preses

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

miraretur dixit ei. Adhuc reuerta
ris o amena puella. satis nãq; castigata es. Et misit eam ad duas soro
res suas. cristen et calisten. q̃ metu
mortis a xpo recesserãt. ut ipe doro
theã sororem suam a xpo auellerent
Dorothea aũt leniter alloquens p̃
dictas sorores. auferens ab eis ceci
tatem cordis et eas ad xpm conuer
rit. Quod audiens fabricius ambas
sorores dorso ad dorsuz ligari fecit
z in ignem pici z cremari. Et dixit
dorothee. Quousq; maleficia nos p̃
trahis aut sacrifica et viues. aut sẽ
tentia capitali plecteris. Illa leto
vultu respõdit. Quicquid vis passu
ra sum p xpo domino et spõso meo.
in cuius orto delicie z rosas cum po
mis colligã. z letabor cũ ipso inter
num. Hoc audiens tirãnus in seip̃z
infremuit. precepitq; vt pulcritudo
eius z facies eius baculis z fustib̃
cederetur. z vt torores fatigarent̃.
z q̃ nec vestigia faciei i ipsa appare
rent. et i carcere seruata in crastinũ
De mane vero pducitur illesa a sal
uatore nostro curata. sentencia capi
tali iudicatur. Et dum extra muros
ducitur. videns eaz theophil̃ ptho
notarius regni quasi illusorie rosas
de viridario spõsi sui petẽs sibi mit
ti. Qõ illa pmisit. Cuz aũt venit ad
locũ decollatõis. rogauit dñm p om
nib̃ q̃ ad honorẽ sui nois sui memo
riã passiõis pagerent vt i oib̃ salua
rentur tribulatõib̃. et precipue a ve
recũdia. paupiate. z falso crimine li
berarẽtur. z i fine vite cõtritõz z re
missiõz oim peccatoruz obtinerent.
Mulieres vero piẽtes nomẽ eĩ in
uocãtes celerẽ sẽtiãt i doloribꝰ pfe
ctuz. Et ecce vox de celo audita est.
Veni electa mea oia q̃ petisti i petra
sti. Dorothea vero iclinata ad ictuz
spiculatoris. apparuit puer purpura
idutus. discalciat̃. crispo capite. in
c̃ veste auree stelle fuerũt. ferens in
manu ozariũ. id est sportulã cũ trib̃
rosis z tot malis. Cui dorothea Ob
secro te dñe mi feras eas theophilo
scribe. et decollata ẽ. z ad christũ su
um spõsũ feliciter collocata ẽ Pas
sa ẽ aũt gloriosa virgo et martir do
rothea ãno dñi. cclxxxvii. id̃ februa
rii a fabricõ preside sub diocleciõ
et maximiano ipatorib̃ romanoruz
Theophil̃ ãt stãs i palatõ presidis
et ecce puer apparuit circa eũ. et su
stulit cum in partem dicens. Has
rosas cũ pomis mittit tibi soror mea
dorothea de paradiso spõsi sui. Puer
vero disparuit Tũc theophilus pro
rupit i voces laudando et glorificã
do christũ deum dorothee. qui mẽse
februario dũ magna frigora terram
cogebant. nec aliquod virgultũ frõ
dibus vestitur. rosas et poma q̃bus
vult mittere potens est. cuĩ nomen
sit benedictũ: Et illius affrmatõe z
predicatõe fere tota terra cõuertit̃
Videns hoc tirannus pluribus ge
neribus tormentorum q̃ dorotheaz
cruciauit. Vltimũ vero in priculas
minimas succidi iussit. z volatilibus
ad manducandum proiicitur. Theo
philus vero sacro baptismate misti
co corpore et sanguine christi cõmu
nicatus est. Perrexit ad christũ qui
glorificat sanctos suos et glorificat̃
ipse in eis. qui patri sanctoq; spiri
tui consubstantialis z coeternus vi
uit et regnat deus in secula seculo
rum Amen.

CCCVIII

De scõ wolfgãgo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Wolfgang⁹ natõe q̃dem ale
man⁹: genere vero ĩgenuus
ab ipis infãtie rudimentis
deũ fõtem vite sitiens: et sancti spi:
ritus gr̃a illustrat⁹ q̃uis mũdi ama
torib⁹ videretur p̃ceptibilis: magna
meritoꝝ prerogatiua eminere cepit
Nã reuera necesse est.: vt quẽ mũd⁹
odit: diligatur a deo. Sãctos viros
i hoc seculo constat pegrinos esse et
hospites. Vñ et rep̃hendit petrus.
q̃ tabernaculũ fieri in mõte cogita⁹
uit. qz scis in hoc mũdo tabnaculuz
nõ est. q̃bus patria ⁊ dom⁹ in celo ẽ.
Sancti viri fundit⁹ seculo renũcian
tes: ita huic mũdo moriũtur: vt soli
deo viuere delectẽtur. Quãtoqz ab
hui⁹ seculi cõuersatõe se subtrabũt.
tãto interne mentis acie. p̃ñtiaz dei
⁊ angelice societatis frequentiã cõ⁹
tẽplantur. Qui eñ renũciat reb⁹
suis: sua abnegat. Qui vero renum:
ciat morib⁹ prauis: semetip̃m. s. ab:
negat: Hoc adimpleuit beat⁹ wolf:
gang⁹. Primã inter canonicos lau:
dabilẽ ⁊ castã vitã duxerat. Deinde
arctorib⁹ regulis ĩplicari desiderãs
ĩ sueuia apud cenobitas: q̃ solitarii
vocãtur: monachice vite normã pro
fess⁹ est. In q̃ q̃to rigore: q̃liqz obꝰ
uãtia vixerit. ⁊ virtutũ suaꝝ exitus
⁊ oñse sibi diuinit⁹ visionis patefe
cit puent⁹. Nã cũ beat⁹ wolfgan
gus adhuc ĩ paterno solo posit⁹: pe
regrinari p amore diuino affectaz.
Et hmõi desideriis scõꝝ se suffragi
is iugitez cõmendaret. beatũ xp̃i cõ
fessorem otmaꝝ: cui se suaqz frequẽ
tissime cõmendabat. sibi in somnis
astare videbat: quem iussus intende
re ab eo huiusmodi accepit verba.
Quia rogatus a te: rogaui dominũ
pro te. manifesto nũc tibi futura que
dam. Pauꝑ et inops de hac puĩtia
egredieris. sed in alia ĩ qua pro amo
re dñi exulabis.. episcopatuz caduq̃
rebus satis locupletez predestiatõe
diuina suscepturus eris Cuius ĩ ad
ministratõne si fidelẽ te exhibueris
expletis. xxii. annis vitam transito
riam eris exiturus: et eternaz ĩgres
surus. Et hoc proculdubio scire te
volo: q̃ animã tuam cõditori reddi
turus es in loco vbi sub nomine xp̃i
a xp̃ianis memoria mea veneraẽ et
colitur. Quo me ĩ hora exitus tui ꝺ
egipto huius mundi spero aduentu
rum. cum ceteris quos de ciuibus su
pernis ad te venturos consolatores
habere merueris. Sanctus igitur
wolfgangus hac visione percepta.
eo amplius quo certius intendebat
aciem mentis in speculum diuine ꝯ
templatõnis. reputans iugiter secũ
qualiter in salute alioꝝ sibi cõcessuz
duplicaret talentum. Cuius rei gr̃a
monasterium ⁊ monachum deserẽs
imo ꝗm apostolum maiora emulari
charismata cupiens. per alemoniaz
deuenit exul in noricum ad cui⁹ ori
entalem partem cum humili comita
tu pretendens. predicandi gr̃a pãno
nie petiit confinia. e qua per piligri
muz patauiensem episcopũ euocat⁹
pie vt decuit hũamitatis ab eo susci
pitur ⁊ fouetur officõ. Apud quem
etiã rogat⁹ est: et iuss⁹ mãsit aliquot
dieb⁹: Hoc inter cetera prudenti se
cũ tractans mente q̃re phibitus sit
ab adducenda ad deũ pãnonioꝝ gẽ
te. Quo cõmoratõis tpe idez ep̃us
optie vs⁹. vt q̃ erat appme eruditus
⁊ genere nobilissim⁹ clãdestina ⁊ ma
nifesta diuini seruicii obseruatõe ac
assidua sacre sc̃pture idagatõe satis
p̃bauit hũc quem suscepat pegrinũ

nō esse gyrouagū sz stabilem et vere
fidei domesticū. Ulñ z quosdā ō suis
familiariter p eo alloq̄tur dicēs. O
q̄ felix eccl'ia q̄ deo volente isto dōa
bitur sacerdote. Ergo necessarium
valō videtur mihi et vtile, et huic fa
mulo dei petā regimen ratisbonens
ep̄i. q̄ optime cōueuit sicubi abūdat
bona volūtas. vt eam etiaz ad bona
opa pcedere faciat bñ collata facul
tas Bonū q̄ppe qō hic vir semīa
re voluit īduratis cordib⁹ pagano
rū et salutis obsequm qō repulit ce
citas illoꝝ. qñqz fortassis ꝶ eodem
agꝝ dñicuz excolente. dabit fructuz
suū ī populis xp̄ianoꝝ. Ad hec q̄dā
rñdentes dixerūt. Quō fieri potest.
vt iste paup z ignot⁹ ad honorez ac
cedat tāti ep̄atus cū iam alique alti
sāguinis p̄lone. hunc apō īpatorem
p̄dīis z pecunia cōpensātes sibi con
tentart acq̄rere. Quibus ille refert
verba pōderosa sed nō adō morosa.
Diuina et hūana valde iter se pbāt
distare iudicia. Sed scrutator cordi
um z renuz. ab initio mūdi elegit cō
tēptibilia z ignobilia. vt cōfunderet
fortia. Et e ꝗtrario mūd⁹ qō suū ē su
pbe ad horam extollit. ac ī breui cū
cōfusiōe distollit. Ulñ opep̄ciuz cen
seo q̄ mittā ad marchicomitē. c⁹ con
silio ml'ta solet facere īpator: vt sug:
gereret ei. ne p ābitōz aut simōiacā
heresim. q̄nq̄ ep̄alem sinat accipere
dignitatez. sed ob eternā remūerati
onē quē hūilem z modestuz ac eruci
tū īuenerit. necnō officiis ecclesiasti
cis aptuz esse pbauerit. hūc cuiuscū
qz sit cōditōnis vel pntele pmoueri
faciat ad culmē eccl'ie Per legatō
nē igit ep̄i ac suggestiōz cōsiliarū ī
pator sui ac eccl'iastice vtilitate ad:
monit⁹ imo qō veri⁹ ē nutu dei c⁹ in
manu ē cor regis. Princeps bon⁹. otto
scōs aio mutat⁹ oēs q̄ p eodē ep̄atu
adipiscēdo laborabāt auertit et se to
tuz ad electōz venerādi viri conuer
tit wolfgāgi. Sicqz legatos p⁹ euz
celeriter mittit. Qui vt missi fuerāt
pgentes. īuenerūt euz cuz prenoīato
ep̄o cōmorātez sz iā ad p̄riaz repeda
re cogitātē. Btūs āt wolfgangus
ignar⁹ erat legatōis īpatoris z cete
raꝝ reꝝ p se gestaꝝ. z idcirco aīm ī
tēdebat aliorsū. Cūqz legati q̄re ve
nerit ei īdicarent. pmū ꝗcurrit ad se
cretariuz cordis se suaqz deo ꝗmen/
dās ī intimis. deinde ep̄o pilgrimo
c⁹ caritate ibi detēt⁹ erat cāz suā exi
ponēs. id q̄ guabat tpamento leuia
bat simplicitatis colūbine ac prudē
tie ꝶpētine atz ī hunc moduz ploq̄t
dicens Hoc nouuz qō mihi p nunci
os īpatoris dñi ottonis scōi veit ca
ritas tua efficit cui p̄imū bone volū
tatis absqz dubio erit sz mee purita:
ti timorez icutit. qz nescō si volūtas
dei sit. Et q̄a mund⁹ sub specie reli:
gionis multos ad vicia trahit. Cui
rñdēs ep̄s dixit. Qz dicis te timere
ꝶ mētis est puide. Sed hāc ī bonaz
spez erigit psalmista q̄ dicit. Initiū
sapie timor dni. Et iterꝝ. Timor do
mi sanct⁹ pmanens ī seculuz seculi.

Talia q̄z pōtifice ploquente. vir
venerād⁹ wolfgāg⁹ p mentis specu
latōz dispensatōis diuine ituēs mo/
deramen subseq̄tur dicens. Ecce ser
uus dni fiat mihi ꝶm verbuz tuum.
Tunc arrepto itinere cuz his q̄ mis
si fuerāt ab impatore. tetendit in p
tes occidentales bauarie. Cunqz p
uentuz esset ad regiā ciuitatez cler⁹
z ppl's ꝶm morez ecclesiasticuz vna
nimīt vt īpator petit sāctū wolfgā
gū elegert atz cū vniuersali electōe

ad curiā eū regiaz miserūt. Cūqz i
pūtiā cesaris esset delatus ātē pedes
eius pstratus. se dixit idignū. indo/
ctū. ignobilem. sub monachali pfes
sīōe degentem. sine licētia sui abba
tis nihil accipere debere. Postremo
ne locū scm vilitate violaret. implo:
rauit. Impator aūt videns eū deifi
ce renuentem: magis de pbitatis ei
us dignitate certus q̄uis reluctāti
multūqz gementi ēparum cōmenda
uit. Deinde cū comitatu fideli mlto
rū remissus ratisbonā est ingress⁹ ibi
qz cuz cāticis letīcie suscipitur. atqz
more pōtificū introniz̄atus: a clero z
populo sūmo pastori cōmendat nec
nō a friderico archiepo. illiusqz suf
fraganeis post aliquot dies i sacdo
tem apostolicū ibidem cōsecrat Igi
tur post multa pietatis z equitatis
opa. quib⁹ deo seruire studebat: feb
citare cepit: quā corpis molestiam.
illi q̄ nesciit occasum sedulis precib⁹
vite sue cōmendauit excursū: dicēs
Deus miserere dignetur z mihi mi
sero peccatori: mortem nūc subeūti.
z cuiqz eā timide ac humiliter aspi/
cienti. Hec cum dixisset: reuerenter
oculos clausit: ac velut i somno pau
sās pridie kalendas nouembriuz in
pace quieuit.

CCIX

Miraculū de san cta Katherina

Episcop⁹ quidā mediolanē
sis: sabin⁹ nomine: vir vite
venerabilis: sicut refert pe
trus rauennensis: i libro gestorz nota
biliū. post mrem dm̄ virginez kathe
rinam i precipua deuotōe habebat.
hāc etiā ab infātia sibi spōsaz elege
rat. z ipam omnib⁹ sacris virgīibus
pferre solebat. vtpote adiutricem fi
delissimā. Cū igitur predict⁹ presul
vltra mare nauigasset cum abbate
theodoro de mōte cassino: z duob⁹
capellanis: et militib⁹. et. xv. seruis
z sepulchr dm̄ visitasset. mōtem sy:
na simul adierūt. Et ecce dux q̄dam
turcorz ferocissim⁹ hostis xpianorum
a soldano rediens cum multis arma
tis: ēpo in pede mōtis occurrit: cui⁹
comitiuā vt vidit: atrociter mox pe
mit: dicens. Sicut feci familie sic fa
ciā dm̄s. Qd cuz dict⁹ ēps z abbas
vidissent: ceperūt ducem rogare: di/
centes. Liceat q̄sumus nobis mōtez
ipius pus ascendere: z gloriose vgi
nis tumbaz visitare. deinde q̄cq̄d ti
bi placuerit sustiebi⁹ patiēt Quib⁹
rn̄dit. Necesse est hac vice vt mea n̄
vra voluntas fiat. z cōfestim pcepit
vt lingua. oculis. aurib⁹. narib⁹. ma
nūū ac pedū sūmitatib⁹ vterqz pua
retur. sicqz adhuc semiuiui i tumen/
tis ad tumuluz veberentur: dixitqz
Nūc q̄d vobis valet huius sepulcri
visitatō. Et adiecit. Cū mēbra vob
renaiscūtur. qd ipossibile est. tūc abs
qz dubio dei vri legibus adherebo.
Cū ergo ad tumbā virginis venissēt
abbas cōtinuo expirauit ēps vero
sicut potuit preces fudit Et ecce cir
ca noctis medīū mōs totus vehem
ter cōtremuit. tantusqz terror ac pa
uor ducem inuasit cū suis: vt inde fu
gere vellent: nec valerēt. Postea ve
ro p triū horarz spacia tāta luminis
redundātia ibidem resplēduit. vt nō
solū vicini: sed etiā saracenī i remo
tis prib⁹ cōstituti: hora eadem vigi
lātes: diem clarā crederēt esse factā
z ipm mōtem syna i solem cōuersuz
estimabant Interea virgo katerina

de tumulo pcessit: ⁊ triste caput sui amatoris tactu blādo pmulcens. prio oculos. aures. nasū. ⁊ linguā. deinde mēbra oia dolorosa pungens. pstine restituit sanitati. Cū vir dei gl'osaz virginem corpalib⁹ cerneret oculis ineffabili gaudio replebat: sz fulgorem pulcritudis ei⁹ ferre nō valens ad pedes eius cecidit. qm ipa statim pcipiens eleuari. Naz duo pulcerrimi iuuenes iuxta eaz stabāt. ipm de fra eleuabāt. Cui ỷgo. Scire debes mi care: q amator me⁹ ⁊ spōsus me⁹ ibs xps. hic et in furo te ⁊ oms honorantes me patus est honorare. Et qr pdidisti ppr me linguā tuā. vix ī ppo ydeomate expeditā. ecce cōmodaui tibi meā in greco et latio pritissimā. Preterea oes aias familie tue noueris esse in sinu abrae. Facto insr die crastia. cū missar solēnia celebraueris. lecto euāgelio. singl'a mēbra abbatis de oleo qd sudat de tumulo meo punges. sicqz suscitabir. ⁊ añq diuinū officiuz ꝓpleas. ad vigorē ⁊ statū pstinum reformabitur. His dictis ỷgo btissima dextrā pōtificis appbendit. dansqz illi anulū pciosum. ⁊ cartulā aureis lris septa disparuit. et miri odoris fragntia remansit. Cartula vo tres verborū lineas hēbat: et hec p ordinez ꝓtinebat. pma linea. Sabine he lre sunt inr me ⁊ te sig dilectōis ppetue. Secunda. Fecit tibi meritū ingens dolor. faciet tibi gaudium vehemens amor. Tercia Bucē baptizabis. sanus ad ppa rmeab. sicqz decēnio expleto. laudabil'r mecuz eris in celesti palatio. Tunc vir imensas gras et laudes deo reddidit p tam ineffabl'i ꝓsolatōe qm ei exhibuerat pntia ỷ igis gl'ose. Facto igir die dux mōtez ascendit. ⁊ cū epm ad altare pcedentem. videntē. loqntē ⁊ oia mbra integral'r hntem ꝓspiceret. obstupuit vehemēter Tūc lecto euāgelio: pnte duce. eps mēbra abbatis q ī medio positus erat vngens p ordinez. abbas oib⁹ videntib⁹ reduiu⁹ apparuit. Sicqz mbris oibus renascentib⁹ anteqz diuinū officiū pficeret plenissime sanatus est Quo viso miracl'o dux lacrimis pfundir. cord ꝓpungir. ⁊ amplectir fidem: ⁊ cū ml'tis nobilib⁹ perfecte credentib⁹ ab epo baptizatur. qui cū heredib⁹ careret: scl'o renūciauit. terrā suā vendidit. ⁊ bonā portōnem frib⁹ in mōte syna de gentibus tradidit. romā cum epo et abbate et aliis multis deuotōis gra venit: ml'ta auri pōdera secū deferens pauperibus tribuit Beti ad ꝓsiliū sci sabini. famosissimū mōasteriū virgiz qd dr aula dei in honore bte Katherine fundauit. qd in ml'tis possessiōib⁹ et diuitiis ampliauit. Postremo ī mōte cassino monachalez hītū suscepit ibidemqz xpo regi. sueqz mri. et bte Katherine qdiu vixit duotissime militauit. Sāct⁹ vo sabin⁹ cū p⁹ decennium ad extremū venissz. dignū deo spm efflauit. sz cū ligua ei⁹ in ore e⁹ mime apperet. nulli dubiū qn virgo gl'osa eam tulit: q suo deuoto eā per decennīū mutuauit. In b⁹ qqz gl'osi epi memoriā anulus et cartba apd mediolanū vsqz hodie ꝓuātur.

aax

De scō Ludouico rege Francorum.

Ludouic⁹ dr qi lucez donās seu luq dator. Interptatur etiā qtum ad vltimaz nois

partem custos. Icos enim grece dr custos latine. Fuit ei seuer⁹ custos verbi dei: vt ex ei⁹ gestis demostrat. Fuit etiam puigil custos exercit⁹ sui in fra et mari ac etiam in ipo pflictu certaminis. Vnde de eo i eccl'a canit. Ludouicus ex noie lucd vator expmitur et custos in certamine pnitis vite pomitur.

Beatus ludouicus qndam rex francorum illustris. Patrem habuit xpianissimum regem noie ludouicum hic de albigesio et comitatu tolosano hereticos dbellauit. et hereses extirpauit. Et dum reuertere tur in franciam. migrauit ad xpm. Puer igit scte indolis pre strenuissimo sic orbat⁹. sub tutela mris vicz blanche regie qndam regi castelle filie remansit. quez ipa tenerrie diligens sub custodia spal' mgri et psilio religiosorum maxime ordis frm pdicatorum et miorum in moribⁿ et scia lrarum tradidit imbuendum. At ipse velut alter salomon puer ingeniosus. et bona sortit⁹ aiam: sup coetaneos suos pfecit valde laudabilit in vtrisqz. Cⁿ scitati pgaudens pia mr plies dicebat eidem. Pl⁹ vellem fili carissime te morte incurrere tpalem: qm p aliqd pctm mortale te tuum offendere creatorez. Qd verbum duo tus filiⁿ in aio sic firmauit: qm diuia comitate gra a viciis abstinens ad culmen virtutum puenisse ab oibus censeretur. Bebinc diuia puidentia ne tam nobile regnum regali successione careret. vxorem duxit. de qua susceptam sobolez generosam vir scus summo opestudiuit educare. docens eos sup oia timere deum. et ab oi pctō iugit abstinere. Serta quoqz de rosis seu aliosⁿ capellos eos portare sextis ferris pbibebat. ppter coronam spineam tali die impositaz capiti saluatoris. Ipe vo exemplo apli corpⁿ suum castigans: et in fuitutez redigens castigatōe multiplici suo spui fuire cogebat. multo tpe cilicium ad carnez applicans. Ieiunabat quoqz omi tpe sextis ferris et maxime in aduentu et qdragesima. in qbus a piscib⁹ et fructib⁹ abstinebat laboribⁿ. vigiliis. orōibus et aliis secretis abstientiis et disciplis iugiter se affligens. Quolibet etiam sabbato psueuerat i loco secretissimo quorundaz paupex pprius manib⁹ abluere pedes: et deinde tergere: ac buccl'r osculari. sil'r et man⁹ cuilibet certam summaz pecunie tribuendo. Pluries etiam .cxx. paupib⁹ q in curia sua oi die reficiebatur abundē et vigiliis solemnib⁹ ac qbusdam certis diebus p annum. cc. paupibus annq ipe comederz manu pria fercula ministrauit. Semp ei in pndio et cena ppe se tres senes pauperes recumbentes habebat. qbus de cibis sibi appositis caritatiue ministrabat. xpz paupez in suis paupib⁹ venerando. d quox reliquiis comedere n horrebat. Scarleto etiam seu brunneto aut viridi l' alia veste pomposa vti nolebat: nec pellib⁹ varus aut minum sumptuosis. maxime postq de partibus transmarinis redit pma vice Bilaratōez vo fidei ardenti desiderio cupiebat. Vnde tanq ver⁹ amator fidei et zelator. tres ffres suos pmilitones ac maiores rgni barones. et milites secum ducens cum exercitu maximo applicuit in egiptum. vbi multa in se et suis mala ppessus. Bebinc ab hostibus capt⁹: ac carceri mancipat⁹. modico tandem pcio qd mirabile est. redempt⁹ fuit et liberat⁹. Educt⁹ itaqz de carcere p qnqz annos in syria remansit. multos saracenos ad fidem pquertens: ac captiuos xpianos redimens

quoꝝ corpa plexꝝq; ꝓpriis manibus
sepeliebat. Ubi ḋnta ꝓ fiḋ xpi i hac
pegrinatōe: ac etiā in alia q̄ secundo
transfretauit sustinuit. nisi q̄ affuit:
aut maiora volumia inspexit. nemo
sufficienter mte ꝑpendit. Que qz in
historiali circa finem satis diffuse
narrat vincentiꝰ. vbi nō de auditis
relatu: sz suo tpe gestis fidem facit.
breuitatis gra dimittūtur. ¶ Post
modū vo audita morte regine mris
sue baronum suoꝝ ꝓsilio redire i frā
ciam acḋeuit. Et dum essz i mari. na
uis ipm deferens bina impulsōe ad
rupem taz fortiť est collisa. q̄ a nau
tis et aliis pitura crederet. Tanta
igitur ꝓcussiōe pterriti. sacerdotes.
clici. ⁊ alii scm regem iuenerť orāte
coram sacro corpe ibu xpi. Et fuit
eoꝝ oim firma fides q̄ eius meritis
⁊ pcibus eos oipotens deus a mor/
tis piculo libasz ¶ Reuersus itaqz in
franciam: cū ineffabli gaudio ab oi
bus est receptus. Ac extunc de vtu
te in virtutez pficiens ad oimodam
vite pfectōz puenit. Tunc eni cepit
fundare hospitales domos pauperꝝ
religiosoꝝ edificare mōsteria. clau/
stra. dormitoria. eccl'as. loca et alia
edificia oportūa. Cecis beguinis fi
liabꝰ dei fere in oi ciuitate regni. cuz
certis elemosinis de loḋ ⁊ domibus
sibi ꝓpetentibꝰ ꝓuidit. ¶ Pl'a etiā mo
nasteria diuersoꝝ ordinū ab ipo fū/
data ex toto magnis dotauit redditi
bus. Inter q̄ abbatiā regal' montis
cistercienſ ordis magnifice fūdauit
et dotauit: In q̄ sel' qd mirabile est
dictu cuidā mōacho lepso in quodā
pndio flexis genibꝰ cibuz ⁊ potū in
os eius imittendo humil'r mistrauit
abbate ⁊ q̄ aderāt in lacrias ꝓrūpen
tibꝰ. ac p horrore vix vidre valētibꝰ
Precipua etiā deuotōe scās venera
batur reliḋas. ⁊ dei cultū ⁊ honorez
scōꝝ iugiť augmtabat. ¶ Parisi
us siḋdem in regali palacio capellā
speciosissimā ꝓstruxit. in q̄ sacroscāz
coronā dñi spineaz. ⁊ maxiam ptem
sancte cruḋ. ferꝝq; lancee. qd latus
apuit saluatoris. cū pl'ibus aliis re/
liquiis dignissime collocauit. quas a
cōstantinopolitano ipatore recepat
cum imensis laboribus ⁊ expensis.
¶ Obprria vo fidei xpiane audire
nō poterat sed zelando zelū dei gnť
puniebat. Cm q̄ndam ciuem pliten.
q̄ turpiter iurando xpm blasfemaue
rat. in pcti penam ⁊ aliorꝝ terrorem
ferro candēti i labiis suis cauterisa
ri pcepit. dicens. Vellez quoad vixe
ro in labiis meis talez indecentiā su
stinere. dūmō hoc pessimū iuratōis
vicium de regno nro penitus tollere
tur. Sil'r saracenis petentibꝰ in pa/
ctōe de soluēdo pecūia. pse ⁊ suis ad
didere q̄ fidē xpi negaret si pactū ñ
tenerez: facere ꝓstanť denegauit. Et
psuadentibus q̄ aderant. q̄ hoc sine
pctō facere possit rndit Cm horreo
verbū de negāda fide etiā ib ꝓditōe
audire: q̄ ñ possem illud exp̄mere so
no voḋ. Ibid etiā q̄ndaz nobilē sara
cenuz q̄ recenter soldanū occiderat.
facere militē recusauit dicens: q̄ nec
ꝓ morte nec ꝓ vita ifidelez q̄mqz in/
signiret baltheo militari. Intāta eē
veneratōe hēbat sigcm sancte cruḋ
q̄ ōsup calcare nolebat. ⁊ a pl'ibꝰ re
ligiosꝰ exegit: vt in claustris eoꝝ. in
tūbis cruces ñ insculperenť. ⁊ iscul
pte penitus raderenť. In rgimie vo
ita prudenť se gerebat. q̄ absqz pso
naꝝ acceptōe iusticiā reddebat vni
cuiqz Timēs vero ne cause pauperꝝ
vix ingrederētur ad iudices bis in

bebdomada audiendus ꝓqrentes in loco patenti se pōebat. ⁊ eos celerit̄ q̄tus poterat expediri faciebat. Et qñ negociū fidei p plātos seu mq̄stores deferebat̄ ad eū: omibus aliis postpositis faciebat q̄citꝰ expediri Bella vo tanq̄ a iure phibita cꝰqz instantia ñ admittebat: sz p aliā viā iuri ꝓsonas etiā magnatū maleficia punieba Statuit insup ad abolēdū vsuras vt obligatos iudeis aut aliis publicē vsurariis nl̄ꝰ iudex ꝓpellerz ad soluendū. Et qz pacez opat̄ iustitia dedit sibi deꝰ pacē. ⁊ reg̃ tranq̄litatem. ¶ Tamē pꝰ mltos annorum spacia audiens desolatōez terre sce ⁊ mala xpiāe gētis ferre ñ valens cū filiis suis ac regni comitibꝰ ⁊ magtibus scdo transfretare disposuit. In q̄ trāsfretatōe diem suū vltim appropinquare videns. filios suos admonebat. vt p eccla dei ⁊ defensiōe fre sancte vti ipe faciebat oi virtute insisterent Currente igit̄ nauigio versus tunicū ⁊ exercitu suo libere capiente portū in affrica. carthaginis castr. ⁊ adiacentē regiōem vi armorum cepert. Beiñ int̄ carthaginem ⁊ tunicū fixerāt tentoria. ibi aliq̄diu moraturi. Illic g̃ beatꝰ ludouicꝰ pꝰ tot laudabilia virtutū opa. pꝰ tot laboriosos agōes q̄s p fide xpi indefesso aio tolerauerat. disponente dō q̄ labores suos voluit feliciter ꝓsummare: ⁊ labor suor fructū retribuere. lecto decubuit febre ꝓtinua fatigatus. Inualescente igit̄ morbo. sana mente. integro aspectu. atz auditu orans. ac scos inuocās. deuote suscepit oia ecclesiastica sacra. Demū ad extremā horam veniens. ⁊ superstratū cinereū recubans. verba pferens vltia pte. In manꝰ tuas dñe ꝓmdo spm meū. Anno dñi. m. cclxx. hora. ix. feliciter migauit ad xpm. Corpus vo illius delatū fuit ad sepl̄crū prm suor. apd scm dyonisiū in francia: vbi ⁊ etiā alibi in diuerb mundi ptibus crebris choruscat miraculis In die sepulture eiꝰ q̄dam mlr sagiens dyocesis. visuz q̄m pus pdicorat recupauit olno meritis ⁊ pcibꝰ pri reg̃. Quidā iuuenis de burgundia. surdus ⁊ mutꝰ a natiuitate. cū aliis veniens ad sepulcr eiꝰ put videbat alios facere nutibꝰ exteriorib⁹. scti suffragiū implorabat. Et cuz ibi aliq̄diu pmansisset. apte sunt aures eiꝰ et solutū vincl̄m lingue eius. Et qui nunq̄ gallicū audierat: pure gallicū loq̄bat̄. Et cū audiuit pmo cāpanas pulsari. maxio terrore pterritꝰ. putabat totam eccl̄am st̄ se ruituram.

¶ Anno q̄ btūs ludouicꝰ fuit ascriptus scōr cathalogo i diuerb ptibus ad inuocatōem ipius mlta ꝓtigerūt miracula. Ebroycis nanqz puer q̄ndam ppe qdaz molendinū ibmersū pentes mltis scōr suffragiis ꝓmdauert. Uer oipotenti deo mirificorditer disponente mirificare sctm suuz vox intonuit. vt puer pdictus btō ludouico deuouerett̄. Quo statiz ad ecclesiaz frm pdicator nup in honorē btī ludouici fundatā cū solitis oblatōnibus delato. ꝓfestiz viuꝰ apparuit.

CCXI

Legēda sācti Thome de aquino

Thomas interptat̄ abissus l̄ gemin. vl̄ diuisus. l̄ sigtus siue ꝓsummatus. Fuit siquidē b̄ scūs doctor thomas velut abissus pfundissima Scientia ei ⁊ sapia

pfūdissimꝰ extitit. Idoqz ñ imerito aquinas ex noīe patrie dictꝰ est: qm̄ doct ne celestis aq̄s nactꝰ est abūdantissimas: ppt qd̄ illd̄ Ecci. xv. scptuz de eo dici pt. Aqua sapie salutaris potauit illū deꝰ. Et apocal'. xxii. Ostendit angelꝰ fluuiū aq̄ viue. splendidū tanq̄ cristallū. pcedens de sede dī z agni. Et puer. xx. Aq̄ pfūda psiliuz in corde viri Aut certe aq̄nas ex eo dici pt: q̄ ex aq̄s mūdane vaitatis z ppte natiuitatis eductꝰ p religiosā vitā restitutꝰ est mri eccle: moysi figura. Fuit etiā geminꝰ duotiōis de core: z intelligentie claritate Insup diuisus fuit a mundāis cupiditatibus z pōpis. religiōis vitaz sacerrimā ducens. Beniqz fuit sig̃tus aut psūmatꝰ oīz virtutū splendore. q̄ ppt bñ nūcupatꝰ est thōas: qd̄ pt iterpta ri q̄i thau meū. i. signū meuz. l' psummatō mea Deꝰ ei tātis eū illustrauit atz pfudit gr̄e donis: vt vex dei signuz. atz psūmatō. i. pfecta dei opatō esz. Cꝰ historiā z vitā q̄daz epus lodonēs pscpsit. Festiuitas āt eiꝰ celebratur nonis marcii. q̄ die migūit ex hoc mundo ad ppetuam gl'am.

Beatꝰ thōas de aq̄no ordis pdicatox doctor egregius nobilibꝰ ortus pgenitoribꝰ landolfo pīe de domo ac illustri psapia comitū aq̄nox psimbꝰ cāpanie. z regni cecilie. mr̄e theodora de neapolitana stirpe exñte duxit originē Qui p scm̄ heremitā bonū noīe. mri sue fuit pnunciatꝰ ex noīe nasciturus magnꝰ in orbe. Natusqz fuit anno dñi. m. ccxxv. b exñs infantulꝰ cuz a cūis p balneo soluēr. nutu diuīo cartulā q̄dā bñi iacentē. in q̄ salutatio angelica psriebat: brachiū nemie iuuante extendens accepit: cui vix mr̄ eripe potuit Hic puer. v. ānox exñs missꝰ fuit a pentibꝰ ad mōasterium mōtis cassini. erudiēdꝰ in pmis lr̄ax elem̄tis z moribꝰ imbuendis. Cū āt. vii. annox esz missus est neapolim ad studiū artium liberaliū Qui tāta celeritate natural'ingenii om̄s artes didicit i. vii. annox spacō: z pcellēs om̄s ingenio z labore cūctis erat admirabil'. Cū āt esz. xiiii. ānox virgo electꝰ a dño ītrauit ordiem sacratissimū fzm pdicatox. Hic etiā eod̄ āno q̄ intrauit ordiez. cuz p ffres ordinis pdicti fuisz romā pductus z de roma p tusciā pisꝰ duceret: vt a suis clōgaret pntibꝰ. raptꝰ z captꝰ fuit in itinere p germanos suos carnales z vi ablatus fzibꝰ. z missus ad mzez suā ī castro mōtis sci iobis. vbi detentꝰ z custoditꝰ z claus in carcere stetit q̄i biennio in hitu ordinis q̄ assumptū nūq̄ deseruit. nec ad dse rendum aliq̄tenus flecti potuit. Bedritus vero ibid̄ orōi z ptemplatōni ac studio scpturax tanq̄ in scola sūmi mgri plimū pfecit. Et vebem̄tis libidis suggestricez a carcere cuz stipite ignito fugauit. Ñ ex hac victoria tale donū a deo psecutus est vt nullū stimulum voluptatis veneree postea senserit. Postq̄ aūt redditus est ordi. missus est coloniā vbi docebat phiam z theologiā doctor albꝰ magnus eiusd̄ ordis pfessor. A quo plimū eruditus est spacō annox. xi. Cuz vo attigisz. xxvii. annū etatis sue pistus missus gdum baccalariatus ī theologia suscepit. Qui cū laudabil'r legisz sniaf z oībꝰ esz venerabil' ppt admirabiles qōnuz solutōes assumptꝰ est in magisterū sacre theologie āno etatis sue. xxx. Qui viēs dumtaxat pꝰea annos. xx. maxios z

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pulcerrios libros ꝓposuit. Qui libri fere ꝓplent cẽtenariũ nũerꝰ Habuit ãt tantaꝫ a deo grãm vt dubia aliis occlta per reuelatõꝫ dei appentibus ei btis petro ⁊ paulo ꝓgnoscerꝫ. Incendebat eẽ dei amore. ⁊ ita rapiebatur in ꝓtemplatõe misterioꝝ diuinoꝝ. vt etiã comedendo circa illa cogitaret: ⁊ exñs in ñsa sci ludouici regis putaꝫ se esse i studio ⁊ cella sua Specialr etiã adiutorio diuino fret⁹ qõnẽ difficillimã de sacro corpis xpi oibus mgris pisiensib⁹ ignotam declarauit. Hic doctor egregius i extasi ⁊ alienatõe virũ sensitiaꝝ ñte freq̃nter appuit in deũ eleuatus. corpore etiã visus est in orõe exñs vno cubito ⁊ aliqñ duob⁹ a terra sursum leuari. Quotiens aũt vir sanctus disputare. legere. scribere. l dictare aliq̃d vellet. ꝓpus ad orõem accedẽs inueniebat sic in ꝓmptu qd̃ q̃rebat. ac si in libro legeret. Fuit insup tãt⁹ amor vere sapie: vt archiepatũ neopolitanũ ad quẽ eũ volebat ꝓmouere dñs clemens pp q̃rtus r̃cusauerit et omelias Crisꝰ. sr̃ matheũ ꝑelegerit ciuitati pisiensi. ⁊ rõnem reddẽs dixit fr̃ibus. Ciuitas hec: si essꝫ mea ꝓpr̃ curã r̃gimis: mihi eripet ꝓtemplatõem diuinoꝝ: ⁊ cõsolatõꝫ animi impediret. quã scptura sancta donat Tandẽ vo iste doctor egregi⁹ florẽs scia ⁊ doctrina eminens vocatus per gregoriũ papam. x. ad generale conciliũ qd̃ celebratũ fuit lugduni i kl. maii. anno dñi. m. cclxxiii. obiit i itinere i mõasterio fosse noue cisterciẽ ordis erracinenꝰ dyocesꝰ nonis marcii etatis sue anno. l. incboante.

In obitu aũt ei⁹ nõ defuerẽt signa miranda. q̃ scti doctoris indicarent exituꝫ exꝰ mõo: ⁊ eterne sue felicitatis õmõstrarent initium. Nam stella q̃dam ad modũ comete trib⁹ diebus añ doctoris obitũ sr̃ idem mõasterium visa fuit etiã in die. q̃ scõ doctore migñte disputit. Dñs eẽ albt⁹ magn⁹ colõie i mensa exñs. cepit sbito lacrimari. dixitqꝫ assistentib⁹. Fr̃ thomas de aq̃no: filius me⁹ in xpo: q̃ fuit lumen eccle: ex hac luce hodie migñuit. Suppor etiaꝫ fosse noue patiens in oclis fere oĩmodã cecitatem: emisso voto. adduct⁹ ad seplcꝝ sci corpis. et orans deũ meritis sui sancti. visus bñficiũ recepit. Et clamauit corã toto ꝓuentu Benedict⁹ deus q̃ meritis sancti thõe clare me videre fecit. Et lõgo tpe post viuẽs vmbraticenꝰ eccle factus est eps.

Manifestuꝫ q̃ꝫ miracl̃m in duab⁹ translatõibus sacri corpis bti thome appuit. Ex eo eẽ ꝓdiit odor suauissimus ⁊ fragntissim⁹. qd̃ signuꝫ fuit scie sue diffunden de ꝑ totũ orbeꝫ: et ipm dum viueret redoluisse oib⁹ virtutibus. Nullus ei stimul⁹ superbie nec aliq̃s fetor c⁹cunqꝫ pcti mortal eo viuente exiuit. Quartodecio etiã anno ab eius felici obitu cũ ꝑciosus thesaur⁹ sacri corpis patefactus essꝫ inuentũ est corpus integꝝ ñbris et pannis sui bit⁹. solaqꝫ nasi sũmitas paululuꝫ diminuta visa est Odor q̃ꝫ tantus emanauit. vt oñs mõachi iñ excitati suas cellas exirent. ad vidẽdum tñ miracl̃m. Eiusd̃ sacri corporis manũ dextrã dña theodora comitissa petiuit ab abbate mõasterii fosse noue. quã nõ potuit auellere leuiter a corpe q̃uis iam annis. xiiii. iacuissꝫ in terra. sꝫ ꝓpulsus eam ferro detruncauit. q̃ mirãduꝫ odorem eam venerantib⁹ deuote effũdebat. Unde cuꝫ q̃dã vir magne fame ãno

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ab obitu sancti thome. xlii. quereret
pciosas reliq̃as ad reponēdū in q̃dā
capella sancte crucis quā edificari fe/
cerat apd salernū. ⁊ venissz i capella
castri sci Seuerini salernitane dyo.
et sibi ostensa fuissz man⁹ pdicta: eā
qz despexisset. stati tremore magno
totius corpis egrotari cepit: viōba/
turqz sibi q̃ bzet caput grossum ad
modū vnius ciste ⁊ nimis pderosū
In se aūt reuersus. ⁊ penitens acer
rime de irreuerentia facta. cū reue/
renf illam adorassz. a tremore illo ⁊
inflatōe corpis liberat⁹ est. Quā cuz
deosculatus essz. odorē maxīm ex ea
pgredi sensit. q̃lem ⁊ q̃tuz nunq̃ se
meminerat pcepisse. Odor āt ille ex
tactu sacre manus sibi ⁊ ei⁹ capucio
qd in collo gerebat mlto tpe sic ad/
hesit: q̃ ipse ⁊ capucium adeo redo/
lebant ill' inf quos ꝗuersabaf: q̃ plī
bus interrogantibus q̃d secū ferret
odorifex ꝗpellebaf miracl'i seriē se/
pe recitare. Et extūc vt asseruit tan
tam deuotōem ad scm thomā et cō
fidentiam accepit. q̃ quotiens aliq̃
tēptatō sibi aduenirz: vl' pcl'm imi
neret. recōmendās se meritis sancti
thōe ⁊ inuocās nom ei⁹. se sensit ab
impugtione ⁊ pciulo stati liberatuz
Aduertendū aūt est: q̃ odor ille p
diens a mbris bti viri miraculosus
est: qz nō sentif quotiens adorantur
mēbra: nec ab oibus q̃ ipsa adorant
sz qm placz ⁊ psonax deuotō pmere
tur. Ex q̃ manifestū est. q̃ ñ sit odor
hūano ingenio pcuratus. q̃ diuia ex
istit virtute ꝗcessus. nec vllī⁹ rei na
tural' odor sil'is illi repif Ut āt āpli
us gl'ificef deus i sancto suo qm mi
rificauit. pauca de ml'tis miracul' ad
augmtuz deuotōis fideliū b subdū
tur. Quidā arte cyrurgicus. sz p
ōcennū infirmitate podagric⁹: nec
valens p se ambulare. se deo et btō
thōe deuouit. iux eius tumulū incū
bens. orōe facta. san⁹ psilit. laudās
deum ⁊ scm eius. Alī q̃dam pro
pter horribilē fantasmatis visiōem
oi virtute destitut⁹. ⁊ mortuo similis
videbaf. adō vt igne mēbris ei⁹ ad/
moto nullatenus sentirz. q̃ portatus
ad tumulū sci thōe. post morulam li
ber ⁊ san⁹ oino a sepulcro surrexit.
Mulier q̃dam cū filiū suū duox
mslū in cūis decubantē pclitari for
midaret p eo pfrtim q̃ per menses q̃
tuor ex surditate adeo gūata essz de
cies exclamare vagientē etiā puex
vix audiuit. viri sui inductōne q̃ me
stus vna cū illa cōis filii periculo cō
dolebat. pdicto viro dei vt eā ab ea
dem infirmitate eripet. obnixus de
uouit emissoqz voto cū nocte secuta
dormisset. in crastino se liberatā scti
meritis repit: vt optabat Quella
gutturis sui fauces squinācie hūs
infirmitatez ꝗstrictas in tm: vt neqz
sumere quicq̃ possz: neqz respirare.
Cum deuote se btō viro a mfe per
suasa ꝗmendaret. ductaqz fuisset in
crastinū ad pdictū mōasterium fosse
noue. suppositis gutturi suo sāctis
reliq̃is ꝗfestiz meliorata m se sensit
panem comedit. pfectcqz sanata re
dit. Quidam ꝗuersus fosse noue
adeo gūem in brachio dextro ⁊ spa
tulo dolorez patiebaf: vt illud defer
ret suspensum ad collū. ⁊ penit⁹ ei in
utile atz dolore vehemenf afflictū.
q̃ neqz medicox auxilio remedium
inueniens. imo amplior dolore gra
uatus. dū dicto scō p sua sanitate
se būil'r ꝗmendassz. a somno surgēs
se penit⁹ libatum ꝗgnouit Infās
q̃dam q̃tuor annox tumorez ⁊ rubo

rem in costis ⁊ crure vsqz ad pedem
patiebat ado afflictiuū vt nec a mre
iua vl' alio tangi sine lesiōe ⁊ clamo
re aliq̄tenus potuisz: neqz se mouer
poterat. Cunqz puer p mnsem in tan
to dolore ⁊ anxietate fuisz. ⁊ a medi
cis spes curatōis sm incisiōe puerili
ñ inuenirer. deficiente nata. artisqz
suffragio ñ inuento. recursum est ad
deum ⁊ scm suū thōam. Qr eni in
fantuli btō thōe ipz deuotissime ꝓm
dauit: vt a dicta infirmitate absqz i
cisione suis meritis puer liberaret
q̄ delatus ad mōasteriū ⁊ positus sr
tumulū p⁹ aliq̄m mozulā sanus inō
surrexit. ¶ Propr hec ⁊ alia testi
mōia mlta q̄ de hoc viro iusto moz
talib⁹ credibilia p deū facta sunt ni
mis. Bns iobes pp. xxii. apō aumi
onem pōtificatus sui anno. vii. xv.
kl'. augusti. Anno verbi incarnati.
m. cccxxiii. a felici vo trāsitu h⁹ viri
bti ex hoc mūdo anno. l. decurrente
illū scōr ꝓfessor catbalogo adiūxit
ad laudē ⁊ gl'am dñi nri ihu xpi: qui
hunc scm adhuc in terris viuentez ⁊
iam ad celos translatuz mlitis fecit
chorusc are miracul': vt fideles ipm i
uenirent apud deum benignissimuz
pronū ⁊ e⁹ vestigia imitātes. reg̃ ce
lestia ꝓsequi possent. aaxii

¶ De scō marcello pisiensi episcopo

Beatissim⁹ marcellus ātistes
nat⁹ parisii: sz ciuis paradi
si. in terris humil'. erectus in
celis. mediocris pntib⁹: sed meritis
celsus. Cui hoc fuit nobilitatis lum
insigne. xpo sine culpa fuire. Nō de
generis intumescens supbia. sz bns
ō moribus ornam̄ta Nec sumens de
parentele laude iactantiā. sz gr̄am
possidens in virtutū exempl'. Intra
se suos thesauros retinens. deū mū
do corde ꝓplectens. Sz cuz xpo pau
per iste regnuit. q̄ in bnilitatis ꝓuer
satōe. in caritatis vbertate. in casti
tatis lumīe: in ieunioꝝ pinguedine
ita se totū tradidit disciplie vt ab ip
sa infantia maturus ascenderz. ⁊ po
situs in corpe q̄i nihil de carne por
taret. Hic itaqz btissima institutōne
succinctus. ⁊ venerādis opib⁹ pene
p⁹ sacerdos extitit q̄ cleric⁹. Jaz du
dum dignus q̄ suscipet dignitatem
antea ppatus ad id qō erat sine mo
ra futur⁹ Calcata mundi pompa vl'
crimīibus. cū diuis armis iniciatus
accingerer ad spem. felicem palmaz
de hoste publico relatur⁹. in militia
xpi exercitando lector effect⁹ est. ac
seipsum de templo xpi p pmitiis of
ferēs. velut a bellis sacrificiū hostia
victe carnis ⁊ pure mntis effectus est
Qui clarior mercede q̄ noie. ⁊ meri
to maior q̄ gradu. sine offendiculo
suū gerēs officiū. cepit in milite cre
scere. qō accepit a rege ¶ Beinō dū
adhuc clericali tyrocinio celarer. mi
racul' pditur. et signis celestib⁹ illu
stratur. Unde q̄dā vice ad officinū
accessit fabricalez. q̄ despectus ab ar
tifice cogitur. vt extracta ō ardenti
camīo ferri massa candēs manu sua
ferr accensum attolleret: ⁊ q̄nti pon
deris esz enarraret. Tunc vir btissi
mus ñ ignar⁹ totū de xpo p̄sumere
⁊ q̄te vtutis cā sit in reb⁹ ñ turpib⁹
obedire. mox supposita mau ferr al
tius eleuauit. dicēs. Be calore calet
sz nouē pondera hz. Qō p⁹ea tm̄ ad
stateram inuentū est. q̄tuz ei⁹ vox li
brare pdixerat. ¶ Itaqz cū subdya
conali misterio fūgerer i die epipha

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

niox hauriens aqm ō fluuio secane
dum btō prudencio epo manib⁹ ablu
endis aqm offerrz. mutatis eleñtis
vini sapor inuentus est. Quo viso. ob
stupescēs pōtifex. iussit ex ipo vrceo
lo in calicem sacrū defūdi. Qñ vni/
uersus populus missa celebrata et ꝯ
munionez accepit. ⁊ ipm vas cuz ad
plebis ml'titudiné suffecissz ac si non
tactum ⁊ integrū sic plenū pmansit.
Cui⁹ vini mystico bñficio postea ml'
ti sanati sūt. Cū vir sanctissim⁹ qdā
vice ex sui officii seruitute aquā ma/
nib⁹ pfato venerabili epo porrexissz
mox iñ balsama cepert fragrare. Et
dū vnda currerz. visa sunt crismata
respirare: vt pene pontifex crederet
se man⁹ mag vngere q lauare. ⁊ alte
ras aqs qreret: vt pores vngas ab/
luerz. Quo visu sacerdos venerabil'
obstupescens. deo grās de ꝯpto mu
nere retulit. ⁊ btō marcello reueren
tiā de religiōe suauit. dū eum ñ tl'ez
q fuiret. sz poti⁹ cui fuiret agnouit
Matrona quedā psapia nobilis:
sz opinione vilis maculans crimine
qd fulgebat ex genere. postq dies fu
gitiue vite rapta luce cōclusit. ad tu
multuz pompa comitante: sed non p
futura pcessit Quo cōdita horresco
referēs hoc cōtigisse post funera: qz
duplex nascitur lamētatio ō defūcta
Ergo ad sumendū e⁹ cadauer cepit
fpens imanissim⁹ frequētare. Et vt
dicaz clarius mulieri cui⁹ mēbra be/
stia deuorabat. ipse draco factus se/
pultura: q viso pterriti boies ō suis
sedib⁹ miguerūt. Btūs igit marcel
lus itelligens se de cruento hoste tri
umphum acqrere. collecta plebe de
ciuitate pgreditur. ⁊ relictis ciuib⁹
in pspectu popl'i sol⁹ xpo duce ad lo
cum pugtur⁹ accessit. Et cū coluber
de silua redirz ad tuml'm. obuiantes
sibi inuicē dante orōez btō marcello
ille capite supplici cepit veniam blā
diente cauda pcari. Tunc pcedente
pōtifice bestiā fere trib⁹ mili b⁹ oñs
psecuti sunt. reddentes dño grās. ⁊
soluentes exequas inimico. Beiñ in/
crepans eū btūs marcell⁹ dixit. Ab
hac die aut defta tene aut ī mare te
demerge Mox dimissa bestia. nulla
eius vlterius indicia sunt inuenta.
Ecce ppugcl'm patrie ī vno ꝯsistere
sacerdote. q fragili baculo forti⁹ ho
stez edomuit. q si baliste trā sfixisset
Si igitur scōx virox ex factis meri
ta ꝯferant miretur marcellū gallia:
duz roma siluestx. nisi hoc distet in
ope q draconez sigillauit ille. iste iac
tauit. His itaqz opib⁹ sanctus mar
cellus sp intentus. ꝯuersatōe clarus
ꝯsummatōe pcipuus. btitudine gl'o
sus. remuneratōe ditatus. cū perpe
tuo dño regturus. vincens mūdi cō
tagium. mund⁹ miguit ad xpm die
kl'ax nouembriū regnte dño nostro
ihu xpo cui est honor ⁊ gl'a. virt⁹ et
potestas. aax III.

De B genouefa

Genouefa dr a genos qd est
natura. ⁊ efa qd est mēsura
qi bñs naturalia ad mensu
ram seu plenitudiez. Ipa ei ex bōis
naturalib⁹ q habuit. facil'r dei grātia
comitante supnaturalia est assecuta
Vl'dr a genos qd est barba seu viri
litas. ⁊ efa effusio vl' plenitudo. qi ef
fusa ⁊ plena opatōib⁹ virilib⁹ ⁊ for
tibus. ipa ei vt ex eius gestis colligi
tur: ⁊ de ea ī eccl'ia canitur ipis etiā
viris aliquaten⁹ imitanda: atz equi
paranda est.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Beata vgo genouefa. bone
stis pntib⁹. pze seuero noie
mfe vero gerūcia orta. apd
nametodox opiduz haud lōge a pa
risiensi vrbe extitit pgenita. Cū aūt
scūs german⁹ antisiodorēs eps. qdā
die apd basilicā i ipo opido sitā. orā
di gra se ꝓtulisz. occurrēte eiusd lo
ci popli multitudie simul genouefa af
fuit. Quā intuit⁹ in spū. scūs germa
nus magnanimē genouefā ad se de
duci pcipiēs. circūstanti pplo electā
a deo sposaz pdixit. in eiusqz natiui
tate angelos cecinisse denunciauit.
ac felicq tante soboli pgenitores pdi
cauit. multosqz ei⁹ exēplia via sua ma
la ꝓuertendos affirmauit. Que duz
ab eo accersit. z de virgitate celesti
spōso ꝓuāda āmonet. id se voris oi
bus sp desiderasse. rndit. Cui ille. cō
fide filia. viriliter age. z qd cordē credis
z ore pfiteris. opibus ꝓpbare stude
Dabit ei dns fortitudiez z virtutez
dcori tuo. Cunqz seqnti die genoue
fam itex sibi pntari fecisz. dixit ei.
Aue filia genouefa. Remisceris qd
hesterna die de corpis tui integrita
te mihi sis pollicita. Cui illa Remi
niscor pz. Tūc ille numū ereū dei nu
tu allatum hntez signū crucq a terra
colligens inqt ad eam Hunc trāsfo
ratum p meoria mei ad collū suspen
sum sp habeto nulliusqz metalli aut
margaritax ornamto. collū. digitos
qz tuos ornari patiaris. Et valedi
cens. caputqz eius deosculās abiit.
Cū mr eius die solenni ad eccl'am p
gerz. z genouefā reclamātem domi
remanere pcipet. ꝓfestim vt sibi mr
alapā in faciem dedit. lumē amisit.
Sicqz fere p biennū diuina iraz p
pessa. pcib⁹ filie tand pristine sanita
ti est restituta. Alia vice dū geno
uefa cū duab⁹ sacratis virgib⁹ eta
te, puectiorib⁹ loco nouissimo incede
ret. obuiāte carnotēsi epo vilico. sta
tim incedendi euersus est ordo. Nā
illa q seqtur. ait eps. aūponat qm ip
sa celitus iam est sanctificatōez ade
pta. Parentib⁹ ei⁹ sublatis d me
dio. cū i pisiū vrbē trāsisz. tanta pa
lis: vt videbat infirmitate detenta
est: vt corp⁹ ei⁹ laxatis vndiqz artu
bus ac dissolutis ꝓpagib⁹ triduo ex
anime crederet. Que cuz denuo esz
sanitatem assecuta. aiebat se in spū
ab angelo i gl'am scōx: z supplicius
impiox fuisse deducta. ac extunc se/
creta ꝓscientiax in nō modica admi
ratōem cepit reuelare ac mānifestare
Sctō aūt germano redeunte. cum
pisiuz itrasz: ꝓfesti d genouefa vbi/
nā esz z qd ageret inqrēs. in ei⁹ ho
spitiū descendit: ac male de ea collo/
qntib⁹. deridebat ei tunc vt plexqz
fit iusti simplicitas. terrā suis lacris
irrigata ondit. sicqz eā astanti pplo
ꝓmdās discessit. z ad tps os loqntiū
intq obstruxit. Mex post obitum bti
germani. cū attila hunox rex galli/
as ac pcipue vrbem pisiox inuadre
ac sue ditioni minaret subiicere. sin
gulis pene ad tutiores vt sibi vdba
tur vrbes facultates deferētib⁹. ge
nouefa orōibus z vigiliis insistebat
Nisqz cuz qbus degebat ita facere
exhortās. ñ esse ptimescēdos hostes
dicebat. qnimo ciuitatē illesam fore
pdicabat. Quāobrē nōnulli ciues in
surgentes. dicebāt pseudo ꝓphetissā
suis tpib⁹ aduenisse: ac in eius mor
tem cepert ꝓspirare. Eod tpe venit
ab ātisiodorense vrbe archidyacon⁹
q hec audiens: ita ciues adorsus est
Nolite o ciues hd admittere facinus
qz hanc de cui⁹ interitu tractatis di

dicimus narrante sctō germano an
tistite nr̄o ex vtero mr̄is a deo spōsā
electam. Et ecce eulogias ab eo sibi
derelictas exhibeo. Quas ilico ple-
gentes ab inceptis destiterūt Hunt
aūt ptinus abierūt. ¶ A byturiscē
se vrbe venit mlr q̄dam parisi⁹: q̄ p⁹
cōsecratōem violata fuerat: vt geno
uefā alloq̄rer. Que mox ĩterrogata
a genouefa. an sanctimonial' aut vi
dua esset. ꝓfestim vt se virginē asse
ruit. vir qui eam violauerat. ⁊ locū
⁊ tpus exposuit. Ut ad verecundiā
puocata. supplex genouefe veniam
postulauit. ¶ Matrone cuiusdam
filius etatis annorū q̄tuor: cū in pu
teum ceciduisset. ac p⁹ tres horas mor
tuus inde subtractus. mr̄e in lacrīas
prumpente: ac crines vilacerante.
genouefe oblat⁹ fuisset. ad orātōem
recurrēs. pallio suo sup corp⁹ ei⁹ ap
posito. puer viuū ꝓfestim mr̄i reddi
dit. ¶ Cum ob diutinā obsidionē
ciuitas pisien⁹ inedia affligerer. ge
nouefa pauprib⁹ cōdolens. nauim sr̄
secanā ad eādem annonā ingredi
tur. Dum aūt ad q̄ndam locū in quo
erat arbor iuxt quē naues sepius pi
clitarentur aduenisset. cōfestim arbo
rem incidi p̄cipiens. ad orōnem con
uersa. duo horribilia mōstra ex illo
loco egredi sunt visa. Ab illo āt die
illic nauis non periit: sed pspero cur
su ceptū iter transfretauit. ¶ Redīēs
autē virgo panes pauprib⁹ iuxta
necessitates suas distribuit Dū qua
dam vice ciuitatem trecasiū adiisset
protinus occurrens ei mlr̄tudo ppli
innumeros vtriusq̄ sexus diuersis
infirmitatibus afflictos obtulit. In
ter q̄s etiā oblatus est ei hō quidam
quem dñico die opante vltio diuina
excecauerat. necnō puella ab annis
fere. xii. ceca quos illa bñdicens. sñ
dilatōe incolumes reddidit. ¶ In
ciuitate meldensi. puella q̄dam ado
lescenti cuidam pmissa: vt genouefe
virtutes comperit: vestē sibi immu
tari ac in ꝓtubernio virgīn ānume
rari a genouefa expetiit. Uñ indig
tus adolescens sponsam cum furore
psequitur. Qd genouefa audiēs: eā
ad eccl'am que prima erat secū duxit
et fores eccl'e q̄ clause erant. diuina
virtus mirabilr reserauit. ⁊ puellam
a furore adolescentis liberauit.
¶ Aurelianis dū cuidā patrifamili
as p fuo qui aduersus eum deliq̄rat
genouefa veniam expeteret. ille vo
omnio renueret. confestim vt domū
ingreditur. vehemēti febre corrept⁹
non prius sanitati restituitur: q̄ ge
nouefe veniam postulans famulo mi
sericordiam elargitur. ¶ Ecclesiā
sancti martini turonen⁹ virgo sācta
ingressa q̄ plīmos a dmōe obsessos
oleo pus inunctos libauit. Dū autē
vellet semel quosdā inungere: ac ole
um in ampulla. pontifex etiā q̄ oleū
benediceret deesset. mox fre recubās
in oratione posita: ampulla in mani
bus eius oleo quo postmodum sana
ti sunt egroti est impleta: ¶ De
eius abstinentia ac etiam virtutib⁹
inter alia multa: sic dicit Uincenti⁹
in speculo. A quindecimo etatis sue
anno vsq̄ quinquagesimum. esca
erat ei panis ordeace⁹: et faba Quā
post duas aut tres hebdomadas in
olla recommiscens edebat. A die
dominico vsq̄ in quinta feria ieiu
nabat: et a quinta feria vsq̄ in die
dominico. Uinum aūt ⁊ quodlibet
inebrians nunq̄ potauit ¶ Post qui
quagesimum vero annū suadētib⁹
episcopis ppter obedientiā piscē et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lac cum pane ordeaceo edere cepit.

¶ Multa ãt veneratõe catulacẽsem vicuz in q̃ beatus dyonisi⁹ passus est dilexit. cui etiã devotõ erat in honore illius basilicã ꝓstruere. Suadebat p̃sbiteros vt faceret vnusq̃sqz collatõem ad hoc edificium. Qui rñdẽrt Erũt forsitan puitati nr̃e vires edificandi. sed coq̃nde calq̃ copia deest. At illa spũsco repleta vaticinãs ait Egredimini q̃so ad põtem ciuitatis z q̃ audieritis nunciate michi. Qui egressi in platea stabant attoniti Et ecce duos custodes porcoꝝ fmoci/nantes. quoꝝ vn⁹ ad alterꝝ ait. Buzsuis. i. porce vestigiũ ob ptus vagãtis legerẽ. inuẽi furnũ calq̃ mire magnitudis. Alt̃ rñdit. Et ego inueni in silua sub radicib⁹ arboris a vento euulse furnum calq̃. de q̃ nihil sublatum credo vnq̃ fuisse. Qõ audiẽtes p̃sbiteri. gr̃as agentes. reuersi sunt. Audiens etiã hec scã. lacrimis pre gaudio sinũ impleuit. Lacessiuit ita qz genesiũ presbiterꝝ: vt in honore p̃ dicti martiris basilicã ꝓstruerz: sic qz oĩbus ciuibus illa implorante cõstructa est. In cui⁹ ope collectis carpentariis: cũ potus deficeret. accipiens scã cupam seorsum. pstrata cum lacrĩs orauit. Deiñ surgens fcõ sig̃ cruc̃ sup vas vsqz ad summũ poclo impletũ est: ex quo oparii vsqz ad cõsummatiõez basilice vberrime potãtes. gr̃as egerũt. ¶ Quadam nocte sabbati circa gallicantũ egressa ẽ beata genouefa ad basilicã scti dyonisii. Cereus vo q̃ aĩferebat extinct⁹ est. Quo turbatis virgibus q̃ cũ ea erant p̃ horrore noctis. cereũ sibi dari p̃cepit. Quem vt tenuit: statiz illuminatus est. Silr eodem tpe cũ in eccle sia diu pstrata in orõne surgeret cereus nõdum igne ꝓtactus: diuino nutu accensus est in manu ei⁹ Hec q̃ z plẽs infirmi paululuz in fide aferentes. sanati sunt. ¶ Quedam mlr furata est calciamẽta ei⁹ q̃ vt domuz venit. excecata est. deinõ pstrata ad pedes eius. veniaz petens. sig̃tis ab ea oculr: visum recepit. ¶ Hylderic⁹ etiã francoꝝ rex valde diligens eaz timens ne vinctos q̃s interimere cogitabat sctã eripet ingrediens vrbẽ parisioꝝ. portam claudi p̃cepit. Qõ audiens sancta statim ad liberãdas anias prexit. Int̃ cui⁹ manus pplo porta se sine claue reseruit. z sic regem ꝓsecuta. ne vinctoꝝ capita amputarent̃ obtinuit. ¶ Fuit etiam eo tpe beatus symeon in columna: quẽ negociatores eũtes z redeũtes fert̃ de illa interrogasse. z eam veneratõne profusa salutasse. z se in orõibus eius mẽorem esse poposcisse. ¶ Parisius etiã oblati sũt ei energumini p q̃bus in basilica bti dyonisii ipsa orante vociferabant̃ clamãtes ꝓpe iaz esse quos sibi in solatõ venire beata genouefa p̃cabat̃. forsitan angeli vl martires. Que surgẽs z sig̃ns vnũquẽqz curauit a spũ immũdo vt fetor g̃uissim⁹ astantiũ nares attigeret. ¶ A die etiã epiphãie vsqz ad cenam dñi beata genouefa in cella reclusa. soli deo vacabat in oratõib⁹ z vigiliis. Audiens hoc puella quedam religiosa ad fores eius magis curiositate q̃ fide pmota. q̃d sctã in cella sua agebat scire volens. statim lum̃ amisit. Quã sancta ꝓsummata q̃dragesima egrediens. orõne et sig̃ crucis illũinauit. ¶ In eccla etiam bti martini turonens cũ in angulo q̃dam oraret vn⁹ de psallẽtibus arrept⁹ a demõio ꝓprios art⁹ lacerabat

Cũq3 btã genouefa spm̃ immũdu3
exire iuberet. ⁊ ille p ocl'm progredi
se minaretur. impante illa fluxu ven
tris eiect⁹ est. feda relinq̃ns vestigia
Per idez tps stans in aditu dom⁹
sue. vidit puellaz in manu ãpullã ge
stãtez q̃m pauloante emerat. ⁊ inter
rogata q̃d essz vidit ōmōez sedentẽ
in ore ampulle: ⁊ minãs insufflauit
in eã. statiq3 ps ō ore ipi⁹ ãpulle ce
cidit In territorio meldensi cuz p
priã messez meterz. valō turbati sũt
operii. ppt ymbrẽ iminentẽ. At illa
ingressa tentoriũ. qō sũ intermissione
facere ꝓsueuerat cum lacrís pstrata
orõe obtinuit: vt cũ in circũitu omis
segetes pluuia rigaret. nec messem.
nec ei⁹ messores gutta aliq̃ attigerz
Tanta eẽ scitate pollebat: q eẽ spũ
ppbetie plena. omes q3 morbos ab
humanis corpib⁹ expellebat. Egẽti
bus panes integros dabat. adeo vt
eius puelle sepe ptem panis q̃m ĩ cli
bano posuerant ñ inuenirent. Vixit
aũt plusq̃. lxxx. annis Hi⁹ ãt natale
celebrat̃ kcio nonas ianuarii. Hec
vincenti⁹ Reliq̃ aũt q̃ b̄ inseruntur
ex certissimis ac pbatissimis eccl'ie ĩ
qua btã virgo psidz codicib⁹. q̃ eẽ
nõnulla ipe vincẽti⁹ testat̃ excta sũt
Ip⁹ transitũ vo btissime virgis lã
pas ei⁹ sepulcro apposita est. in qua
pter olei ꝓsumptõz ignis pmanebat
e⁹ cõtactu infirmi sanabantur: lãpa
de vicz mutata in fõtem. oleo ĩ medi
cinam. Hõ q̃dam lingue ⁊ ocl'oꝝ
puatus officio. ad sepl'cꝝ virgis ac
cedens. ⁊ visum ⁊ loq̃ndi vsum recu
pauit. Mulier q̃dam ĩ visione ad
monita. filiũ a natiuitate cecum. ad
pfate virgis locũ detulit. Cunqz in
eccl'a miracl'm recitaretur: quõ dñs
ibs xps oculos ceci nati aperuit. con
tinuo apti sunt ei⁹ oculi. Reuelat̃
cuidam a natiuitate muto: vt ad se
pulcꝝ vgis se transferat. vocis illic
bñficium pcepturus. Cunqz in fide
reuelatõis die dñico illuc puenisset:
statim lingue illi⁹ vincl'm est solutũ.
⁊ loq̃batur: magnificans deum. In
terrogatus q̃ ab abbate q̃d p⁹ indul
tũ sibi voq̃ bñficiũ agere velit. rñdet
q a loco illo recedere nolit. nolit ad
ppria redire. nolit oibus dieb⁹ vite
sue sũ pñtia virgis viuere. C⁹ votũ
leto aio ãplectẽs abbas vite sibi ne
cessaria iubz mistrari. Cuz latro
q̃dam carceri mancipat⁹ custodis ne
gligentia de carcere exiszz. fugientẽ
qz ad sepl'cꝝ virgis pses insequretur
virgiemqz latro in auxiliuz iploran
do acclamaret. preses vo ĩ ei⁹ blasfe
miaz prumpet. subito casu lapsus p
ses. latrõe liberato. mirabil'r expira
uit. Cum alio tpe fluui⁹ secare vl
tra modũ intumesceret. ⁊ ad capellã
virgĩm quam ppe eccl'am sci iobis
baptiste virgo ꝓstruxerat. ad mediũ
vsqz edificii pringeret. lectulus in q̃
decesserat q̃ ibidez huabatur flumie
infusus. aq̃s ꝓtinue descendentibus
atz discedẽtib⁹ ab ill' intact⁹ est iuen
tus. Post aliq̃t vero dies: cũ ceno
bio a normãnis incendio cõsumpto.
corp⁹ virgis a frĩbus ad ategias vil
lam suã deportaretur. mlt̃is etiã ibi
dem claruisse miracul' cõpbatur. Si
q̃dem altare eccl'ie cui assessura erat
virgo. scã cruce. scõꝝq3 reliquiis: vt
moris est adornatum. tanq̃ eius ad
uẽtui congtulans mouebat̃. cui sup
posita q̃d cupierat se adeptũ demõ
strans. firmuz nec ampli⁹ moueri cõ
pbatum est. In cui⁹ q̃dez deportatõe
cereus vti dum viueret iterum atqz
iterum miraculose est accensus. Cũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aūt abbas q̄ tūc p̄erat. dentē a corpe
vgīs paud cōscius exhibens apō se ad
sui tuitōz ꝓuare vellet. ꝛtinuo sūma
egritudine corrept⁹. dentez teca cri
stallina inclusū: q̄cito potuit ēstitue
re curauit. Audita vo inf pisios
et normānos ꝛcordia. corp⁹ virgis
ad eccl'am suā deferentes: ñ eo loco
vñ educta fuerat in cripta. sz sf ma
ius altare vbi nūc cernit. fres bono
rifice collocauerī. Corp⁹ āt vgīs cū
suo capite integꝝ ī capsa ꝛsistere. p
sentib⁹ nōnull'b⁹ regni ep̄is postmo
dū inuentū est atz ꝛpbatū. Tpe lu
douici fortissimi reg̃ frāco⁹ illustris
simi. diuia vltōe mēbra q̄ miseri bo
mies exhibuerāt ꝓuire iustitie z in
iquitati ad iniq̄tatez. cepit morbus
igne⁹ q̄m phisici sacꝝ ignē appellāt
ꝛsumere. Pl'tos igit scōꝝ egrotis
suffragia deposcentib⁹. nec ipetrāti
bus. recordat⁹ est religiosissim⁹ pisi
oꝝ antistes stephan⁹ q̄l'r brā virgo
genouefa p̄f atam vrbē a ml'tis oli
picul'libauit: ac ex iñ solennes pcessi
ones in q̄b⁹ ꝛsulto abbate atqz ꝛuen
tu p̄fata virgo ad eccl'am beate vir/
gis marie deportarē: instituit. Or/
diata itaqz ꝓm morē canōicū pcessi
one. igredienteqz scā virgīe eccl'am
beate marie. ꝛtinuo ad tactū feretri
oñis male hñtes trib⁹ exceptis: sunt
sanati. Cū vero seq̄nti anno feliq̄ re
cordatōis. Innocentius pp̄ gallias
transmearet. ō tanto instruct⁹ mira/
culo. grās agens deo: ac scē virgini
annis ꝑpetuis solēni mēoria celebrā
dum miracl'm ꝛdonauit. Ulex cū p
singl'os annos p̄dicti miraculi. mēo
ria solenit: vt dictū est venerarē.
ꝛtigit sel' p absētiā capicerii expēsas
formidantis. sñ ornamētis ac lumia
rib⁹ q̄ hēbat mīstrare celebrari. Uñ
accidit vt seq̄nti die eccl'e scūariū as
cendēs diuiaz expt⁹ virtutē: sbito la
psus sñ voce mirabil'r expiraz. Ex
pti sūt igit atz indies expiunt q̄pl'i
mi: q̄to cū tremore xpi virginē opor
teat venerari. vbi cū hūilitate reci/
pit cecitas visum. ōbilitas gressum.
ac e diuerso obstructe infidēlitate mē
tes ꝛcipiūt interitū. Nostris igit q̄
libuscunqz laudib⁹ genouefā vene
remur: sz cū tremore venerātes eius
suffragia iplorem⁹: sz cū frō. Et fue
ra dignū ē genouefā laudib⁹ bono
rari q̄ pisioꝝ iclitā vrbē regni xpiāis
simi p̄cipuā. stabilissimūqz columen
toti⁹qz xpianitatis in fide z doctna
mgrām eruditissimā totiens a tātis
qz picul'libauit. ab inimic̄ hostili ce
de dimicantib⁹ eripuit. inūdantium
fluctus aq̄ꝝ restrinxit. ignis horren
di in mēbris hūanis incendiū ꝛsūpsit
ceq̄ visum. claudis gressum. surdisqz
auditū rēddidit. ab obsessis ōmōiuz p̄
cib⁹ effugauit. Et ñ solū p̄cib⁹. ve⁹
tā maxīa dñs p fimbrias uestimēti
genouefe sibi dilecte virgīs sf egro
tos ac variis detentos languoribus
oñdere sepi⁹ digt⁹ est sanitatū reme
dia. Uñ merito in pisii celsi mōtis
vertice extitit collocata. vbi hōorifi
ce sblimata. ac mirifice adornata. nō
cessat iugit sanitatuz z grāꝝ emitte
re flūia. his q̄ in fide deposcūt e⁹ lar
gitōes. Uñ z optz illi nos tota men
tis deuotōne ꝛmittere: qm̄ ipa est q̄
assidue orat. p ppl'o sibi deuoto. et p
tota xpiānitate Nos igit suoꝝ mira
biliū hāc ptūculā mēorantes: ac eē
venerātes cū celebrio illo venerabi
liū ēligiosoꝝ cetu suo gl'osaz xpi spō
sam nobilem virginem debitis glo
rificemus genouefam laudibus.
postulantes: vt eadem supplicante

pfrui paradisi mereamur gl'ia per se cula. Amen. CCXXIII

Dñica in ramis palmarum

HOdie sancta mr̃ eccl'a duas pcessiões solenniter recolit. Prima fuit q̃ iudei a mõte oliueti vsq̃z ī ibr'z cũ ramis palmarũ ⁊ oliuarꝝ ⁊ cũ magnis cantiq̃ ipz associauerẽt. Et ista pcessio fuit magne reuerentie ⁊ bonoris. Et hãc rep̃tat eccl'a in hodierno euangelio. Scda pcessio fuit q̃ iudei xp̃m ibr'z in mõtem caluarie cũ magnis oppiobriis ⁊ irrisionib⁹ deduxerẽt. Et ista fuit ignominie magne ⁊ doloris. Et hanc rp̃tat eccl'a in euangelio passionis hodierno. Circa pmã pcessiones q̃tuor sunt videda. Prio a q̃b⁹ ista pcessio sit fcã q̃ ñ est facta a magnis aut diuitib⁹: sz a pueris ⁊ pauprib⁹. Ñ ōr in euangelio hodierno Pl'ima ãt f'ba strauerẽt vestimẽta sua in via. Qñ em̃ pueri ⁊ paupes xp̃z pcessiõal'r deducebãt pharisei ⁊ pnci pes xp̃i mortẽ tractabãt. Simplices ei ⁊ paupes xp̃o adherebant. Unde xp̃s ō oib⁹ diuitib⁹ vnũ solũ. s. zacheum bũit amicuz. vñ Luce. xix. Xp̃s de oibus potentib⁹ vnũ solũ. s. centurionẽ habuit. vñ math. viii. De omnibus sapientib⁹ vnũ solũ. s. nicodemũ habuit. Job. iii. Ñ. i. cor. i. Uidete vocatõz vr̃az f'res: q̃ nõ mlti sapientes fm carnem. nõ mlti potentes. nõ mlti nobiles: sz q̃ stulta sunt mūdi elegit dñs: vt ꝛfundat sapientes. ¶ Secundo videndũ est: q̃re xp̃s vadens ad mortẽ tm̃ honorẽ recipe voluit cũ alias honores ⁊ regnũ respuit: vt ōr Job. vi. Hic dicendũ. q̃ xp̃s b̄ ĩõ fecit: q̃z ille q̃ ꝛstitut⁹ est in honoribus magnis. dz hẽ mortis memoriã: vt non supbiat. Si aũt q̃s hz magnas diuitias. cogitet q̃z vadit ad mortez ⁊ q̃ de oibus suis diuitiis nihil nisi vile sudariũ secũ portabit. Unde dicebat. Job xvi. Qui fui magnus: sac cum consui sup cutem meã. ⁊ operui cinere carnẽ meaz. Itez eiusd̄. i. Nudus egressus sum d̄ vte. ma. m. nure. il. Si q̃s est in magnis honorib⁹ ꝛstitutus cogitet q̃z vadit ad mortẽ vbi si erat in ḡdu sup̃mo. ponet ī loco infimo: q̃z sub terra. Si sup alios ascẽderit dominãdo hp̃ẽtes ⁊ bestie sr̃ eius foueam ascendent. ꝛculcãdo eum. Job ecci. x. ōr. Cum mortẽ hõ hereditabit hp̃entes. bestias ⁊ vermes Itez cũ aliq̃s nutrit corp⁹ suũ diuersis delicitis. diuerſ coloribus ipz ornando. voluptates carnis exercẽdo. cogitet q̃z vadit ad mortẽ vbi vermes corpus suũ delicate nutritum. comedent ⁊ lacerabũt. Job. xxvii. Uiscera eius plena sunt adipe ⁊ medullis ossa illi⁹ plena irriganẽ. ⁊ tam̃ in puluere dormient. ⁊ vermes oprient eos Hugo de scõ vic. in li. d̄ clau. an ime sic ait. Cur carnẽ tuã pciosꝝ reb⁹ impinguas: q̃m p⁹ paucos dies vermes comesturi sunt in sepl'cro. ⁊ aniaz tuam pciosꝝ opibus nõ adornas. q̃ d̄o ⁊ angel'e⁹ p̃tanda ẽ in iudicõ. Cur animã tuã vilipendis ⁊ ei carnẽ ppones. ãcillã dñari. ⁊ dominã ancillari mag̃ abusio ẽ. ¶ Tercõ videndũ est q̃re xp̃s tanto honore sibi impenso voluit lacrimas emittere. Dicit em̃ Lu. xix. Xp̃s cũ venissz ibr'm cũ tanto honore fleuit sr̃ eam. In hoc ipse voluit ostẽdre q̃ gaudia ⁊ honores b⁹ sc'l'i lacris ⁊ doloribꝰ sunt permixꝰ In celo oia sũt pura. ī mũdo oia mixꝰ

in iferno oia sunt feculēta Ubi auct.
i li.ō tri.i psōa xpi di. Quid est illō
Ero illoꝝ deus:nisi ero oia q̄cunqꝫ
desiderātur.i.vita.salus.victus.co
pia.gl'a.honor:ꝛ pax. Ista i celo oia
sunt pura.in mūdo mix̄.in iferno fe
culenta Videamꝰ p ordinē Vita in
celo est pura:qꝛ ibi est sn̄ timore:put
est in mūdo est mix̄:qꝛ ibi est vita cū
morte.put est i inferno.est feculēta
ꝛ corrupta.qꝛ ibi est mors sine vita.
Salus put est i celo est pura: qꝛ ibi
est salus sn̄ egritudie.put est i mōdo
est mix̄:qꝛ ibi est salꝰ ꝛ egritudo:put
est in iferno.est feculēta ꝛ corrupta
qꝛ ibi est eg̃tudo sn̄ sanitate. Victꝰ.i.
sacietas: put est in celo:est pura: q̄a
ibi est sacietas sn̄ esurie.put est i mū
do.est mix̄.qꝛ ibi ē sacietas ꝛ esuries
put est in iferno est feculenta et cor
rupta:qꝛ ibi est sūma esuries sine sa
cietate. Copia.i.diuitie.put sunt in
celo.sūt pure :qꝛ ibi sunt diuitie sine
pauptate.put sunt in mōdo.sunt mi/
xte:qꝛ ibi sunt diuitie ꝛ pauptas.p
ut sūt in iferno.sunt feculente ꝛ cor
rupte.qꝛ ibi est sūma pauptas sn̄ di
uitiis. Gl'a.i.pulcritudo.put est i ce/
lo est pulcra. qꝛ ibi est pulcritudo sn̄
deformitate.put est i mūdo.est mix̄
qꝛ ibi est pulcritudo cū deformitate
put est i inferno.est feculenta et cor
rupta. qꝛ ibi est deformitas sn̄ pl'cri
tudie. Honor put est i celo.est purꝰ.
qꝛ ibi est honor sine idignitate:sꝫ p/
ut est in mūdo est mixtꝰ qꝛ ibi est ho
nor cū indignitate.put est i inferno
est feculentꝰ ꝛ coꝛruptus.qꝛ ibi est ō
decus sn̄ honore. Pax.put est i celo
est pura.qꝛ ibi ē pax sn̄ pturbatiōe.
prout est in mundo est mixta . quia
ibi est pax cum perturbatione . pro
ut est in iferno est feculenta ꝛ corru
pta:qꝛ ibi est ꝓtinua pturbatō sn̄ pa
ce. Oia bona prout sunt i celo.sunt
purissima:qꝛ ibi sunt oia bōa sn̄ ma
lo:sꝫ ut sunt in mūdo sunt mix̄ qꝛ ibi
sunt mlta bōa pmix̄ mal'.prout vero
sunt in iferno sunt feculenta ꝛ corru
pta.qꝛ ibi sunt oia mala sine ꝓmixti
one alicꝰ bōi. Ista oia dicit propha
dauid. Calix in manu dn̄i vini meri
plenus mixto.ꝛ inclinauit ex hō i hoc.
Verūtn̄ fex eꝰ nō est exinanita. bibēt
ex eo omnis pctōres tre. Ex his verb
habet q̄ deus hꝫ tres calices.vnus
ē plenꝰ vino mero In illo bibūt oēs
in celo. Iste ei calix plenꝰ est vita sa
nitate.copia.diuitiis.honore ꝛc. Al
lius calix est plenus mixto. ꝛ de isto
bibūt hoies in mūdo.qꝛ calix iste ple
nus est sanitate cū egritudie.sacieta/
te cū esurie.diuitiis cū pauptate.ꝛc
Tercꝰ calix est plenꝰ fece:ꝛ ō isto bi
bunt dānati i inferno ꝛ iste est plenꝰ
egritudie.morte.pauptate ꝛ oibus
aliis. ¶ Quarto videndū q̄re xp̄us
noluit sedere sr̄ equuꝫ: sꝫ sr̄ asinam.
hoc iō fecit. qꝛ nō sedet i cordibꝰ su
pboꝝ.sꝫ būiliuꝫ ꝛ māsuetoꝝ. Crih.
Nō sedet xp̄c in curru aureo purpu
ra fulgens. nec ascendit sr̄ feruiduꝫ
equū discordie amatorē sꝫ sr̄ asinam
tranq̄llitatis ꝛ paq̄ amicā.per equū
supbus.per asinū humil'desig̃t Nā
equꝰ si tangit. recalcitrat.alinꝰ vo
māsuetudie morat: Sic supbi si rep
hēdunt.ipatient fert. māsueti pati
ent audiūt. Quedā aialia sunt q̄ nō
pmittūt se tāgi.l'qꝛ arrogāria sunt.
sic leo.l'qꝛ nimis siluestria dōestica/
ri n̄ pnt.sic lupꝰ.l'qꝛ sunt pūgitiua
sicut ericiꝰ. Sic sil'r sūt tria genera
hoim q̄ nolūt rep̄hendi. Primi sunt
supbi.de q̄bus propheta dicit. Tan
ge montes.id est superboꝝ mentes

et fumigabunt per impatientiā ꝛc.
Eccl.xiii. Diues iniuste ager. et fre
mebit. paup ãt lei⁹ tacebit. Alii sũt
in mal' indurati. q̃ adinstar lupi non
pñt domesticari. nec ad bonũ induci
de q̃bus eccl̃s. i. Difficile t'les corri
gunt̃. nolũt corripi. Iõ eccl. xxxii.
Pestifer hõ vitabit correctõz. Ter
cii sunt boies astuti. q̃ si tãgũt̃. i. cor
ripiant̃: sicut ericius stati excusatiõi
bus m'tis se abscõdũt. Prouer. xxi
viii. q̃ abscõdit scelera sua ñ diriget̃
q̃ ãt ꝓfessus fuerit. viuet ꝛ ñ morietur̃
Circa scõdam pcessiõz notãda sũt
duo. Primũ q̃ i ista pcessiõe fuerũt
varietates psonarũ. Quidã ei fuerũt
bõi. q̃ fuerũt fci mali: ꝛ nũq̃ ꝛcupaue
rũt bõitatẽ. sicut iudas. Quidaz bõi
q̃ sp pseueraueꝛt. sic btã ỷgo maria
Alii vero bõi. ꝛ p⁹ea mali. p⁹ea tñ
suã ꝛcupaueꝛt bõitatẽ sic apl'i q̃ fidẽ
in passiõe pdideꝛt. sz i resurrectõe re
cupaueꝛt Maloꝝ due sũt dẑie Qui
dã ei fuerũt mali q̃ p⁹ea facti sũt bõi
sicut latro a dextris pendẽs ꝛ lõgi⁹
Alii fuerũt mali q̃ sp̃ i malicia pseue
raueꝛt: sicut latro a sinistris: ꝛ iudei
q̃ crucifixeꝛt. Ab ista pcessiõe q̃dam
fugerũt corpe ꝛ ñte: sicut apl'i q̃ fuge
runt corpal'r ꝛ fidẽ pdideꝛt. Itẽ alii
fugerũt ñ corpe: sed corõ: sicut maria
magdalena. ꝛ cetere m'ieres q̃ iuxta
crucẽ corpal'r steteꝛt. sz tñ fidez ami
serũt Alii fugerũt corpe sz ñ corõ. sic
credit̃ ỏ iacobo fr̃e dñi. de q̃ Hiero.
i li. ỏ viris illustrib⁹ q̃ i passiõe votũ
vouit nõ se comestuꝝ donec viderz
xp̃z r̃surgentẽ. Alii sũt: q̃ nec cor
de nec corpe fugeꝛt. sicut btã virgo
q̃ iuxꝝ crucẽ steꝛit. ꝛ fidez integl'r ser
uauit. Scõm qõ i ista pcessione
oñdit̃. est magẽ in iudeis voluntatis
m'tiplicitas. In pma ei pcessiõe iu/
dei feceꝛũt xp̃o sex magnos honores
In scõda vero sex magẽ vituperia: In
pma cũ magẽ ip̃z reuerentia sr̃ asellũ
posueꝛt: ꝛ i via vestimẽta strauerunt:
In scõda cũ magã ignominia ip̃m in
patibulo posueꝛt. ꝛ eũ suis vestibus
spoliaueꝛt. In pma ramos palmarũ
ꝛ oliuarũ sibi portaueꝛt. In scõa spi
nas acutissimas capiti suo affixeꝛt.
In pma regem eum appellauerunt
In secunda ipsum negauerunt. In
pma appellaueꝛũt euz saluatorẽ dicẽ
tes osanna. i. salua obsecro. In scõa
negauerunt ipsuz saluatorem dicen
tes. Saluos alios fecit. seip̃m saluũ
facere ñ põt. In pma dixeꝛt euz bñ
dictum i noie dñi. in scõa maledictũ
et malefactorẽ esse: ꝛ cruc̃ patibulo
eum figenduz. dicentes. Tolle tolle
ꝛ cruci fige ꝛc̃. aaxv

De Cena domini

Cena facta cum dyabol⁹ mi
sisset in cor vt traderz eũ iu
das scarioth. surrexit a cẽa
ꝛ posuit vestimẽta sua. Iohis. xiii.
videm⁹ ei q̃ qñ amici separãt̃ ab inui
cem solent pmo inuicez epl'ari: sic sci
ens xp̃s q̃ cito a suis apl'is separi de
beret. pus cum ip̃is cenare voluit.
Unde Luce. xxii. Desiderio desidera
ui hoc pascha manducare vobiscũ:
anteq̃ patiar. In hac ergo cena cri
stus assumpsit psonam amici, perso
nam serui. psonã epi. Personã
siq̃dez amici accepit in h̃ q̃ tã fami
liarit̃ comedit In hac cena comedit
agnũ pascalẽ. et q̃l'r debeat comedi
bẽt̃ Exod. xii. ñ comedẽtis ex eo cru
dũ q̃d: nec coctũ aq̃: sz tñ assuz igni
Hic aliqua prohibentur. scz vt non
comedatur crud⁹: nec aq̃ coctus: et
q̃ sit igne assatus. Caro enz cruda

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

non est igne cocta. Caro vero elixa.
licz sit cocta. non tñ est adeo sapida.
Illi g̃ comedũt cruda q̃ bñt cor cru/
duz. i. ñ coctũ igne amoris. illi come
dunt elixũ. q̃ nõ bñt in corde saporez
deuotõis. illi comedũt assatum igne
q̃ bñt cor coctũ igne amoris ⁊ sapi
dum. Secundo dz comedi eiꝰ caput
cũ pedibus ⁊ intestis. Caput istiꝰ ag
ni ē eiꝰ diuitas. Ihñ. i. cor. xi. Caput
eius deus. pes eiꝰ humanitas q̃ est
infirma in nata. Intestia sũt eiꝰ aia
Ista oia debemus comedere. Fuerũt
q̃dam heretici q̃ dixerũt xpm non esse
ver deũ. isti caput non comedebãt.
Alii dixerũt eum nõ esse ver hoiem
nec hãe verã carnez: sz fantasticam.
isti pedes nõ comedebãt. Alii dice/
bant eũ nõ habuisse aiam rõnalem.
sz loco aie solus diuitatez. isti intesti
na ñ comedebant. Nos g̃ fideles ca
put ⁊ pedes cũ intestis comedamꝰ.
vt de eius diuitate aia ⁊ carne fide
liter sentiamus. Lercõ dz comedi cũ
lactuc agrestibus. i. cũ amaritudine
volendo de pctis oibus. Notãdũ
q̃ q̃dam sunt q̃ comedũt istas lactu
cas integs. q̃dam ꝓtritas. q̃daz suc
cũ ipsar. Sunt ei q̃dã q̃ bñt de suis
pctis supficialez dolorẽ q̃ attritõ pt
dici. isti sumũt illas lactucas integs
Tal attritõ nõ iustificat pctõrẽ ple
ne. Here. v. Percussisti eos ⁊ nõ do
luerũt. attriuisti eos: ⁊ renuebãt acci
pe disciplinã. Alii sunt maiozis pfe
ctõis q̃. s. nõ solus pctã ꝓterũt: sz etiã
lacrias emittũt. Isti sumũt agnũ cũ
succo lactucar. i. cum abundãtia la
crimar. Grego. i moral. Carnes cũ
lactuc agrestibus sunt edendõ. vt cũ
corpus rdemptoris accipimꝰ. nos p
pctis nostris in fletibus affligamus
qua re ipa amaritudo penitẽtie ab
stergit a mẽtis stomacho puerse hu
morez vicior Quarto dz comedi
cum panibus azimi. i. cũ panibus ñ
fermẽtatis. panes comedit cuz fermẽ
to fm Grego. qui bõa sua cũ corru
ptõe vane gl'e facit. q̃bus dñs dicit
Sacrificate d̃ fermẽto laudẽ. Be fer
mento nanqz imolat q̃ deo de rapia
parat. Sz ille sine fermẽto comedit.
q̃ se a mala societate custodit. i. cor.
v. Modicũ fermẽtum totã massam
corrumpit. Secundo xps assump
sit psonã fui i eo q̃ pedes suor di/
scipl'or lauit. Lauit ãt pedes corpa
les ⁊ spũales. Primo lauit corpales
in exemplũ ⁊ documẽtum. In exẽplũ
q̃dem hũilitatis: vt ipe dicit. Exem
plum dedi vob vt vos ita faciatis.
Istam tñ humilitatez petrus abhor
ruit dicens Nõ lauab mihi pedes i
eternũ Cui rñdit xps. Si nõ lauero
te. nõ habeb prtem mecuz. Tũc. Pe
trus fiore ⁊ amore percussus obtulit
lauandos pedes. manus. ⁊ caput. sz
xps corripuit euz. asserens q̃ ñ indi
gebat lotõe capitis. nec manuũ. sed
tñ peduz. p caput intelligit intentõ
p manꝰ opatõ. p pedes affectõ. duo
pma. s. intentõ ⁊ opatio i petro mun
da erãt. et iõ lotõe capitis ⁊ manuũ
nõ indigebat. Habebat ãt intentõz
in oibus bonaz: opatõz mũdã Se
cundo lauit pedes i documẽtum ad
oñdendũ q̃ plati dñt lauare sbditos
Tũc ãt ñ bñ lauar. aut qz manꝰ est i
iqua. aut qz aq̃ est turbida. ⁊ imũda
Eccl. xxxiiii. Ab imundo q̃d mũda
bit. grego. Priꝰ oportz te mundari.
si alium vis mundare. sapientez pus
fieri. et sic alios facere sapientes.
Lumen fieri: ⁊ sic alios illũmare Ac
cedere ad deuz. ⁊ sic alios adducere
sanctificari. et sic alios sanctificare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Item man⁹ bone rectas ⁊ sic esse recti
psilii. vt puta rectm̃ pare psilū Secda
qm̃ aq̃ est ĩmunda. aq̃ ĩmūda ē amor
mundi. Niere. ii. qd tibi ĩ via egipti
vt bibas aquā turbidā. Tal' ei aqua
nō lauat: sz coinqnat. Aug. Quisqs
es in mūdo ad te venit q̃ fecit mdm:
vt eripiat te de mūdo: qr si aliq̃ dele
cratō te delectet in mūdo. sp vis esse
ĩmūdus. si tm̃ aliq̃ necessitas te reti
net. mūdus. s. deus habitat in te: q̃ mū
dat mūdos et eris mūd⁹. Tercio qm̃
ipa mala pedū ex nimia freqntatio
ne efficit nimis tenax ⁊ inueterata.
Eccli. xxxiiii. Qui baptizatur a mor
tuo. i. q̃ lauat a mortali pctō. ⁊ iterꝝ
tangit mortuū. qd pfuit lauatō eius
Ulm̃. ii. petri. ii. Facta sunt posterio/
ra deteriora pōribus. psenit ill' illō.
Canis reuersus est ad vomitū suū ⁊
sus lota iterꝝ in volutatōz luti. Ter
cio lauit pedes spūal'r aqua. sui san
guis de q̃ dr apocal'. ii. Laueūt stolas
suas ĩ sa. aḡ. ⁊ dealbaueūt eas. Ex q̃
magꝝ sanguis xpi dealbare dr. videt
q̃ hz virtutē lactis ⁊ ñ sanguis. Lac
ei est sanguis ĩ vberib⁹ excoct⁹. san
guis āt xpi fuit excoctus ĩ corpore
suo ⁊ in corde nro. In corpe suo fuit
excoct⁹ igne amoris sui. tā vehemēt
in corpe suo ebulliuit. qr apto latere
cū impetu emanauit. In cord āt nro
sunt duo vbera. s. intellect⁹ et affect⁹
Dicitur autē excoq̃ in vbere intelle
ctus p meditatōz: ⁊ vbere affectus p
deuotōz. ⁊ sic sanguis xpi in suo cor
pe ⁊ nro corde. p meditatōez ⁊ affe
ctōez vertit in albedinē: ⁊ aias nras
dealbat ⁊ mundat. apocal'. i. Lauit
nos a pctis nris ĩ saguīe suo. ¶ Ter
cio accepit xps psonā epi: qm̃. scz pa
nem ⁊ vinū in corp⁹ suū transmuta
uit: ⁊ apl'is potestatē pficiendi dedit

Et ista est maior ptās q̃ vnq̃ hoi da
ta fuit. Est enī ptās dei magꝝ facere
aliq̃d de aliq̃: sicut qm̃ fecit hoiem de
terra. ⁊ euam de costa ade. Est ⁊ alia
ptās dei ⁊ maior: sicut de nihilo ali
qd facere: sicut fecit celū ⁊ traz Est
et tercia maxia: sicut de creatura cre
atorem. Istā ptātem ñ dedit angel':
sed sol' sacerdotib⁹: qr diuia virtute
in corp⁹ ⁊ sanguinē spem panis ⁊ vi
ni pcertunt. vm̃ eusebi⁹. Inuisibilis
sacerdos. i. xps p mīstros suos visi-
biles creatas in corpus et sanguiez
suū sacrata ptāte pcertit vbo suo. s.
illo. Hoc est ei cor. tq̃. Um̃ nō dz alli
qs attendere ad visum suū: qr visus
putaret se videre colorē pānis: nec ad
gustū: qr putaret se sentire gustū pa
nis: nec ad olfactū. qr putarz se sen/
tire odorem pānis ⁊ vini: sz attendere
dz ad auditū: quia dū audit cōsecra
tionis verba: ita est p oia sicut audit
Hoc est ei cor. tq̃. Qd̄ significatuz ē
Gen̄. xxvii. in ysaac: q̃ cum bnedixit
iacob fuit decept⁹ eius visus: qr ocl'i
eius caligaueūt ⁊ ipm nō agnouit.
Fuit ⁊ decept⁹ olfactus qr credidit se
sentire odorez vestimētorꝝ esau. Fuit
ēt decept⁹ gustus: qr credidit se come
dere de venatōe esau: ⁊ comedit de ve
natōne iacob. Fuit ⁊ decept⁹ ĩ tactu
qr putabat se tangere man⁹ esau: et
tangebat man⁹ iacob. Sz auditus q̃
vocem iacob audiuit. ñ fuit decept⁹
ymo dixit. Vox q̃dem iacob est Sic
etiā in isto sacramēto omēs alii sensus
decipiūtur pter auditū. Et iō omēs
fideles q̃ audiūt verba psecratōnis
firmiter ⁊ veracit credere dēbēt q̃ cor
pus christi est: ⁊ sanguis eius.

Lombardica hystoria explicit
Anno dm̃i. M. cccclxxii.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

A. w. H. 4 547

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf